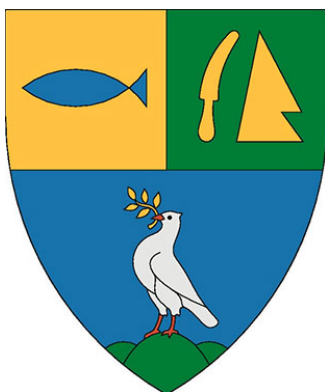

TORDAS

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA KÉSZÍTÉSE

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

Megbízó
Tordas Város Önkormányzata
Juhász Csaba, polgármester
2463 Tordas, Szabadság út 87.
Tel.: 22/467-502

Tervező
Völgyzugoly Műhely Kft.
2083 Solymár, Bimbó u. 20.
Tel.: 1-439-049, 20-913-8575, 70-938-3221
vzm@vzm.hu
www.vzm.hu

Településrendezés:

Ferik Tünde - okl. építészmérnök,
vezető településrendező tervező TT/1 13-1259
Bérczi Szabolcs - okl. településmérnök TT 13-1411
okl. környezetgazdálkodási agrármérnök

Handwritten signature of Ferik Tünde
Handwritten signature of Bérczi Szabolcs

**Tájrendezés,
környezetvédelem:**

Kéthelyi Márton - tájvédelmi szakértő
okl. tájépítészmérnök TK 01-5282
Ronyecz Zsófia - okl. tájépítészmérnök

Handwritten signature of Kéthelyi Márton
Handwritten signature of Ronyecz Zsófia

Munkatárs:

Végh Anna - településmérnök gyakornok

2016. április
VZM 1312/16
Tordas_vizsg_160420

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	7
ELŐZMÉNYEK, A MEGBÍZÁS ISMERTETÉSE	7
A TERVEZÉSI FOLYAMAT	7
HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ	9
KÖZSÉGI ALAPADATOK.....	10
1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK	11
2. TERVI ELŐZMÉNYEK.....	12
2.1. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	12
2.1.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió.....	12
2.1.2. Fejér Megyei Területfejlesztési Konceptió	16
2.1.3. Fejér Megyei Területfejlesztési Program	16
2.1.4. Ercsi kistérség területfejlesztési koncepció és program	17
2.1.5. Völgy Vidék Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (2013)	19
2.2. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	20
2.2.1. a térségi területfelhasználás rendjére vonatkozó szabályok	20
2.2.2. Országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatok.....	22
2.2.3. Országos övezetek ismertetése.....	22
2.2.4. Megyei övezetek ismertetése	24
2.2.5. A területrendezési tervek egyéb fontosabb előírásai	26
2.3. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK TORDAS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI	27
2.4. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA	28
2.4.1. Településfejlesztési dokumentumok	28
2.4.2. Településfejlesztési és Településrendezési szerződések.....	34
2.5. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA	35
2.5.1. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek.....	35
2.5.2. Helyi építési szabályzat.....	37
3. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA	40
3.1. DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK	40
3.1.1. Népességszám alakulása	40
3.1.2. A népesség korösszetétele	41
3.1.3. Tényleges szaporulat	44
3.1.4. Iskolázottsági adatok.....	46
3.1.5. Lakások számának alakulása 2014-ig	47
3.2. A TÁRSADALOM TÉRBELI RÉTEGZŐDÉSE	48
3.3. TELEPÜLÉSI IDENTITÁST ERŐSÍTŐ TÉNYEZŐK	50
3.3.1. Kultúra	50
3.3.2. Sport	51

3.3.3. Civil szervezetek	51
3.4. HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSOK	52
3.4.1. Oktatás	52
3.4.2. Egészségügy	55
3.4.3. Szociális ellátórendszer	55
3.5. KÖZBIZTONSÁG	56
3.6. ESÉLYEGYENLŐSÉG	58
4. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA	59
4.1. GAZDASÁG	59
4.1.1. A település gazdasági súlya, szerepköre	59
4.1.2. A település gazdasági ágazatai, jellemzői	59
4.1.3. Kiskereskedelem	61
4.1.4. A település foglalkoztatási mutatói	62
4.2. TURIZMUS, IDEGENFORGALOM	63
4.2.1. A település turisztikai szerepköre	63
4.2.2. Turisztikai jellemzők	63
5. ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZEI	64
6. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK	66
7. TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA	67
7.1. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK	67
7.1.1. Domborzati viszonyok	67
7.1.2. földtani adottságok, Talajtani jellemzők	67
7.1.3. Éghajlat	67
7.1.4. Vízrajz	68
7.1.5. Élővilág: növényzet, állatvilág	68
7.2. TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET	69
7.2.1. Tordas szerkezetének kialakulása a katonai felmérések tükrében, tájtörténeti vizsgálat	69
7.2.2. Tájszerkezet	75
7.2.3. Tájhasználat értékelése	75
7.3. VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK	78
7.3.1. Nemzetközi védelem	78
7.3.2. Országos védelem	78
7.3.3. Országos Ökológiai Hálózat	78
7.3.4. Tájképvédelmi területek	78
7.3.5. Helyi védelem	79
7.4. TÁJHASZNÁLATI KONFLIKTUSOK ÉS PROBLÉMÁK ÉRTÉKELÉSE	80
8. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	81
9. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA	83
9.1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS VIZSGÁLATA	83

9.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata.....	83
9.1.2. Területfelhasználások vizsgálata.....	83
9.3. ÖNKORMÁNYZATI TULAJDON KATASZTER.....	86
9.4. AZ ÉPÍTMÉNYEK VIZSGÁLATA.....	87
9.4.1. Település karakter, jellemző épülettípusok	87
9.5. ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉRTÉKEI	89
9.5.1. A település kialakulásának története	89
9.5.2. A településszerkezet történeti kialakulása	89
9.5.3. Épített környezet és építészeti értékvizsgálat.....	89
10. KÖZLEKEDÉSVIZSGÁLAT	94
10.1. HÁLÓZATOK ÉS HÁLÓZATI KAPCSOLATOK	94
10.2. KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS.....	95
10.2.1. A település belső közlekedési hálózata	95
10.2.2. Csomópontok kialakítása	96
10.2.3. A település forgalmi vizsgálata.....	96
10.2.4. Utak állapota	96
10.3. KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS	96
10.4. KERÉKPÁROS- ÉS GYALOGOS KÖZLEKEDÉS	96
10.5. PARKOLÁS.....	97
10.6. KÖZLEKEDÉSHÁLÓZATI FEJLESZTÉSEK, KÖZLEKEDÉSI PROBLÉMÁK.....	97
11. KÖZMŰVIZSGÁLAT - KÖZMŰELLÁTOTTSÁG	98
11.1. VÍZIKÖZMŰVEK.....	98
11.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás.....	98
11.1.2. Szennyvízelvezetés.....	98
11.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	99
11.1.4. Vízellátás és szennyvízelvezetés műszaki hálózati rendszere.....	99
11.2. ENERGIÁKÖZMŰVEK.....	101
11.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás.....	101
11.2.2. Villamosenergia ellátás.....	101
11.2.3. Földgázellátás	102
11.2.4. Egyéb energiaellátás.....	104
11.2.5. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése	104
11.3. MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK ALKALMAZÁSA, A KÖRNYEZETTUDATOS ENERGIAGAZDÁLKODÁS LEHETŐSÉGEI ..	104
11.4. ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS	104
11.4.1. Vezetékes elektronikus hírközlés	104
11.4.2. Vezeték nélküli elektronikus hírközlés.....	105
11.5. A KÖZMŰ KISZOLGÁLÁS, A KÖZMŰVESÍTHETTSÉG FENNÁLLÓ KONFLIKTUSAI.....	105
12. KÖRNYEZETI ÁLLAPOT ÉRTÉKELÉSE	106
12.1. A TALAJ VÉDELME	106
12.2. A FELSZÍNI ÉS FELSZÍN ALATTI VIZEK VÉDELME	106

12.3. A LEVEGŐ TISZTASÁGÁNAK VÉDELME	106
12.4. ZAJ-ÉS REZGÉSVÉDELEM	107
12.5. HULLADÉKKEZELÉS	108
12.6. VIZUÁLIS KÖRNYEZETTERHELÉS	109
13. KATASZTRÓFAVÉDELEM	109
HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ.....	111
VIZSGÁLATOK ÖSSZEFOGLALÁSA	113
III. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	117
3.1. VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSE	118
3.2. EGYEDI KEZELÉST IGÉNYLŐ, ILLETVE PROBLÉMÁS TERÜLETEK.....	119
3.3. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRESZEK.....	120
MELLÉKLETEK	121
ELŐZETES VÉLEMÉNYEZÉSI ELJÁRÁSBAN RÉSZT VEVŐ ÁLLAMIGAZGATÁSI SZERVEK VÉLEMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA	123
FORGALOMVIZSGÁLAT ADATAI	127

BEVEZETŐ

ELŐZMÉNYEK, A MEGBÍZÁS ISMERTETÉSE

Tordas település hatályos településfejlesztési koncepciója 2003-ban, településrendezési eszközei 2005-ben kerültek jóváhagyásra. A hatályos településrendezési eszközök jóváhagyása óta az építésügyi és településrendezési jogszabályi környezetben jelentős változások léptek életbe, többek között módosították az épített környezet védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényt (a továbbiakban: Étv.), az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: OTÉK), továbbá hatályba lépett a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: Korm. rendelet).

A településen nem készült az elmúlt időszakban közép- és hosszú távra szóló, településfejlesztési döntéseket összefogó fejlesztési dokumentum ezért a község önkormányzatának képviselő-testülete a településfejlesztési dokumentumok elkészítéséről döntött. A településfejlesztési dokumentumok elkészítésével az önkormányzat a Völgyzugoly Műhely Kft.-t bízta meg.

Az elkészítendő dokumentumok:

- a hosszú távra - 10 évet meghaladó időszakra - szóló Településfejlesztési Koncepció,
- a középtávra - legalább 4 és legfeljebb 10 évre - vonatkozó Integrált Településfejlesztési Stratégia, ami koncepcionális elemeken túl a célok eléréséhez szükséges stratégiát is megfogalmazza.

A TERVEZÉSI FOLYAMAT

A többször módosított Étv. - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2001. évi CLXXXIX. törvénnyel összhangban, mely a településfejlesztést az önkormányzatok hatáskörébe rendelte - a települési önkormányzatok feladatává jelölte ki a településfejlesztési és a településrendezési feladatkör ellátását.

A településfejlesztési dokumentumok készítését megelőző **megalapozó vizsgálat** munkarész célja az eddigi tervek, kapcsolódó helyi rendeletek és a begyűjtött adatok számbavétele és értékelése, a terv és a valós igények összevetése, a település társadalmi, gazdasági, demográfiai helyzetének elemzése, a településszerkezet, tájhasználat, települési karakter alakulásának elemzése alapján a megoldásra váró feladatok feltárása, összegzése és rendszerezése.

A **településfejlesztési koncepció** a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati területfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A településfejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. Megalapozza és meghatározza a település fenntartható fejlődését: az életszínvonal növekedését, az életminőség javulását, a faluközösség gyarapodását a település hagyományait, a rendelkezésre álló kulturális, térbeli, táji adottságait felhasználva és nem kihasználva. A településfejlesztési koncepció a döntési mechanizmus működtetéséhez szolgál útmutatóul, segítséget nyújt a település egyes érdekcsoportjainak, valamint a különböző szakágak közötti érdekek koordinálásához.

A településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében illetve több település közös fejlesztési tervezése esetén **integrált településfejlesztési stratégiát** kell készíteni az Étv. értelmében. Az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli.

A településfejlesztés során is kiemelkedő feladat a fenntarthatóság alapelveinek figyelembe vétele. A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket.¹ A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális, a gazdasági és a környezeti pilléreken, és mindhármát együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. A fenntartható fejlődésnek általános stratégiai célként kell bevonulni a településfejlesztési dokumentumokba, s a cselekvési programokba.

Az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) a települési önkormányzatok által elkészítendő, **fejlesztési szemléletű, középtávot** (4-6 év) átfogó dokumentum, célja a területi alapú, területi szemléletű tervezés megszilárdítása, a területre vonatkozó célok kitűzése, és azok középtávon való érvényesítése. Egy ilyen stratégia elkészítése önmagában is hasznos, ugyanakkor megléte feltétele egyes településfejlesztési közösségi támogatások igénybevételének is. A települési területek olyan **integrált, akcióterületi alapú megújítása a cél**, amely érdemben hozzájárul ahhoz, hogy a település gazdasági és társadalmi aktivitása élénküljön, a település vonzereje erősödjék mind a lakosság, mind a betelepülő vállalkozások illetve intézmények, szervezetek számára.

A településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia illetve az ezekhez készülő helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészek tartalmi elemeire vonatkozóan a Korm. rendelet rendelkezik.

Jelen **helyzetelemzés és helyzetértékelő** munkarész (megalapozó vizsgálat) célja az eddigi tervek, kapcsolódó helyi rendeletek és a begyűjtött adatok értékelése, a terv és a valós igények összevetése, a település társadalmi, gazdasági, demográfiai helyzetének elemzése, a településszerkezet, tájhasználat, települési karakter alakulásának elemzése alapján a megoldásra váró feladatok feltárása, összegzése és rendszerezése. A településfejlesztési koncepcióhoz és integrált településfejlesztési stratégiához közös megalapozó vizsgálat készül, melynek részletezettsége mindkét dokumentumnak megfelel.

Az elkészült - és az önkormányzat képviselő-testülete által előzetesen jóváhagyott - településfejlesztési eszközök tervezetét a képviselő-testületi elfogadást megelőzően véleményeztetni kell az illetékes államigazgatási szervekkel, érintett területi és települési önkormányzatokkal, valamint a további partnerekkel. Az egyeztetési folyamat szabályait a Korm. rendelet tartalmazza.

¹1983-ban az ENSZ Közgyűlés határozata alapján megkezdte munkáját az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottsága, amelyet Gro Harlem Brundtland norvég miniszterelnöknő vezetett. (E huszonkét tagú bizottságnak tagja volt Láng István akadémikus is.) A Bizottság 1987-ben „Közös jövőnk” címmel kiadott jelentésében a gazdasági növekedés olyan új korszakának lehetőségét vázolta fel, amely a fenntartható fejlődés globális megvalósítására épít, megőrzi a természeti erőforrásokat, s amely megoldás lehet a fejlődő országok nagy részében elhatalmasodó szegénység leküzdésére is.

HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

KÖZSÉGI ALAPADATOK

Tordas község területének nagyságára, lakosságára és lakásállományára vonatkozó alapadatokat a következő táblázat rögzíti.

Terület (ha)	1675,9
- Belterület	184,4
- Volt zártkert	94,7
- Kültérület	1396,8
Lakosság (fő)	2083
- munkaképes korúak száma	1457(15-64)
- regisztrált munkanélküliek száma	83 fő
Lakásállomány (db)	660
Üdülőállomány (db)	12

Forrás: KSH 2011-es népszámlálás adatok, Fejér megye

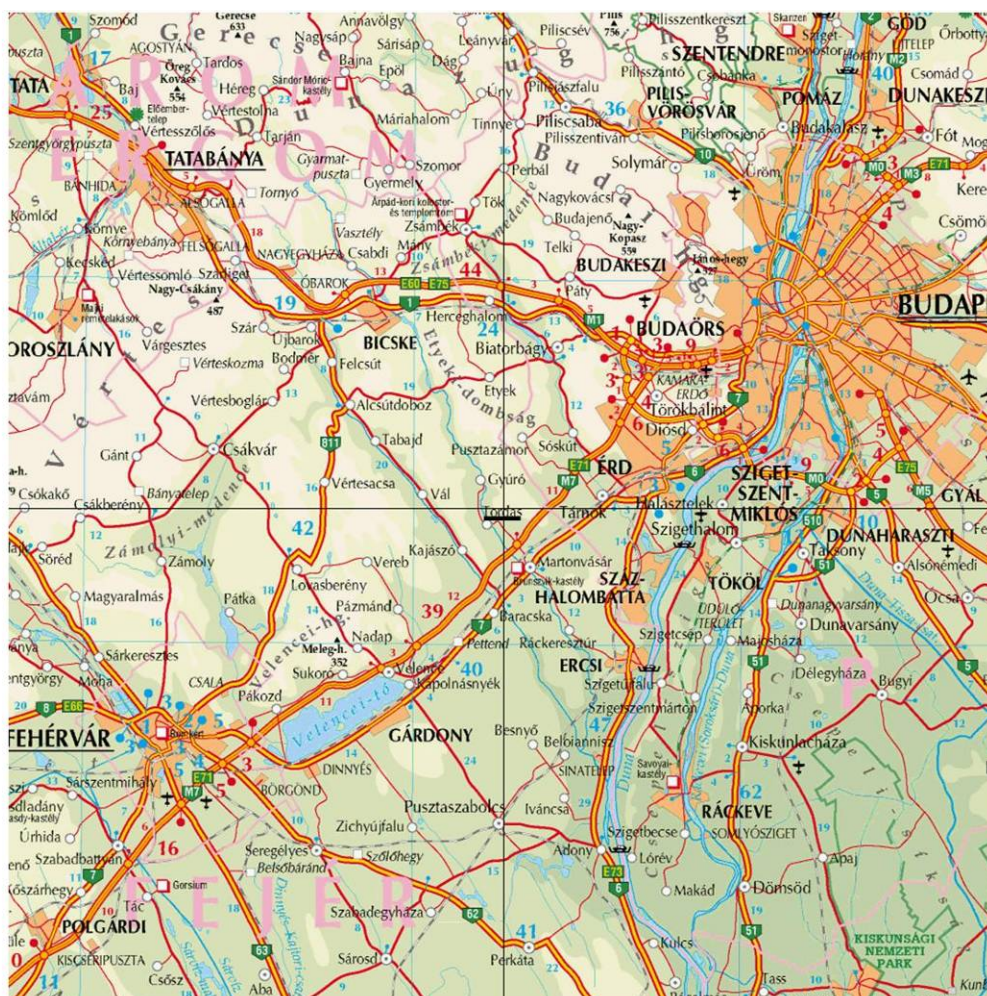
1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Tordas Budapest és Székesfehérvár között félúton a fővárostól 33 km-re, Pest megye közvetlen szomszédságában, Fejér megyében fekszik Martonvásár mellett. Az M7-es autópálya martonvásári lehajtójától Gyúró irányában közelíthető meg. Mivel Gyúró zsáktelepülés így Tordason csak a gyúrói átmenő forgalom halad keresztül. A település Martonvásár, Ercsi, Ráckeresztúr, Baracska, Gyúró, Kajászó, Vál településekkel együtt a Martonvásári Kistérség tagja. Hivatalosan nem tartozik a főváros agglomerációjához, a valóságban azonban befolyásolja az itt élők életét.

Tordastól 4,5 km-re található a Martonvásári vasútállomás, ahonnan fél óránként járnak vonatok Budapestre (Kelenföld, Déli). Ezek többségéhez buszok viszik és hozzák az utasokat a településről. A nemrégiben kialakított Etyek-Ercsi bringatúra útvonalon Tordasról szilárd burkolaton lehet eljutni kerékpárral Martonvásárra.

A Tordason lévő Mesevár Óvoda kistérségi fenntartású, a Szent László Völgye Bóbita Óvoda tagintézménye. A Sajnovics János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolánk a Klebersberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában van. A tordasi gyermekeken kívül az iskola biztosítja a gyúrói felső tagozatosok oktatását is.

Tordas közlekedési lehetőségei jók, hét közben és hétvégén egyaránt, személyautóval Székesfehérvár és Budapest is közel fél óra alatt elérhető. A vasúti kapcsolata Martonvásártól megfelelő, azonban a martonvásári vasútállomásra a vonatforgalomhoz igazodó rendszeres autóbuszjáratok nem mindig közlekednek. A kistérségi (járási) belső és külső kapcsolatok működését akadályozza, hogy a szomszéd völgyekkel a közúti kapcsolata csak jelentős kerülővel lehetséges.

1. ábra - Tordas térségi elhelyezkedése

Forrás: www.terkepcentrum.hu

2. TERVI ELŐZMÉNYEK

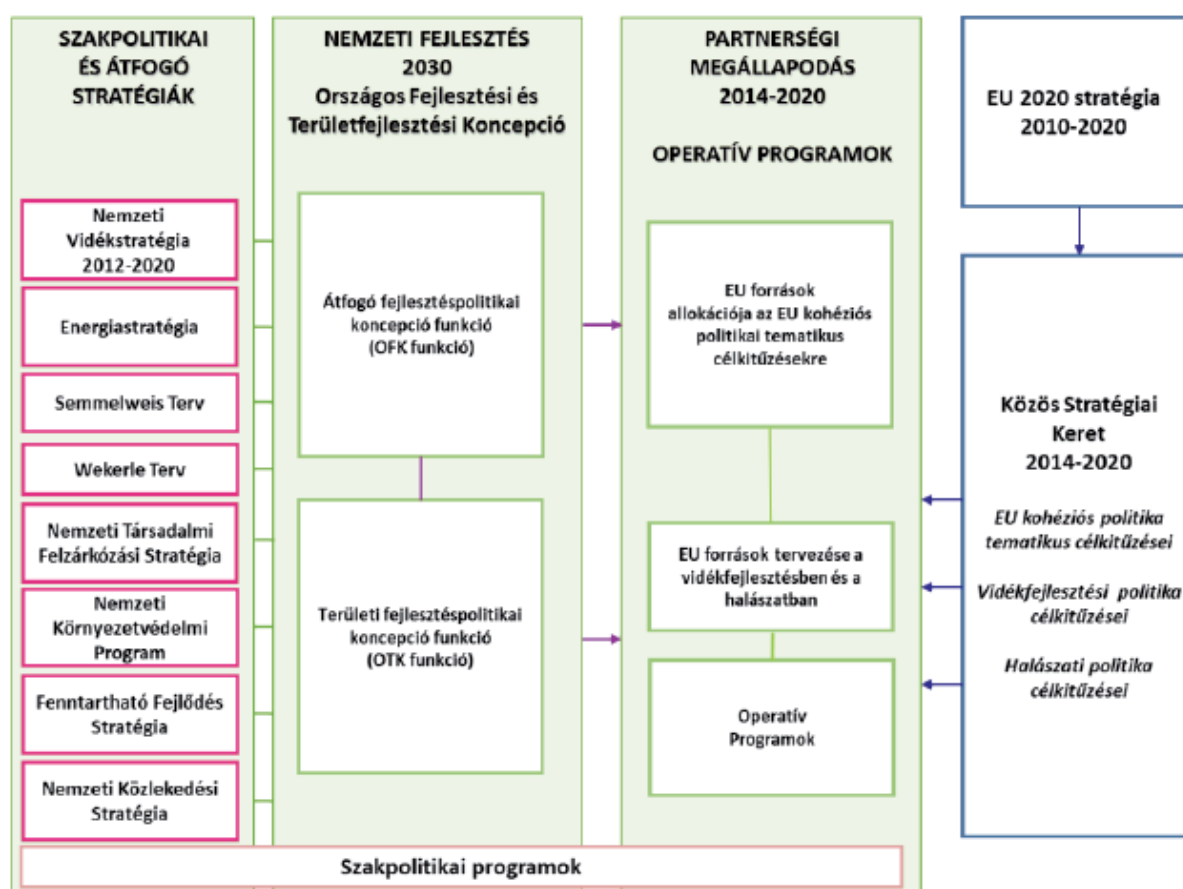
2.1. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

2.1.1. ORSZÁGOS FEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

(Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót 2014-ben fogadták el.)

Az Országgyűlés az 1/2014. (I.3.) OGY határozattal elfogadta a Nemzeti Fejlesztés 2030 című - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót (a továbbiakban: OFTK), ami a területfejlesztési politika megújításáról, az új Országos Területfejlesztési és az új Országos Fejlesztési Konceptió kidolgozásáról szóló 1254/2012. (VII.19.) Kormányhatározat alapján készült. A koncepció elkészítésére vonatkozóan a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény rendelkezik.

Az OFTK jövőképe és célrendszere 2030-ig szól, s fejlesztési prioritásokat fogalmaz meg a 2014-2020-as programidőszak fejlesztéspolitikája számára, s biztosítja a kapcsolódást az Európai Unió Európa 2020 Stratégiájához, illetve a Közös Stratégiai Kerethez.

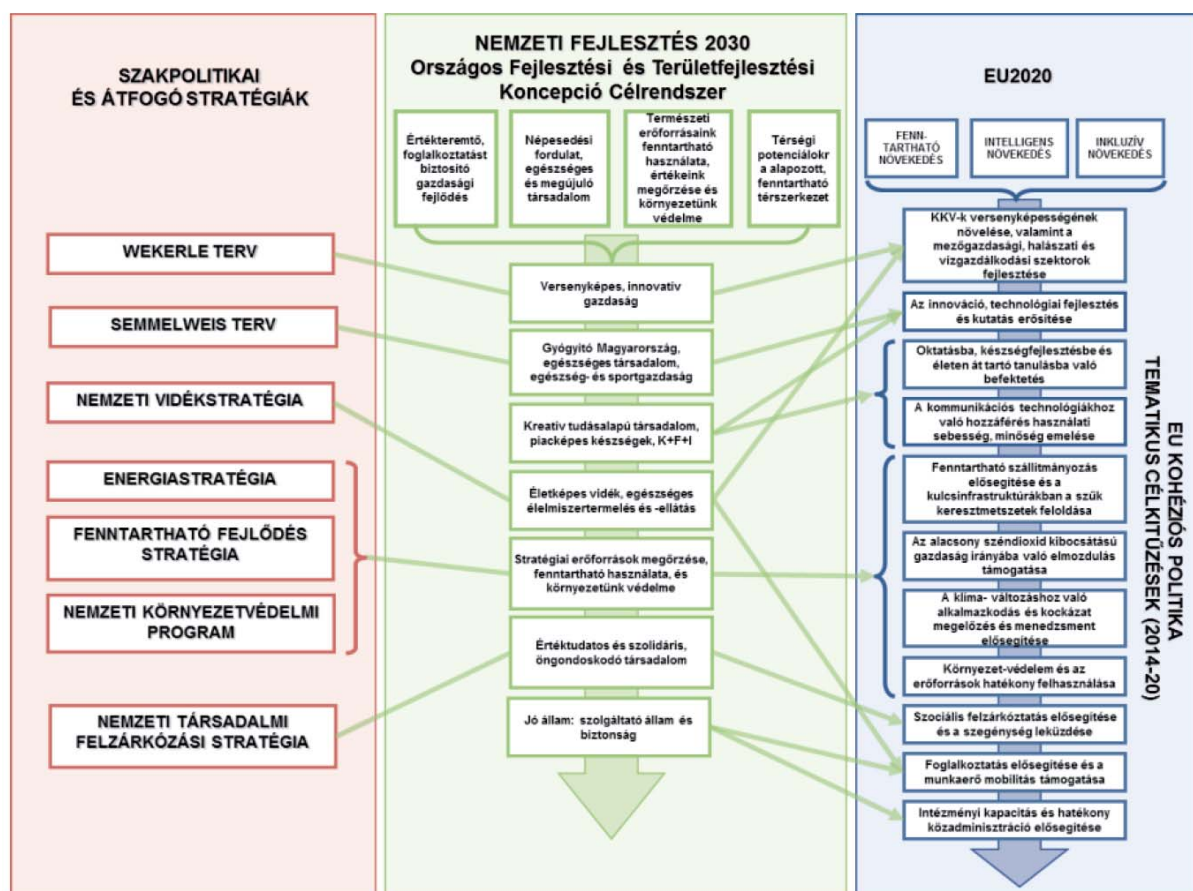

2. ábra - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió kapcsolódása az uniós programokhoz

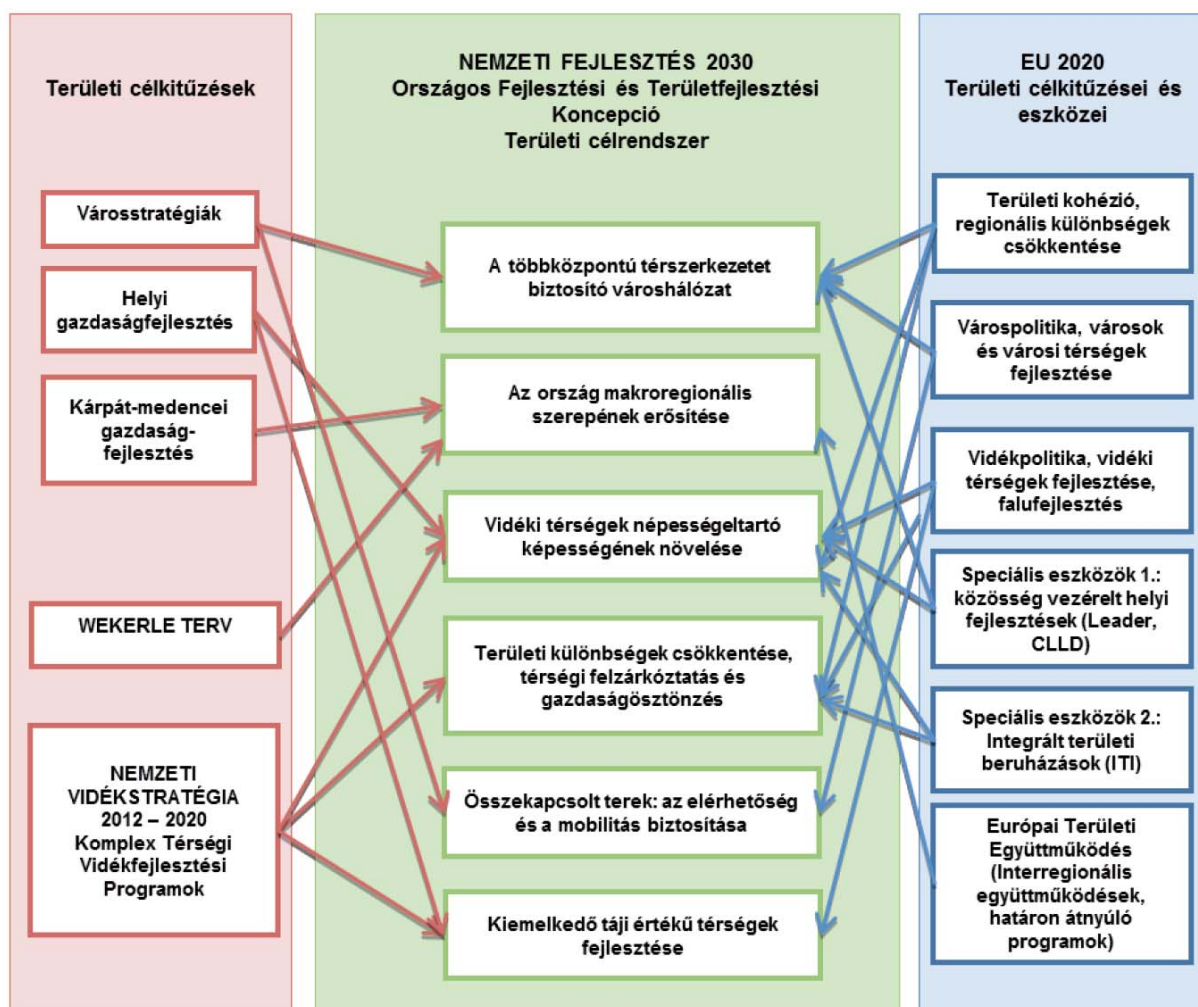
Az OFTK értelmében a nemzeti jövőkép az alábbiak szerint kerül megfogalmazásra: „Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.”

A nemzeti jövőkép elérése érdekében négy hosszú távú fejlesztési cél, továbbá tizenhárom specifikus cél (hét szakpolitikai jellegű és hat területi cél) kerül megfogalmazásra, melyek az alábbiak:

- Átfogó fejlesztési célok:
 1. Értéktéremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
 2. Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
 3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
 4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet
- Szakpolitikában érvényesítendő specifikus cél:
 1. Versenyképes, innovatív gazdaság
 2. Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
 3. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás
 4. Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I
 5. Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom
 6. Jó állam: szolgáltató állam és biztonság
 7. Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme
- Területi specifikus célok:
 1. Az ország makroregionális szerepének erősítése
 2. A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
 3. Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
 4. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
 5. Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés
 6. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

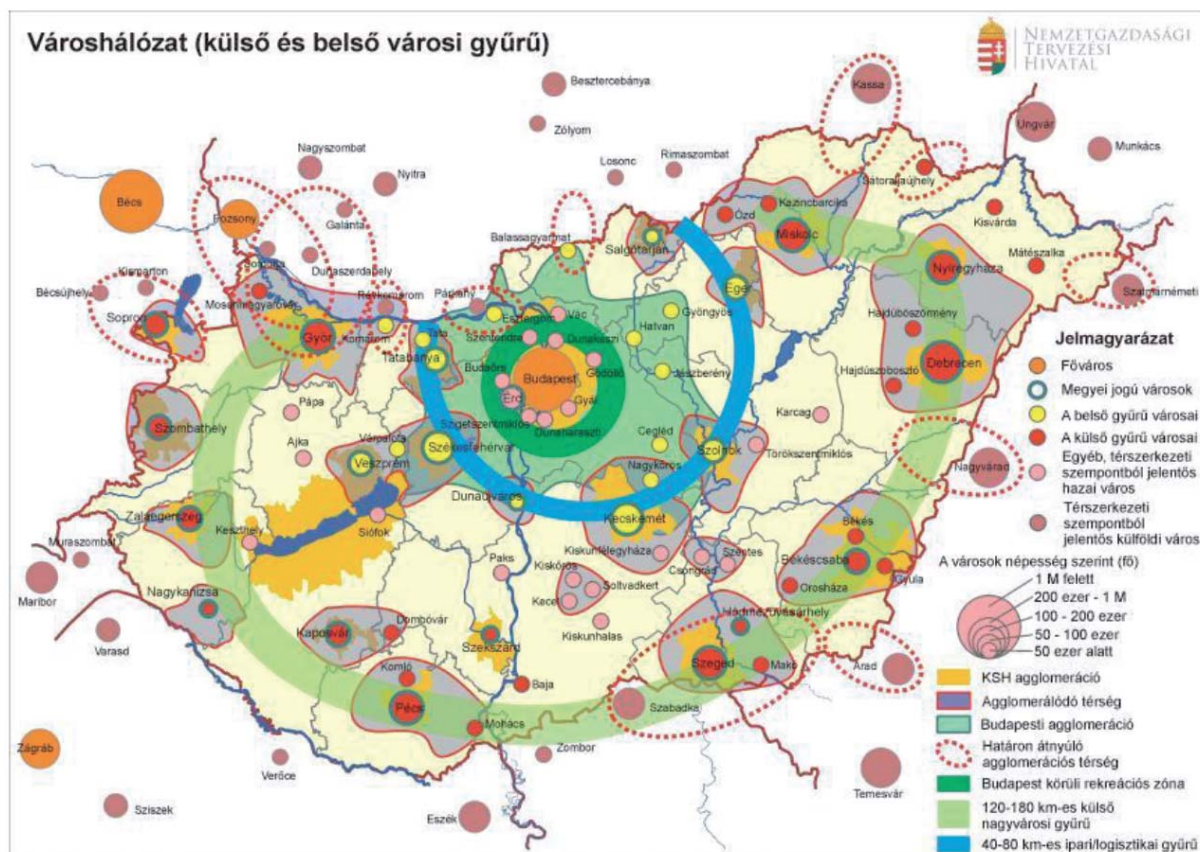
3. ábra - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió célrendszerének kapcsolata

4. ábra - Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió területi jellegű specifikus céljainak kapcsolódása az uniós és a hazai célkitűzésekhez

A hosszú távú célok mellett az OFTK középtávon (2014-2020) kijelöli azokat a fejlesztési prioritásokat, melyek az OFTK hosszú távú céljait szolgálják:

- Patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben
- Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudásalapú társadalom felé
- Útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé
- Népesedési és közösségi fordulat
- Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán

5. ábra - Városhálózat, kiemelt térségi kapcsolatok

Fejér megye alacsony településszáma (108), kevésbé kifalvas szerkezetű, a Mezőföld és a Dunántúli-középhegység határán elhelyezkedő, fontos közlekedési folyosók által érintett megye. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió Tordast, illetve a Martonvásári járást nem említi, tágabb vonatkozásban Fejér megyére fogalmaz meg célkitűzéseket:

Fejér megyére vonatkozó célkitűzések:

- A Győr-Tatabánya-Komárom-Mór-Székesfehérvár-Dunaújváros-Paks-Kecskemét ipari / logisztikai nagyklaszterek közötti közlekedési hálózatok kialakítása.
- A termőföld és az ivóvízkincs védelme; a Velencei-tó, a Séd-Gaja-Nádor-rendszer revitalizációja, részvétel a Duna Stratégiában; a természeti értékek megóvása.
- Fenntartható energiamix kialakítása hosszú távú megyei energiamérleg alapján.
- A még ellátatlan településeken a szennyvízelvezetés és -kezelés megvalósítása.
- Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építkező gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása, intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.
- A két megyei jogú város felsőfokú oktatási színvonalának és bázisainak megtartása, illetve Székesfehérváron a műszaki képzés választékának kiegészítése.
- Integrált megyei turisztikai fejlesztések, a Nemzeti Emlékhely méltó kialakítása.
- A közép-magyarországi kórház és fekvőbeteg ellátó rendszerhez való kapcsolódás minőségi megvalósítása, a területi szak- és járóbeteg-ellátás teljessé válása.
- A nehéz helyzetű dél-mezőföldi, illetve társadalmi integrációs kihívásokkal küzdő települések komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó fejlesztése.
- Székesfehérvár hagyományait gondozó, helyzeti energiáit kihasználó, a közeli főváros mellett önálló egészségügyi, kulturális, gazdaságszervező központtá alakítása.

- Dunaújváros ipari jellegét megtartó és erősítő, a nagyvállalatok szinergiáját kihasználó gazdasági központi szerep fejlesztése, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.

2.1.2. FEJÉR MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

A területfejlesztési koncepció Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális és gazdasági-logisztikai szerepkörének fenntartható és innovatív fejlesztését dolgozza ki, egyenrangú nagytérsgégi együttműködéssel, kiváló termőhelyi adottságainak bázisán, a természeti örökség tudatos kezelésével.

A koncepció a 2014-2030-ig tartó fejlesztési időszakra az alábbi átfogó és horizontális célokat. az alábbi célterületekkel dolgozta ki:

I. Átfogó és stratégiai célok

A. Átfogó cél: A helyi közösségtudat, a kohézió, a népességmegtartó képesség erősítése, a vállalkozó - innovatív társadalom megteremtése

A.1. stratégiai cél: Hálózati együttműködések fejlesztése

A.2. stratégiai cél: Vállalkozó - innovatív társadalom ösztönzése

A.3. stratégiai cél: Befektetés az emberekbe

B. Átfogó cél: Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme

B.1. stratégiai cél: Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása

B.2. stratégiai cél: Természeti erőforrások védelme

C. Átfogó cél: A gazdasági vezető szerep megőrzése és további pozícióerősítés, kiegyenlített gazdasági fejlődés megvalósítása

C.1. stratégiai cél: Versenyképes vállalatok támogatása

C.2. stratégiai cél: Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése

C.3. stratégiai cél: Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása

II. Horizontális célok

A. Foglalkoztatás növelése

B. Klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése

A koncepció a martonvásári kistérséget és Tordas települést külön nem említi, de a funkcionális térségek távlati célkitűzéseinél az alábbi pontokban érintett a Tordast is magába foglaló Váli-völgy térsége:

- 2030-ra a megye területeinek megközelíthetősége, utakkal való feltártságának jelentős javulása. Közúthálózati fejlesztés a Székesfehérvári agglomerációban, a Váli-völgy térségben és a megye jelenleg periférikus déli részén.
- Evezős megállóhelyek, kikötők létesítése, komplexitásának növelése a folyó menti turizmus bekapcsolása az európai vérkeringésbe. A part menti turisztikai célpontok kerékpárúthálózattal való összekapcsolása a megye más idegenforgalmi térségeivel. (Velencei-tó, Váli -völgy) a turisztikai programkínálat szélesítése érdekében.
- Kölcsönös alapú kapcsolatrendszer erősítésének jövőképe, ami magába foglalja a Vértes, Váli-völgy kerékpárútjának összekapcsolását a Duna mentével és a Velencei-tóval.
- „Ökoturisztikai paradicsom”. Ökoturisztikai célterületté alakítható térség minőségének fejlesztése.

2.1.3. FEJÉR MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM

Fejér megye operatív programjának célja, hogy egy egységes dokumentumba foglalja össze a megye következő 7 éves ciklusára tervezett, az elfogadott területfejlesztési koncepciónak megfelelő

területfejlesztési elképzeléseit, a tervezett beavatkozásokat, a kitűzött célok elérését szolgáló programcsomagok és projektek megvalósítási kereteit.

A program Tordas település célkitűzései mellett a Velencei-tó és térsége, Váli-völgy, Vértes térségére a már korábban említett „Ökoturisztikai paradicsom” jövőképet vázolja fel.

„Turisztikai adottságok alapján lehatárolt, önálló térségi fejlesztési tanáccsal rendelkező térség, amelynek két végpontja országos térszerkezeti vonalakhoz kapcsolódik. Jelentős része a budapesti agglomeráció vonzáskörzetéhez tartozik, így a fővárosi lakosság kiköltözésének színhelye. Egyes területei már ma is a minőségi turizmust szolgálják, további fejlesztésével sajátos ökoturisztikai térséggé léphet elő, együttműködésben a Móri borvidékkel. Itt található az ország első natúrparkja, a Vértesi Natúrpark.”

Az 2014-ben elfogadott operatív program által meghatározott fejlesztési szegmensek közül az alábbiak érintik Tordas települést:

- 1) **Meglévő szennyvízelvezető rendszerek bővítése, felújítása**
- 2) **Meglévő szennyvíztisztító telepek bővítése**

A Terület- és Településfejlesztési operatív program tervezéséhez nyújtott Fejér megyei részdokumentum összefoglaló táblázatában Tordast és térségét az alábbi programok érintik:

- 1) **Barnamezős területek rehabilitációja, funkcióváltással**
Települések barnamezős területeinek fejlesztése funkcióváltással (pl.: Gyúró, Martonvásár))
- 2) **Térség vízrendezési projektcsomagja**
Települési vízelvezetés, illetve természetes vizek területeinek fejlesztése (pl.: Gyúró, Kajászó)
- 3) **Közterek fejlesztése és a leromlott városrészek rehabilitációja**
Leromlott városrészek komplex fejlesztése (pl.: Martonvásár, Kajászó)
- 4) **Infrastrukturális, vízelvezetési és közvilágítási fejlesztések projektcsomag**
Közút fejlesztések (pl.: Gyúró, Tordas, Baracska, Kajászó) Kerékpárút építés, illetve hozzá kapcsolódó tárolók kihelyezése (pl.: Gyúró, Tordas, Martonvásár, Kajászó) Gyalogos közlekedés fejlesztése - járda építés, fejlesztés (pl.: Tordas) Parkolók kialakítása (pl.: Martonvásár) - *megvalósult 2012-ben*
- 5) **Önkormányzati tulajdonú épületek fejlesztése, illetve energiahatékonysághoz kapcsolódó fejlesztések**
Járási klímavédelmi stratégia kialakítása (pl.: Martonvásár) Közintézmények, önkormányzati bérlakások energia hatékonyságának növelése (pl.: Baracska, Martonvásár, Kajászó, Gyúró, Tordas)
- 6) **Szociális alapszolgáltatások és egészségügyi alapellátás fejlesztése projektcsomag**
Egészségügyi intézmények, szociális alapszolgáltatások fejlesztése (pl.: Tordas, Martonvásár, Baracska) Közszolgáltatási intézmények infrastrukturális fejlesztése (pl.: Baracska)

2.1.4. ERCSI KISTÉRSÉG TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS PROGRAM

A martonvásári járás a 2013-ban újonnan létrehozott járasok közé tartozik. Martonvásár egészen 2012-ig nem töltött be járási vagy kistérségi központi szerepet. A járási települések korábban az Ercsi kistérséghez tartoztak, azonban a járás székhelyét azonban 2012. január 1-jével ide helyezték. Ennek megfelelően a járási (kistérségi) területfejlesztési koncepció és program tekintetében az Ercsi kistérség vonatkozó dokumentumai szolgálnak alapul.

Az Ercsi kistérség 2006-os területfejlesztési koncepció és programja a vizsgálatot két munkarészre bontja.

„A” Munkarész: Helyzetelemzés**„B” Munkarész: Fejlesztési koncepció és operatív program**

A vizsgálat jövőképe szerint: „Az elkövetkező évtizedek társadalmi, gazdasági létkérdése lesz a környezeti, a természeti feltételek biztosítása. Ezért elkerülhetetlen a környezeti, a természeti és a társadalmi, gazdasági javakkal történő gazdálkodás bevezetése.”

A kistérség élhetőségi és versenypozíciói is javulnak a környezet, a természet, a társadalom és a gazdaság értékeivel történő gazdálkodás következtében:

- a környezeti, a természeti értékek felértékelődésével javul a kistérség lakosságmegtartó képessége
- az egészséges életmód iránti igény növekedésével a környezet-kultúra iránt fogékony betelepülőkkel a népességszám szinten tartható, kedvező esetben növelhető
- a kistérséget elhagyó vállalkozók helyett a környezeti, természeti értékeket kreatívan hasznosító népesség költözhet a térségbe, ezzel a térség humán erőforrás versenyképessége szinten tartható, javítható
- Új környezetbarát ipar megtelepedésével, munkahelyek létrejöttével, a távmunka feltételeinek megteremtésével a helyben foglalkoztatottak létszáma növelhető.

Tordast érintő projektek:**B.1.5. Operatív program összefoglaló táblázat****I.3. Specifikus cél - Kistérségi környezetvédelem****I.3.1. Intézkedés - Kistérségi levegőminőség javító program**

- Kajászó - Tordas összekötő út

Elkerülő utak kialakítása, egyéb úthálózat fejlesztések - belterület levegőminőségének javítása

I.3.3. Intézkedés - Kistérségi föld- és talajvédelem

- Tordasi állati hulladéktelep rekultivációja

Felhagyott, szilárd hulladéklerakók rekultivációja, dögművek megszüntetése, az illegális hulladéklerakások feltérképezése, felszámolása

II.2. Specifikus cél - Humán erőforrás fejlesztés**II.2.1. Intézkedés - Humán erőforrás fejlesztés intézményi hátterének biztosítása**

- Tordas általános iskola tetőtér beépítése - az azóta eltelt időszakban megvalósult

II.3. Specifikus cél - Szociális és egészségügyi rendszerfejlesztés**II.3.2. Intézkedés - Az egészségügyi ellátás fejlesztése**

II.3.2.2. Komponens - Egészségházak fejlesztése, illetve létesítése, sürgősségi ellátás biztosítása és szakorvosi ellátás fejlesztése a kistérségen belül

- Tordas Egészségház létesítése

IV.2. Specifikus cél - Infrastruktúra hálózatok és kommunális rendszerek fejlesztése**IV.2.2. Intézkedés - A versenyképességet segítő hálózati elemek, intézkedések**

IV.2.2.3. Komponens - A fő-és gyorsforgalmi rendszereken érkező, a településeket kiszolgáló forgalom szétterítése céljából a mellékúthálózati rendszer fejlesztése.

- Kajászó - Tordas összekötő út

2.1.5. VÖLGY VIDÉK HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA (2013)

A Völgy Vidék LEADER térség Fejér megye északi-északkeleti részén fekszik, települései Budapesttől mintegy 30-55 km-re találhatók. A Völgy Vidék ismert kultúrtáj, vonzó lakó-szolgáltató környezet, gazdaságilag, társadalmilag fejlett térség. A 60.751 ha kiterjedésű vidékfejlesztési célú egységet 17 egymással szomszédos települési önkormányzat területe alkotja. Közülük 8 teljes mértékben lefedi a martonvásári járást (Baracska, Ercsi, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas és Vál).

A Völgy Vidéken az alulról jövő kezdeményezések révén nő a megtermelt javak helyben történő felhasználása. Az egymást erősítő programszervezések következtében a térség a környező városok rekreációs zónájává, olyan ismert kultúrtájjá és vonzó lakó-szolgáltató környezetté válik, ahol magas a belső társadalmi és gazdasági integráció foka. A Völgy Vidék Közösség öt célkitűzése a térség legfontosabb fejlesztési területeit emeli ki:

1. célkitűzés: „A Völgy Vidék helyi adottságaira építő vállalkozások fejlesztése”

Helyi termékek, helyi szolgáltatások fejlesztése, értékesítési lehetőségeinek javítása. Helyi termékek, szolgáltatások fejlesztéséhez, értékesítésének javításához kapcsolódó építés, gépbeszerzés, eszközbeszerzés, rendezvények előkészítése és megvalósítása, képzések előkészítése és megvalósítása, tanulmánykészítés, marketing és az előzőekben nem sorolható egyéb tevékenység támogatható. Kizárólag együttműködésben végrehajtott, marketing tevékenységet is tartalmazó projektek támogathatók.

2. célkitűzés: „A Völgy Vidék örökségeinek megőrzése”

Kézműves, népművészeti, nemzeti, térségi hagyományokhoz, a hagyományos vidéki élet fenntartásához kapcsolódó fejlesztések. Kézműves, népművészeti, nemzeti hagyományokhoz, a hagyományos vidéki élet fenntartásához kapcsolódó építés, gépbeszerzés, eszközbeszerzés, rendezvény előkészítése és megvalósítása. Képzés előkészítése és megvalósítása, tanulmánykészítés, marketing és az előzőekben nem sorolható egyéb tevékenység támogatható. Kizárólag együttműködésben végrehajtott, marketing tevékenységet is tartalmazó projektek támogathatók.

3. célkitűzés: „Az életminőség fejlesztése a Völgy Vidéken”

Kulturális, sport, tudományos, művészeti tevékenységek, valamint az egészséges életmód és a közbiztonság közösségi feltételeinek, tereinek fejlesztése

A Völgy Vidék térség teljes területét érintő rendezvények, képzések szervezése, tanulmányok készítése. Kulturális, sport, tudományos, művészeti tevékenységek, valamint az egészséges életmód és a közbiztonság közösségi feltételeinek, tereinek fejlesztéséhez kapcsolódó építés, gépbeszerzés, eszközbeszerzés, rendezvény előkészítése és megvalósítása, képzés előkészítése és megvalósítása, tanulmánykészítés, marketing és az előzőekben nem sorolható egyéb tevékenység támogatható. Kizárólag együttműködésben végrehajtott, marketing tevékenységet is tartalmazó projektek támogathatók.

4. célkitűzés: „A völgyvidéki értékeket bemutató turizmus élénkítése”

Bor-, lovas-, gyalogos, kerékpáros és agroturizmus fejlesztése, valamint a szállásadás és vendéglátás feltételeinek javítása a térségben.

Mindezekhez kapcsolódó építés, gépbeszerzés, eszközbeszerzés, rendezvény előkészítése és megvalósítása, képzés előkészítése és megvalósítása, tanulmánykészítés, marketing és az előzőekben nem sorolható egyéb tevékenység támogatható. Kizárólag együttműködésben végrehajtott, marketing tevékenységet is tartalmazó projektek támogathatók.

5. célkitűzés: „A környezet megóvása a Völgy Vidéken”

Helyi vállalkozások és közösségek tevékenységei energiahatékonyságának javítása, különös tekintettel a megújuló energiaforrások használatára.

Helyi vállalkozások és közösségek tevékenységei energiahatékonyságának javításához (különös tekintettel a megújuló energiaforrások használatára) kapcsolódó építés, gépbeszerzés, eszközbeszerzés, rendezvény előkészítése és megvalósítása, képzés előkészítése és megvalósítása, tanulmánykészítés, marketing és az előzőekben nem sorolható egyéb tevékenység támogatható. Kizárólag együttműködésben végrehajtott, marketing tevékenységet is tartalmazó projektek támogathatók.

2.2. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

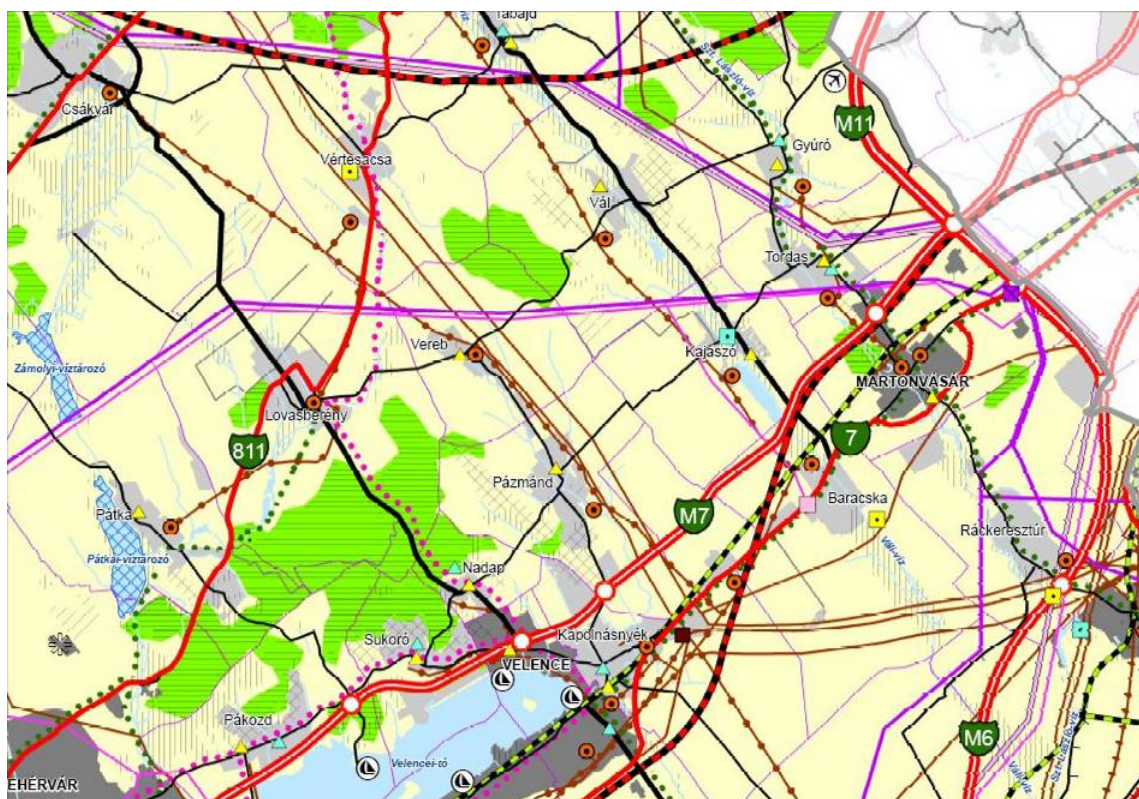
Az Országos Területrendezési Tvről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT) legutóbb 2013-ban került átfogó felülvizsgálat alá, mely során a törvény jelentősen módosult. (Fejér Megye Területrendezési Tervének OTrT-vel való összhangba hozataláig a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál az OTrT átmeneti rendelkezéseit kell alkalmazni. A következőkben a területrendezési tervekben meghatározott területfelhasználási kategóriák, az országos és térségi övezetek, valamint az országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatok Tordasra vonatkozó előírásait ismertetjük az OTrT átmeneti rendelkezéseit figyelembe véve.)

2.2.1. A TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁS RENDJÉRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK

Az OTrT 31/B.§ b) bekezdése kimondja, hogy a megyei területrendezési tervben megállapított térségi területfelhasználási kategóriákon belül az OTrT 6. § (2) bekezdésében foglaltak szerint kell a térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírásokat alkalmazni.

Fejér Megye Területrendezési Terv térségi szerkezeti tervében megállapított térségi területfelhasználási kategóriák a következők:

- a) legalább 50 ha területű térségek:
 - aa) erdőgazdálkodási térség,
 - ab) mezőgazdasági térség,
 - ac) vegyes területfelhasználású térség,
- b) legalább 10 ha területű térségek:
 - ba) városias települési térség,
 - bb) hagyományosan vidéki települési térség,
- c) területi korlát nélkül ábrázolt térségek:
 - ca) vízgazdálkodási térség,
 - cb) építmények által igénybe vett térség

Fejér Megye Területrendezési Tervének térségi szerkezeti tervlapján Tordason mezőgazdasági, hagyományosan vidéki települési, illetve vízgazdálkodási térségek vannak meghatározva. A térségi területfelhasználási kategóriákon belül az OTrT 6. § (2) bekezdése rendelkezik a települési területfelhasználási egységekre vonatkozó szabályokról, amely alapján:

- **Mezőgazdasági térség**

„A mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi terület, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki.”

A terv Tordas közigazgatási területének valamennyi belterületen kívüli területét ebbe a területfelhasználási egységbe sorolja.

- **Hagyományosan vidéki települési térség**

Az OTrT felülvizsgálata során a városias és a hagyományosan vidéki települési térség helyett egységesen települési térség került meghatározásra, ennek megfelelően az arra vonatkozó előírások vonatkoznak Tordas területére.

„A települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható.”

A terv ebbe a térségbe sorolja a település belterületét.

- **Vízgazdálkodási térség**

„A vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni.”

A terv ebbe a térségbe sorolja a települést átszelő Szent László-patakot és a tordasi csárda melletti horgásztavat.

A nem területfelhasználás jellegű infrastruktúrális elemek a településen az energiaközmű-hálózatok és építmények és a térségi vízgazdálkodási rendszerek és építmények. A villamos energia vezetékek a 400 kV, 220 kV és 120 kV-os átvételi és szolgáltatói hálózati távvezetékek és a nemzetközi, hazai és térségi szénhidrogén szállító vezetékek, gázfogadó állomással.

Tordas térségi jelentőségű ivóvízellátó rendszerről ellátott és térségi jelentőségű szennyvízelvezető rendszerhez csatlakozó település.

2.2.2. ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA HÁLÓZATOK

Gyorsforgalmi utak: M7: Törökbálint (M0) - Székesfehérvár - Siófok - Balatonszentgyörgy - Nagykanizsa - Letenye - (Horvátország) (OTrT szerint)
R11: Zsámbék (M1) - Esztergom - (Szlovákia), (tervezett, OTrT szerint)

Országos mellékút: Gyúrót-Tordast-Martonvásárt összekötő 81108 sz. út

Vasútvonal: Tordas települést nem érinti.

Térségi jelentőségű kerékpárutak: Etyek - Gyúró - Tordas - Martonvásár - Ráckeresztúr - Ercsi kerékpárút.

2.2.3. ORSZÁGOS ÖVEZETEK ISMERTETÉSE

Országos övezetek		A település területét...
Országos ökológiai hálózat	OTrT előírásait kell alkalmazni	érinti
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	OTrT előírásait kell alkalmazni	érinti
Jó termőhelyi adottságú szántóterület	OTrT előírásait kell alkalmazni	érinti
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	OTrT előírásait kell alkalmazni	érinti
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete	OTrT előírásait kell alkalmazni	érinti
Világörökségi és világörökségi várományos terület	OTrT előírásait kell alkalmazni	nem érinti
Országos vízminőség-védelmi terület	OTrT előírásait kell alkalmazni	nem érinti
Nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területe	OTrT előírásait kell alkalmazni	nem érinti
Kiemelt fontosságú honvédelmi terület	OTrT előírásait kell alkalmazni	nem érinti

Országos ökológiai hálózat övezete

OTrT 13. § (1) Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

(3) Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint pufferterület övezetbe kell sorolni.

Az övezet a Tordast kettéválasztó Szent László-patak medre mentén érinti a települést.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

OTrT 13/A. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.

(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

Tordas mezőgazdasági területeinek kis hányada - főként a település keleti részén - kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetébe tartozik.

Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete

OTrT 13/B. § (1) A településrendezési eszközökben a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetét a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.

A település mezőgazdasági területeinek többsége ebbe az övezetbe tartozik.

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

OTrT 14. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

(2) Az övezetben külszíni bányatelek megállapítása, illetve bányászati tevékenység engedélyezése a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehetséges.

Az övezetbe a külterületen található vonalas tájszerkezeti elemnek tekinthető, szántóterületeket elválasztó erdősávok tartoznak.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

OTrT 14/A. § (1) A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.

(2) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a kiemelt térség és a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg helyi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegységeit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(3) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.

(4) A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhatja meg.

(5) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

(6) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete a belterülethől északra fekvő Öreghegy területe.

2.2.4. MEGYEI ÖVEZETEK ISMERTETÉSE

Megyei övezetek		A település területét...
Magterület	OTrT előírásait kell alkalmazni	érinti
Ökológiai folyosó	OTrT előírásait kell alkalmazni	érinti
Pufferterület	OTrT előírásait kell alkalmazni	nem érinti
Erdőtelepítésre javasolt terület	OTrT előírásait kell alkalmazni	nem érinti
Ásványi nyersanyagvagyon-terület	OTrT előírásait kell alkalmazni	érinti
Rendszeresen belvízjárta terület	OTrT előírásait kell alkalmazni	nem érinti
Földtani veszélyforrás területe	OTrT előírásait kell alkalmazni	érinti
Honvédelmi terület	OTrT előírásait kell alkalmazni	nem érinti

Magterület övezete

OTRt 17.§ (1) Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

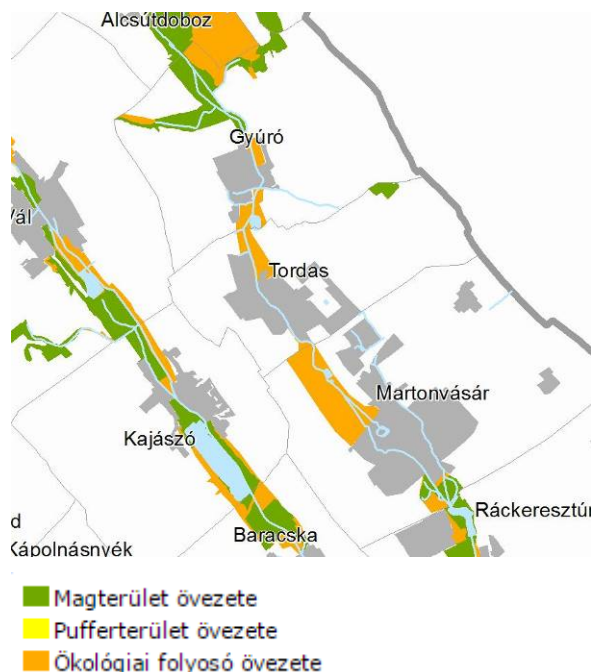
- a) a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és
- b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e a magterület, a magterület és az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el.

(6) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

Az övezetbe tartozik a település északkeleti határa mentén húzódó, major melletti erdősáv.

Ökológiai folyosó övezete

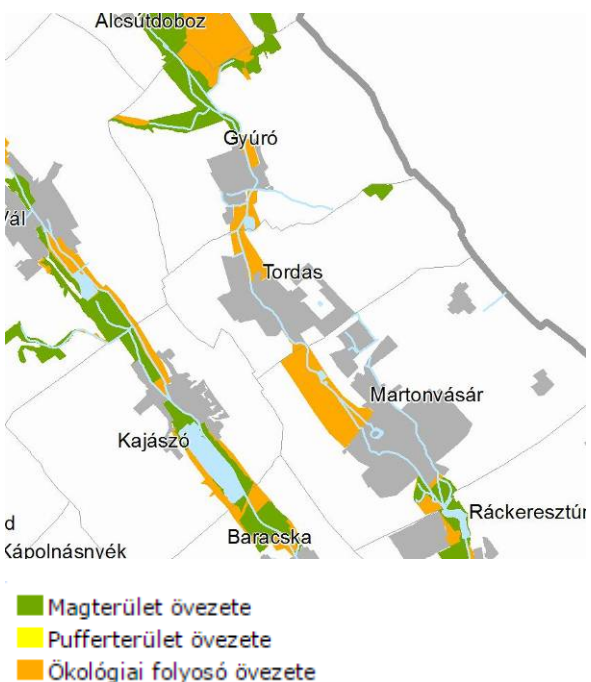
OTRt 18.§ (1) Az övezetben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha a települési területet az ökológiai folyosó vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala az erőművek és kiserőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el.

(5) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

Az övezetbe tartozik a települést átszelő Szent László-patak környezete.

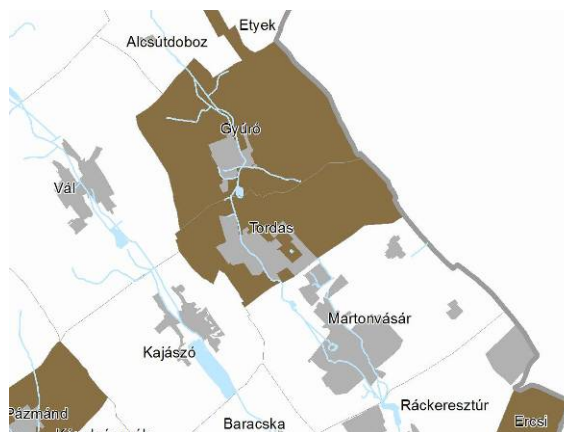

Ásványi nyersanyagvagyon-terület övezete

OTrT 19/B. § (1) Az ásványi nyersanyagvagyon-terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

(2) Az (1) bekezdés szerint kijelölt területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.

Az övezetbe tartozik Tordas teljes közigazgatási területe.

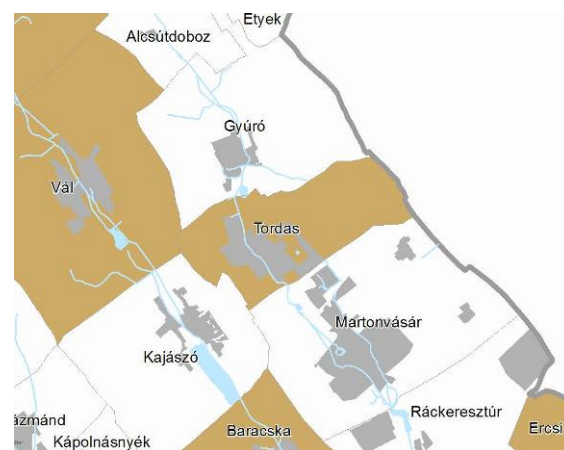

Földtani veszélyforrás területének övezete

OTrT 25. § (1) A földtani veszélyforrás területének övezetét a településrendezési eszközökben kell a tényleges kiterjedésnek megfelelően lehatárolni.

(2) Az övezet területén új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

A földtani veszélyforrás területe Tordas egész közigazgatási területét érinti.

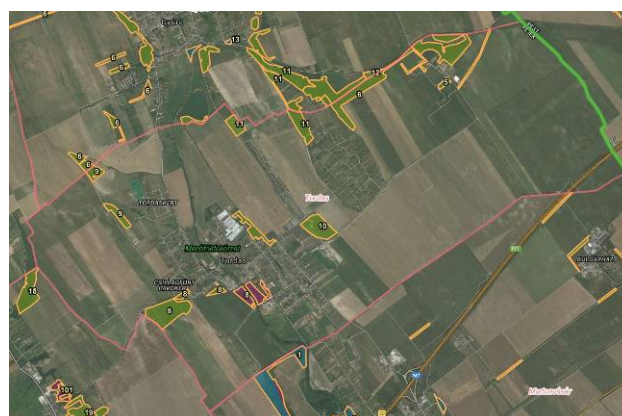

2.2.5. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEK EGYÉB FONTOSABB ELŐÍRÁSAI

Az OTrT a területfelhasználásra vonatkozó általános szabályok között az alábbiakat írja elő:

7.§ (1) Az Országos Erdőállomány Adattár szerint erdőterületnek minősülő területet a településrendezési eszközökben legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Az Adattár szerint erdőterületnek minősülnek Tordas északkeleti határa mentén húzódó területek, valamint a település belterületén a Sajnovics Kastély mögötti terület egészen a Szent László-patak túloldaláig. Nagyobb erdőfoltokat találunk még a Kajászó felé vezető út, illetve az Öreghegy felé vezető út mentén is.

- Elsődleges rendeltetés**
- Védelmi
 - Gazdasági
 - Közületi
- Igazgatóságok**
- Erdőtervezési körzetek
 - Körzet
 - Erdészeti helységek
 - Helység
 - Erdőtagok
 - Erdőtag

2.3. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK TORDAS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Tordas Fejér megye keleti határán, a Mezőföld északnyugati peremén, a Szent László-patak középső folyása mentén, az M7-es autópálya nyomvonalához közel fekszik. Közigazgatási területe északról Gyúró, nyugatról Vál és Kajászó, délről Martonvásár, keletről pedig Tárnok település közigazgatási területével határos.

Kajászó település településrendezési tervében a településszerkezeti, közlekedéshálózati változtatási szándékok között szerepel a Pázmánd és Tordas községekkel kedvezőbb közúti kapcsolat biztosítása. A fejlesztés új úthálózati elemek, útburkolatok, árkok és fasorok létesítéséhez vezet. Mindemellett a megnövekedett forgalommal is számolni kell. A Pázmánd - Kajászó - Tordasi út kiépítése összhangban van a készülő Velencei tó - Vértességi kiemelt üdülőterület fejlesztési tervével. A tervezett településközi utakkal együtt Sukoró - Nadap - Pázmánd - Kajászó - Tordas - Tárnok folyamatos összeköttetésére nyílik lehetőség.

Gyúró esetében északról lakóterületek, míg Martonvásárnál délről ipari területek tolódtak rá erősen Tordasi településhatárra.

Vál és Tárnok település hatályos településszerkezeti terveiben nem ismert semmilyen olyan korlátozás, ami a Tordason történő fejlesztéseket befolyásolná.

6. ábra: Szomszédos települések településszerkezeti tervei

2.4. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

2.4.1. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOK

2.4.1.1. Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programban (továbbiakban: HEP) rögzítette az esélyegyenlőség érdekében elvégzendő szükséges feladatokat, melyekkel összhangba kell hozni a település más dokumentumait és az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. A HEP az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel összhangban készült el. Az önkormányzat vállalja, hogy a HEP elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Tordas Község Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- a szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén, a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A köznevelési intézményeket - az óvoda kivételével - érintő intézkedések érdekében az önkormányzat együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) tartalmazza.

A HEP IT célja

A HEP IT a célja a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. Szintén célként határozzák meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

2.4.1.2. Tordas települési környezetvédelmi program 2005-2011

A program a település környezetének általános jellemzése és összefoglaló értékelése után tér ki a az elérni kívánt környezeti célok megfogalmazására.

Legfontosabb célok:

- a meglévő, kedvező környezeti állapot megőrzése, fenntartása,
- az emberek életminőségének javítása, a komfortérzet fokozása,
- a természeti értékek, táji értékek, települési épített környezeti értékek megóvása, fejlesztése.

A program részletes pontjai:

I. Levegőtisztaság-védelem

- L1 - Meg kell őrizni, illetve bővíteni kell a kül- és belterületi zöldfelületeket
- L2 - További védőfasorokat kell telepíteni az utak mellé
- L3 - Jelentős gondot kell fordítani a község közterületeinek (utak, terek, parkok) fejlesztésére és fenntartására

- L4 - A meglévő jó állapot megőrzése érdekében csak olyan vállalkozást célszerű támogatni, amely a kialakult helyzetet nem rontja
- L5 - A levegőminőség és a forgalom rendszeres mérése
- L6 - Felül kell vizsgálni és érvényt kell szerezni a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó rendeleteknek

II. Vízvédelem

- V1 - Szennyvízcsatorna hálózat kiépítése, rácsatlakozások
- V2 - A Szent László patak állapotfelmérése, monitoring rendszer kiépítés
- V3 - A patak parti sávjának fokozott védelme
- V4 - A csapadékvíz elvezető árkok karbantartása
- V5 - Talaj, talajvíz, felszíni vízszennyezést okozó tevékenységek nem engedélyezhetők
- V6 - Folyamatos tájékozódás és a lakosság tájékoztatása a felszíni, felszín alatti vízkészletek, ivóvíz minőségi, mennyiségi jellemzőinek alakulásáról, a vízszennyeződés megelőzését, csökkentését elősegítő feladatokról
- V7 - A talajvíz és a felszíni vizek minőségének rendszeres mérése
- V8 - Esővízgyűjtés, szürkevíz felhasználás, víztakarékosság ösztönzése
- V9 - Az élővizekből való vízkivételek felülvizsgálata

III. Föld- és talajvédelem

- F1 - Talaj, talajvíz, felszíni vízszennyezést okozó tevékenységek nem engedélyezhetők
- F2 - A keletkező kommunális szennyvizet lehetőleg a közcsatorna hálózatba kell bekötni. A szennyvizet szikkasztása átmenetileg sem engedélyezhető
- F3 - A mezőgazdálkodás ökológiailag kedvező átalakítása, a biogazdálkodás ösztönzése, növényvédőszeresek használatának minimalizálása
- F4 - Erdősítés, legelők, kaszálók létesítése
- F5 - Extenzív állattartás ösztönzése a gyepterületeken
- F6 - A talajszennyeződés veszélyével járó tevékenységek felmérése

IV. Természet- és tájvédelem

- T1 - Fel kell tární a terület táji, természeti értékeit, a potenciális terjesztis élőhelyeket megújítani és védelem alá helyezni
- T2 - A Szent László-patak revitalizációja
- T3 - Növelni kell a belterületi zöldterületeket, elő kell segíteni ökológiai szemléletű hasznosításukat
- T4 - A területfejlesztés során figyelembe kell venni a táji és természeti értékek védelmét
- T5 - Kistérségi természetvédelmi együttműködés kialakítása

V. Hulladékgazdálkodás

- H1 - A szelektív hulladékgyűjtés, gyűjtőszigetek kialakítása
- H2 - Meg kell szervezni a rendszeres lakossági veszélyes hulladékgyűjtést
- H3 - Több utcai hulladéktároló kihelyezése
- H4 - A lakosság tájékoztatása a szelektív hulladékgyűjtés, a hulladék mennyiségének csökkentési lehetőségeiről
- H5 - A zöld hulladék szezonális elszállítása, komposztálása
- H6 - A kiskertekben a zöld hulladék komposztálásának támogatása
- H7 - Pályázati úton komposztáló edények beszerzése

H8 - Hulladékmentesítési célú társadalmi akciók, kezdeményezések támogatása, pl. iskolai papír, fémhulladék gyűjtés

VI. Zaj- és rezgésvédelem

Z1 - A fő közlekedési utak mentén többszintű növényzet telepítése (őshonos fa- és cserje-ültetéssel)

Z2 - A gabonaszárító áthelyezése

VII. Környezetbiztonság

KB1 - A Tordasi Polgárőrség támogatása, feladatkörének kiegészítése környezetbiztonsági feladatokkal

KB2 - A lakosság tájékoztatása a települést érintő veszélyforrások köréről, jellemzőiről, a veszélyes üzemek havária terveinek a lakosságot is érintő rendelkezéseiről

KB3 - Erőziónyelmi funkciójú erdősávok létesítése

KB4 - Ivóvízellátó rendszer biztonságának növelése, alternatív csatlakozás kialakításával

VIII. Energiagazdálkodás

E1 - A lakosság tájékoztatása az energiatakarékosság szükségességéről, lehetőségeiről

E2 - Megújuló energiaforrások alkalmazásának ösztönzése

E3 - Közütemények energiafelhasználásának korszerűsítése

IX. Környezeti nevelés, tudatformálás, társadalmi részvétel

N1 - Önkormányzati példamutatás, környezeti szempontok érvényesítése az önkormányzati döntésekben

N2 - A helyi újság, a Tordasi Kisbíró gyakoribb, havonkénti megjelentetése

N3 - Civil szervezetek támogatása

N4 - A lakosság bevonása a környezetvédelmi döntésekbe

N5 - Tájékoztató nyújtása a település környezeti állapotáról, természeti és épített környezeti értékeiről, a környezetvédelmi célkitűzésekről, megvalósításuk módjairól, teljesítéséről és a megvalósításhoz szükséges társadalmi részvétel lehetőségeiről

N6 - Környezetbarát iroda kialakítása a közüteményeknél, - papír felhasználás csökkentése, energiatakarékos izzók használata, stb.

N7 - Az óvodai nevelés, iskolai oktatás során a környezetvédelmi oktatás, a környezettudatos életmódra való nevelés folyamatos biztosítása

N8 - A közösségi élet színesítése, a művelődési ház otthonosságának javítása

X. Különleges (komplex) kezelést igénylő feladatok

A1 - A közterületek folyamatos gyommentesítése

A2 - Érvényt kell szerezni a magánterületek gyomtalanítását előíró önkormányzati rendeletnek

XI. Közlekedésfejlesztés

K1 - Az országos közút rekonstrukciója

K2 - Járdák teljes körű kiépítése, felújítása

K3 - Autóbusz várószigetek felújítása

K4 - Kerékpárutak építése

K5 - Közlekedést lassító szigetek építése, gyalogátkelőhelyek kijelölése a főútvonalon, sebességkorlátozás és betartatása

K6 - A teherforgalom korlátozása

K7 - Külterületi földutak karbantartása

XII. Épített környezet védelme

É1 - A jelenlegi „falusias” lakóterület megtartása

É2 - Az iskola bővítése a jelenlegi épület tetőtér-beépítésével

É3 - Helyi védelem alatt álló értékek feltárása, kibővítése (öreghegyi pincék, Cifra-híd, népi lakóházak, Erdőmajor, stb.)

É4 - A meglévő intézmények állagmegóvása

É5 - Népi építészeti elemek védelme

É6- Faluház létesítése

XIII. környezetegészségügy

KE1 - Az egészségügyi ellátás fejlesztése új egészségház építésével, fogorvosi ellátás megoldása

KE2 - Sportterület bővítése, fedett uszoda építése

KE3 - Zöldterületek rekreációs funkcióinak növelése

KE4 - Idősek napközi otthonának kialakítása

KE5 - Egészségkultúra fejlesztése, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés érdekében

KE6 - Egészségi állapot folyamatos monitorozása, a betegségek esetleges környezeti okainak feltárása

KE7 - Egészséges életmód ösztönzése

2.4.1.3. Tordas Község Képviselő-testületének 2014-2019. évi Gazdasági Programja és fejlesztési terve.

Az önkormányzatnak a jogszabályokban előírt, kötelezően ellátandó feladatai mellett, az önként vállalt feladatok megoldását is ki kell dolgoznia. A pénzügyi lehetőségek figyelembe vételével a képviselő testület gazdasági programot és fejlesztési tervet állít össze.

A gazdasági programban 8 fejlesztési célt fogalmaztak meg:**I. Infrastruktúra, kommunális ellátás, község rendje, tisztasága****1./ Ivóvízellátás**

A két településrészt egy ponton összekötő közel 30 éves vezeték csőtörés vagy karbantartás során a falu nagy része víz nélkül maradhat. Ennek megelőzése végett szükséges egy másik összekötéssel biztosítani a biztonságos vízellátást.

2./ Csatornázás

A meglévő kapacitás bővítése, a meglévő tisztító korszerűsítése.

3./ Energiaellátás, közvilágítás

A még nem ellátott utcák közvilágításának megoldása. (Dózsa György utca, Kölcsey utca átkötő szakasza)

Vezetékek alá ültetett növények megfelelő karbantartása, vagy a hálózat szigetelt vezetékkel történő kiépítése.

A településen átvezető 20kV-os vezeték rendszer avult állapotának kijavítása.

4./ Gázhálózat

Új telkek ellátása az ott érdekelt lakosság anyagi eszközeinek bevonásával.

5./ Telefonhálózat

A Magyar Telekom Nyrt. a korábbi évben lefektetett és beüzemelt optikai kábellel javította az ellátás színvonalát. További szolgáltatók is megjelentek, melyek versenyhelyzetet teremtettek az itt élők javára.

6./ Csapadékvíz elvezetése, belvízvédelem

Kül- és belterületi árkok karbantartása. Az új utcák csapadékvíz elvezető árkainak kiásása, emellett megoldandó az összes út mellett az útpadka rendezése.

7./ Kábel TV, internet hálózat

A korábban megépült, felújított kábeles rendszer kiegészítése műholdas szolgáltatókkal.

8./ Út-, híd-, járdaépítés, parkolók építése, felújítások

Anyagi lehetőség szerint útfelújítások, útépitések. Meglévő belterületi járdák felújítása, minőségének javítása.

A községben lévő parkolók nagyságát, és rendezését szegélyezéssel, burkolattal vagy aszfaltozással kell növelni és alakítani.

9./ Közutak, közterületek, parkok fenntartása

Közterületek parkosításának folytatása, újabb játszóterek kialakítása, meglévők szabályossá tétele. Pihenőpadok elhelyezése, környezetbe illő hirdetőtáblák és szemetesek kiépítése. Az utcák fásításának felújítása, új növények ültetése.

10./ Köztisztaság, környezetvédelem

Pályázattal meg kell valósítani a zöldhulladék gyűjtését és a komposztálás elterjesztését. A szomszéd települések zártkertjeinek szemétyűjtését szorgalmazni kell. Helyi rendeletben kell szabályozni az épített környezet védelmét, a környezetvédelmet, fokozni kell a veszélyes gyomok elleni védelmet. Törekedni kell arra, hogy minden évben fák, cserjék, bokrok ültetésére kerüljön sor.

Szorgalmazni kell a külterületi földek védelme érdekében is az erdősávok telepítését.

II. Településfejlesztés, településrendezés

1./ Építési telkek kialakítása

Új telkek alakításánál fontos a meglévő falusias környezet kialakítása és a település szerkezetébe való szerves illeszkedés. El kell készíteni a településszerkezeti, a szabályozási terv és helyi építési szabályzat településszintű felülvizsgálatát.

2./ Műemlékvédelem

A védelem alatt álló épületek, szobrok fenntartása, védelme.

3./ Sportcentrum, szabadidőközpont fejlesztése

A sporttelep és az iskola alatti terület fejlesztése, szabadidős programok rendezése. Többfunkciós tornacsarnok építése.

4./ Külterület fejlesztése

A mára már az aktív kikapcsolódás színterévé vált Öreghegyen meg kell akadályozni az ingatlanok bekerítését és a megépült épületek lakássá minősítését.

III. Gazdálkodás

1./ Hitelfelvétel nélküli gazdálkodás

IV. Szolgáltatások

1./ Vállalkozások

Cél, hogy az alapvető szolgáltatásokért (bolti kiskereskedelem, szórakozás, fodrászat, üzemanyag ellátás, stb.) ne kelljen más településre utazni. A falu központjában tovább kell fejleszteni az őstermelői piac működését.

2./ Idegenforgalom

Pihenőturizmus kialakítása. Etyek-Ercsi közötti nyomvonalú kerékpárút kiépítése. Sportolással, szabadidő turizmussal kapcsolatos lehetőségek fejlesztése. Kulturált vendéglátás és szálláslehetőség kialakítása.

V. Intézményhálózat és működtetése

1./ Orvosi rendelő, tanácsadó

A jelenlegi orvosi rendelő épületének egészségházzá való alakítása.

2./ Óvoda

A megépült új háromcsoportos udvari óvoda környezetének és játszóterének továbbfejlesztése. A költségek csökkentése érdekében napelemek telepítése.

3./ Általános iskola

A vizesblokkok felújítása, bővítése és az udvarok rendezése, füvesítése. Szükséges egy új több funkciós tornacsarnok építése az iskola alatt.

4./ Művelődési ház

Tovább kell folytatni a szabadtéri színpad működtetési formáinak keresését, megteremtve a lehetőséget a nyári szórakozásra. Meg kell keresni a lehetőségét az üzemeltetési költségek csökkentésének (pl. napelem).

6./ Könyvtár

A könyvtár eszközeinek, bútorzatának korszerűsítése, kapacitásának növelése.

7./ Lakásgazdálkodás

Az önkormányzati lakások karbantartása, felújítása.

8./ Temető

Kulturált és szép temetkezési hely kialakítása és a felújított öreg temető folyamatos karbantartása. Az urnafal további bővítése.

9./ Tűzvédelem

10./ Polgármesteri Hivatal

Irattár kialakítása, az épület energetikai felújítása, akadálymentes és a közhatalomhoz illő bejárat megépítése. Az udvarban további fedett tároló, építőanyag tárolók és a hulladékudvarnak megfelelő tárolók, valamint belső parkolók kialakítása szükséges.

VI. Szociálpolitika

1./ Segélyezés

Olyan segélyezési rendszert kell kidolgozni és fenntartani, hogy az valóban segítséget jelentsen a kérelmező számára, kellő vizsgálat és alapos elemzés után.

2./ Szociális gondoskodás

A Szociális Bizottság szervezésében a faluban élő tehetősebb állampolgárok, vagy civilszervezetek segítségével kialakítható olyan figyelő és segítő rendszer, amely olyan személyek segítségét is megoldhatja, akinek a jogi szabályok miatt nem tudnak hathatós segítséget nyújtani.

3./ Munkanélküliség kezelése

A Munkaügyi Központtal közösen, felhasználva a különböző pályázatokat, segíteni kell a munkanélküliek elhelyezkedésben.

VII. Önszerveződő közösségek támogatása

1./ Közrend, közbiztonság

A polgárőrség technikai ellátása és pénzügyi támogatása szükséges a község közbiztonságának működőképes fennmaradásához.

2./ Sportegyesület

Jobban ki kell használni a sporttelep adta lehetőségeket, egy nyári szabadidőközpont kialakításával.

3./ Alapítványok, egyesületek

A községben jelentőséggel bíró szerveződések, alapítványokat, egyesületeket segíteni, lehetőséghez mértén támogatni kell.

4./ Egyházak

A meglévő jó kapcsolat folytatására kell törekedni.

5./ Fogytékosok Otthona

Az otthon vezetésével az együttműködés folytatása.

6./ Fajtakísérleti Állomás

Az Országos Mezőgazdasági és Fajtaminősítő Intézet Tordasi Fajtakísérleti Állomásának vezetésével az együttműködés folytatása.

VIII. Önkormányzati munka

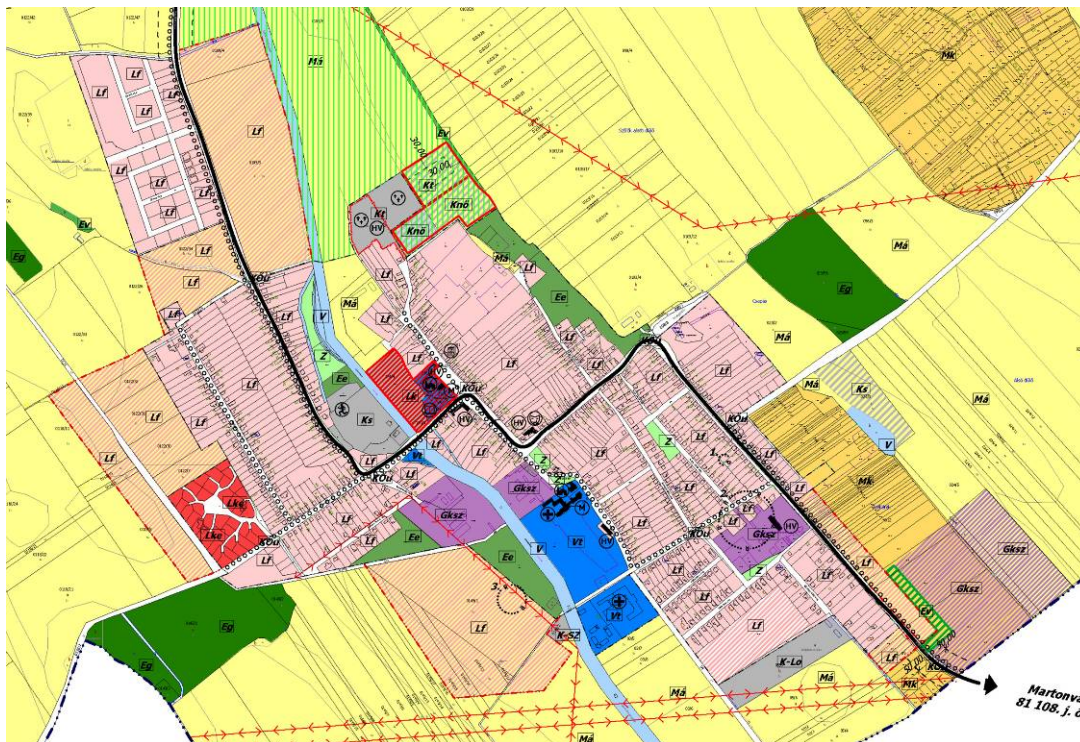
1./ Korszerűen felszerelt és képzett hivatal megteremtése.

2.4.2. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI SZERZŐDÉSEK

Tordas területét érintően jelenleg nincsen érvényben lévő településfejlesztési vagy településrendezési szerződés.

2.5. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

2.5.1. A HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV MEGÁLLAPÍTÁSAI, MEGVALÓSULT ELEMELK

7. ábra - Tordas településszerkezeti terv - kivágat (belterület)

Tordas településszerkezeti terve 2003-ban készült el. (A képviselő-testület a 39/2003.IK.02.(I.21.) számú önkormányzati határozattal fogadta el.)

Tordas területfelhasználási rendszere viszonylag könnyen áttekinthető. A település belterülete többnyire homogén lakóterületekből áll, bár a Szent László-patak melletti részek területfelhasználása változatosabb képet mutat. A településre nem jellemző jól lehatárolható településközponti rész. A szétszórtan elhelyezkedő központképző elemeknek köszönhetően több kisebb központ alakult ki, ezek két helyen koncentrálnak. Az egyik központ a Római Katolikus templom, Sajnovics kastély, Művelődési ház és az általuk közrezárt közpark, míg a másik az orvosi rendelő, általános iskola és könyvtár, evangélikus templom és a községháza együttese.

A terv Tordas belterületét központi vegyes, falusias lakóterület, kertvárosias lakóterület, kereskedelmi szolgáltató területre és gazdasági terület területfelhasználásokra osztja. Kertvárosias lakóterület a település új beépítésű részein található, többek között a Köztársaság utca végén a Csillagfürt lakópark, valamint a Szent László-patak mellett kijelölt fejlesztési területek. Kisvárosias lakóterület besorolásba került a Sajnovics Általános Iskola, az Evangélikus templom és az óvoda területe. Zöldterületeket a település belterületén csak elvéve, kisebb foltokban jelöl a terv.

A belterület körül, foltokban gazdasági és védelmi erdőterületek találhatók, a település külterületén a szántó területetek dominálnak. A tordasi horgásztó és a falu között, az Öreghegy területén és a volt major helyén lévő családi gazdaság gyümölcsösének területén pedig mezőgazdasági kertes területet jelöl a terv.

Lakóterületek:

A belterület döntő részét - településmagon kívül - lakóterületek képezik. A lakóterületek jelentős része falusias lakóterület, az elenyésző számú kertvárosias lakóterületek kivételével. A falusias lakóterületek nagy mértékben befolyásolják a település arculatát. Ebbe a területfelhasználásba tartoznak a Szabadság út, Arany János utca, Somogyi Béla utca, Dózsa György utca, Köztársaság út, Rákóczi út, Petőfi út és a Sport utca menti lakóterületek. Ide sorolható még a Kölcsey utca nyugati és déli oldala, a Hangya sor, a Vörösmarty utca nyugati és déli oldala, a Jókai utca és a mögötte tervezett, leendő házhelyek területe és a Gárdonyi Géza utca menti lakóterületek. Kertvárosias

lakóterület területfelhasználásba a Köztársaság út végén lévő korábban említett Csillagfürt lakópart tartozik.

További újonnan kijelölt lakó területek:

A Sajnovics kastély mögött a patak túloldalán, a Csillagfűrt lakópark körül és a Gyúró felé vezető összekötő út mentén kiépült lakópark mellett a terv falusias lakóterületet jelöl ki.

Emellett tervezett kisvárosias lakóterület lett kijelölve az általános iskola, az evangélikus templom és a Mesevár Óvoda épülete mögött.

Vegyes területek:

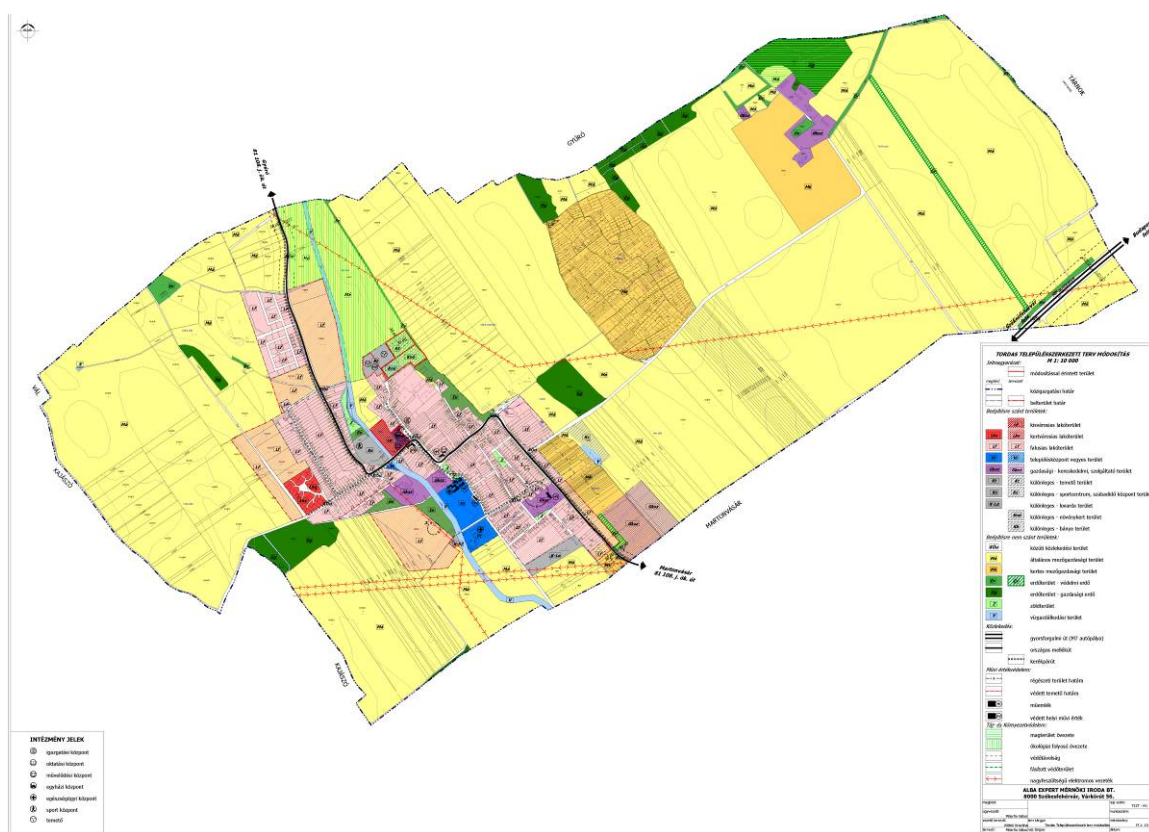
Településközpont vegyes területbe kevés területet sorol a terv. Ezek közé tartozik a Sajnovics-Batthyány-Dréher kastély és területe, a Római Katolikus plébánia templom telke és a Köztársaság u. 6. alatt lévő benzinkút területe. Emellett ide sorolja a terv a Értelmi Fogyatékosok intézetét is.

Gazdasági területek:

Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület a falu központjában a Szent László-patak két oldalán lévő TO-RÓ 2000 Mezőgazdasági Zrt. telephelye, a Szabadság utca mentén elhelyezkedő fajtakísérleti állomás és a közigazgatási terület északkeleti részén elhelyezkedő egykori gazdasági major.

Különleges területek:

Különleges terület besorolást kapott a település belterületén a temető, a sportcentrum, a szennyvíztisztító, és a lovarda területe. Emellett tervezett különleges növénykert területe lett kijelölve a Szabadság utca végén a temetőtől keletre - ez a terv jóváhagyása óta meg is valósult. (Feldhoffer Kertészet)

8. ábra - Tordas településszerkezeti terv

Beépítésre nem szánt területek a településen a zöldterületek, a mezőgazdasági területek, az erdőterületek és a vízgazdálkodási területek.

Zöldterületek:

A településszerkezeti terv a Sajnovics tér, a Szent László-patak és a sportpálya melletti terület egy részén, illetve az Arany János utca nyugati vége mentén ábrázol zöldterületeket.

Mezőgazdasági területek:

Ide tartozik a külterületen lévő területek túlnyomó része: a szántók (általános mezőgazdasági terület) és a kiskertek, ültetvények (kertes mezőgazdasági terület).

Vízgazdálkodási területek:

Ide tartozik a Szent László-patak és a Szabadság úttal párhuzamos völgyben levő tó (jelenleg horgásztó).

A település külterületén fentiek mellett említésre méltó a volt major, az Öreghegy és a horgásztó területe, melyek eltérő területfelhasználásba kerültek.

Volt major

Öreghegy

Tordasi horgásztó

A külterület beépítésre szánt területként tünteti fel a volt major, jelenleg családi gyümölcsgazdaság területét.

Az Öreghegyi szőlők kertes mezőgazdasági terület övezetébe tartoznak.

A Tordasi horgásztó környezete (westernfaló, kalandpark, tájház) különleges sportcentrum, szabadidő terület besorolású, míg a tó vízgazdálkodási területfelhasználásba tartozik.

2.5.2. HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT

Tordas község helyi építési szabályzata 2005 június 1-én lépett hatályba.

A Helyi építési Szabályzat (továbbiakban: HÉSZ) a 4/2005. (V.25.) sz. rendelettel került jóváhagyásra. A HÉSZ szövege alapján a rendelet mellékletét képezi egy belterületi és egy külterületi szabályozási tervlap. A következőkben a HÉSZ legfontosabb rendelkezéseit ismertetjük.

A HÉSZ II. fejezete foglalkozik a településszerkezettel és területfelhasználási kategóriákkal. A település közigazgatási területének beépítésre szánt területei a következők:

(1) Lakóterületek (LA):

a) Kisvárosias lakóterület Lk

A szabályozási terv a Szabadság utca nyugati oldalán lévő Általános Iskola, Evangélikus templom és Mesevár Óvoda területét sorolja ide. Az övezetben kialakítandó legkisebb telekterület 1000 m², a legnagyobb építmény magasság 7,5 m, a legnagyobb beépíthetőség 30%, a beépítési mód pedig szabadon álló. A szabályozási terv a Szabadság utca nyugati oldalán lévő Általános Iskola, Evangélikus templom és Mesevár Óvoda területét sorolja ide.

b) Kertvárosias lakóterület Lke

Az egyetlen övezetet alkotó kertvárosias lakóterület (Csillagfűrt lakópark területe) 3-as illetve 4-es egységet képező telkekkel, a telekhatároktól adott távolságra

elhelyezkedő építési vonalra szerkesztett hármás (vagy négyes) egységet képező lakóépületekkel alakult ki. Kivételt képez a 1101-1102-1103 hrsz. ahol három oldalról zárt bejárati udvar köré szerveződő, egymáshoz a telekhatárok mentén csatlakozó három lakóegységes épületegység épült ki.

A kialakítható legkisebb telekméret 1000 m^2 . A szabadon álló beépítési mód mellett maximum kétlakásos lakóépületek helyezhetők el. A legnagyobb megengedett beépítettség mértéke 30%, míg a megengedett legnagyobb építménymagasság 5,5 m.

c) Falusias lakóterület **Lf**

Falusias lakóterületeken belül 4 övezetet különböztet meg a HÉSZ. Az Lf-1 kategóriában kialakítható telekterület min. 800 m^2 , a legnagyobb építmény magasság 4,5 m, a maximum beépíthetőség 30%, a beépítési mód oldalhatáron álló. Az övezet lehatárolását a szabályozási terv tartalmazza. (Szabadság út, Arany J. utca, Somogyi Béla utca, Dózsa György utca, Köztársaság út, Rákóczi út, Petőfi út, Sport utca menti lakóterületek a szabályozási tervlap szerinti határokkal.)

Az Lf-2 övezetben a megengedett legnagyobb beépíthetőség és a legnagyobb építmény magasság megegyezik az Lf-1 övezetével, a legkisebb terület 1000 m^2 , a beépítési mód pedig szintén oldalhatáron álló. Az övezet lehatárolását a szabályozási terv tartalmazza. (Kölcsey utca nyugati oldala, Hangya sor, Vörösmarty utca nyugati oldala, Jókai utca és a mögöttes leendő házhelyek területe, Gárdonyi Géza utca menti lakóterületek a szabályozási terv szerinti határokkal). A Jókai Mór utca és a mögöttes telkekre külön előírások vonatkoznak, az egységes utcakép megőrzésre érdekében.

Az Lf-3 övezet előírásai az előkert mélységében, az oldalkertek minimális szélességében és a melléképületek elhelyezésében tér el az Lf-1 és Lf-2 övezetektől. Az itt elhelyezett telkeken a melléképületek elhelyezése a telek keleti oldalán, a jogi telekhatártól 0,5 - 1 méterre lehetséges. Az övezet lehatárolását a szabályozási terv tartalmazza (Kölcsey utca déli oldala, Vörösmarty utca déli oldala, Gyúrói út patak felőli oldala menti területek a szabályozási terv szerinti határokkal).

Az Lf-4 övezet különbözik legjobban a többi falusias lakóövezettől, ide tartozik a Gyúrói út mellett elhelyezkedő lakópark, s annak környezete. Ebben az övezetben a megengedett legkisebb telekterület 1500 m^2 , a legnagyobb építménymagasság 4,5 m, a legnagyobb beépíthetőség 30 %, a beépítési mód szabadon álló. Az övezet lehatárolását a szabályozási terv tartalmazza (Gyúrói út).

(2) Vegyes terület **Vt**

A Vt-1 kialakítható legkisebb telekterület 1000 m^2 , a legnagyobb építmény magasság 4,5 m, a legnagyobb beépíthetőség 30 %, a beépítési mód pedig szabadon álló. Az övezetbe a benzinkút területe tartozik.

A Vt-2 övezetben kialakítható legkisebb telekterület 1000 m^2 , a legnagyobb építmény magasság 12,5 m, a legnagyobb beépíthetőség 30 %, a beépítési mód pedig szabadon álló. Az övezetbe a kastély és környezetének területe tartozik.

(3) Gazdaság, kereskedelem, szolgáltatás **Gksz**

A terület elsősorban nem jelentős zavaró hatású gazdasági tevékenységi célú épületek elhelyezésére szolgál. A Gksz-1 övezetben kialakítandó legkisebb telekterület 1000 m^2 , a legnagyobb építmény magasság 7,5 m, a legnagyobb beépíthetőség 20%, a beépítési mód szabadon álló. Ide tartozik a Tsz. Fajtaminósító állomás területe. A Gksz-2 övezetben kialakítható legkisebb telekterület 2500 m^2 , a legnagyobb építmény magasság 5,5 m, a legnagyobb beépíthetőség 20 %, a beépítési mód szabadon álló. Az övezetbe a külterületi major területe tartozik.

(4) Különleges területek **(K)**

- **Kt** (temető)

- Ks-1 (lőtér)
- Ks-2 (sporttelep)
- Klo (lovarda)
- Ksz (szennyvíztelep)
- Knö (növénykert)

A különleges terület kategóriáinak előírásaiban sok a megegyező. A kialakítható legkisebb terület egyedül a Ksz övezetben 5000 m² a többi kategóriában 10000 m². A megengedett építménymagasság mindenhol 6,5 m, kivéve a Knö övezetben ahol 5,5 m. A beépítési mód és a beépíthetőség a Knö övezet kivételével (30%) minden kategóriában megegyezik.

A település beépítésre nem szánt területei:

(1) Közlekedési és közmű elhelyezési övezet	KÖu
Országos törzsúthálózathoz tartoznak:	
gyorsforgalmi utak	M7 autópálya
országos mellékutak	81108 számú út
Kiszolgáló utak	(lakó utak)
Közlekedési területek	
(2) Zöldterületek (Z)	
(3) Erdőterületek (Ee)	
(4) Mezőgazdasági terület	
a) Kertes mezőgazdasági területek	Mk
b) Mezőgazdasági terület-általános	Ma
(5) V vízgazdálkodással kapcsolatos területek.	

1. HÉSZ módosítás (2009)

2009-ben az önkormányzat módosította a HÉSZ-t, mely 2 területet érintett.

- 1) A Szabadság és a Köztársaság utca kereszteződésének keleti oldalán fekvő általános iskola, evangélikus templom, az óvoda és a tűzoltó állomás területe és a mögötte elhelyezkedő telek településközpont területből illetve különleges sportterületből kisvárosias lakóövezetbe került. A telkek mindegyikét érinti a templom műemléki környezete. A módosított szabályzat szerint a Szent László patakig húzódó 174/4 hrsz telek a parttól 30 méter szélességben nem építhető be. Az övezet paraméterei: a kialakítandó legkisebb telekterület 1000 m², a legnagyobb építmény magasság 7,5 m, a legnagyobb beépíthetőség 30%, a beépítési mód szabadon álló.
- 2) A másik módosítás a Szabadság utca végén lévő temetőt és a tőle nyugatra lévő különleges növénykert területét érinti. A belterülethatár módosításával bővül a temető területe, illetve a különleges növénykert területe is a belterületbe tartozna.
A különleges temető övezetében kialakítandó legkisebb terület 10000 m², a megengedett legnagyobb építménymagasság 4,5 m, a beépítési mód szabadon álló, a legnagyobb beépíthetőség 5 %. A temető 200 m-es övezetében mindennemű építkezés tilos, emellett 50 m-es távolságon belül zajos, bűzös vagy kegyeletsértő tevékenységet folytatni vagy ilyen jellegű épületet elhelyezni tilos.
A különleges növénykert területén az övezetben kialakítható legkisebb terület 10000 m², a megengedett legnagyobb építmény magasság 5,5 m, a beépítési mód szabadon álló. A legnagyobb beépíthetőség 30%.

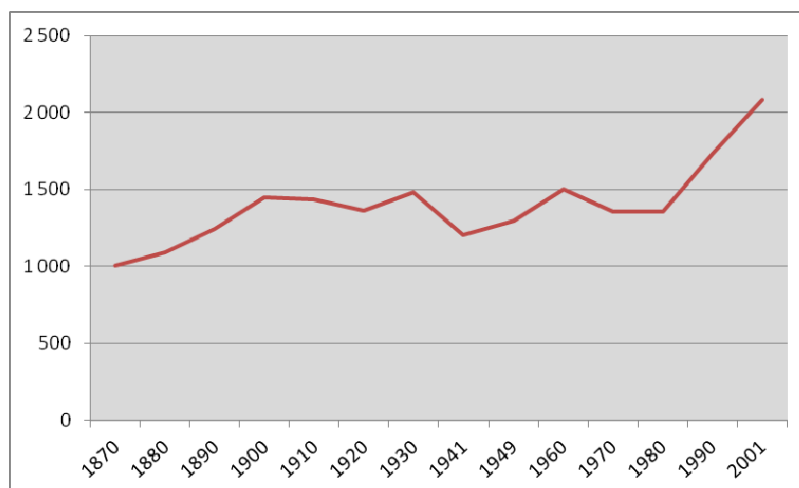
3. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

3.1. DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK

3.1.1. NÉPESSÉGSZÁM ALAKULÁSA

Egy település népességszámának alakulását (tényleges szaporodás/fogyás) az élve születések, halálozások száma, illetve a vándorlási különbözet határozza meg. A 2015. év végi adatok alapján Tordas lakónépessége 2083 fő volt.

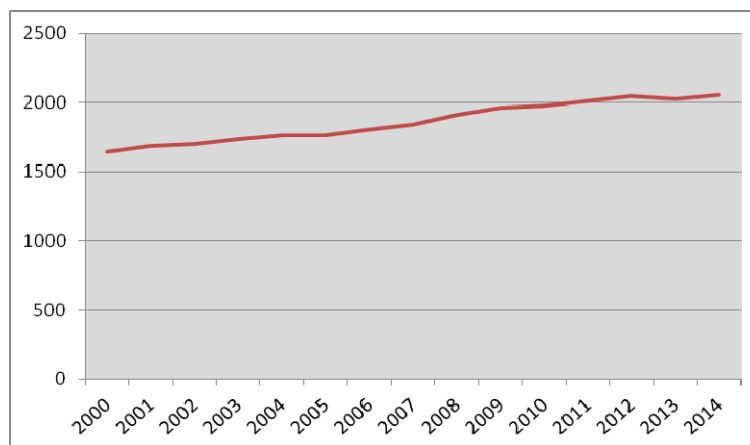
A település népessége a XIX. század elejéig folyamatosan nőtt. 1930-tól 1941-re közel 300 fővel csökkent a település lakossága ekkor 1205 főt számoltak. A második hullám a 70-es években következett be, mikor 130 fő körüli volt a népességcsökkenés. Ez azzal magyarázható, hogy a családok kevesebb gyereket vállaltak, csökkent a születések száma.

9. ábra: Tordas népessége 1870-2011 népszámlálási időszakokban
Forrás: KSH

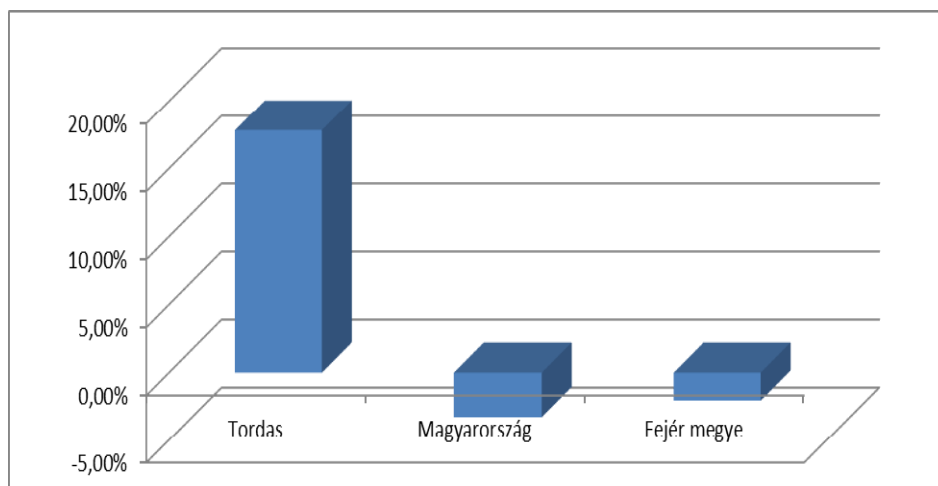
A lakosság számában az 1980-as évektől folyamatos növekedés mutatkozik. A 90-es években alakították ki a fajtakisérleti állomás mellett elvezető Hangya sort, pár évre rá vele párhuzamosan a Vörösmarty utcát és a Jókai utcát. Nem sokkal később a Köztársaság úttal párhuzamosan a Kölcsey utca is kialakult. Ez jelentősen befolyásolta a település fejlődését, hiszen a mai iskolások és óvodások több, mint 80%-a azokból a családokból való, akik ezekben az években letelepedtek a faluban.

Az ebben az időszakban alakult Csillagfürt lakópark és a 2005-2006-os években kiépült Gyúrói úti lakótelep esetében a befektetők változásai miatt nem indult meg a várt betelepülési hullám.

10. ábra: Tordas lakónépessége 2000-2014
Forrás: KSH

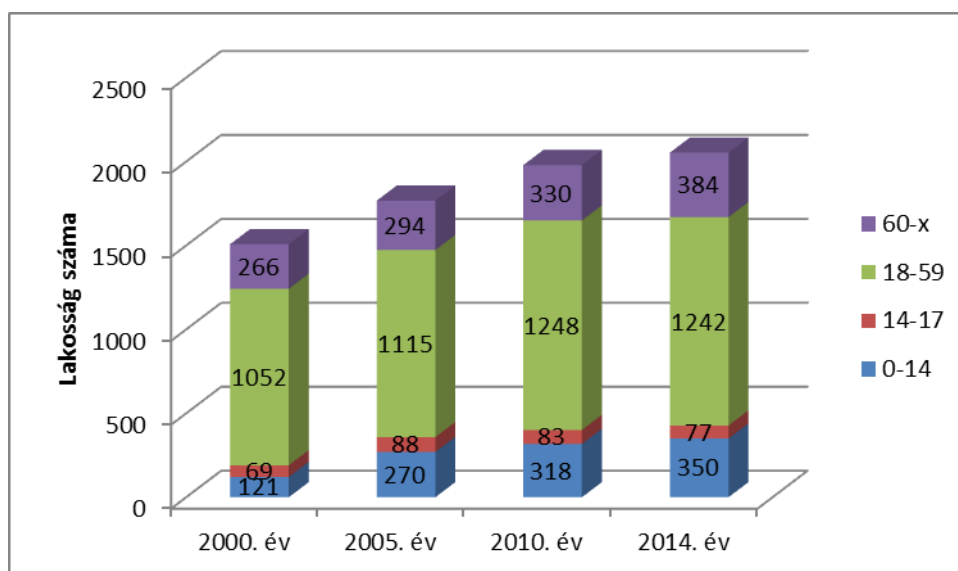
A lakosság számában attól kezdve folyamatos, egyenletes növekedést figyelhetünk meg. Napjainkra a település lakossága eléri a közel 2100 főt.

21. ábra: Lakónépesség változás 2000-2014

Forrás: KSH

3.1.2. A NÉPESSÉG KORÖSSZETÉTELE

32. ábra: Korcsoportos összetétel területi összehasonlításban

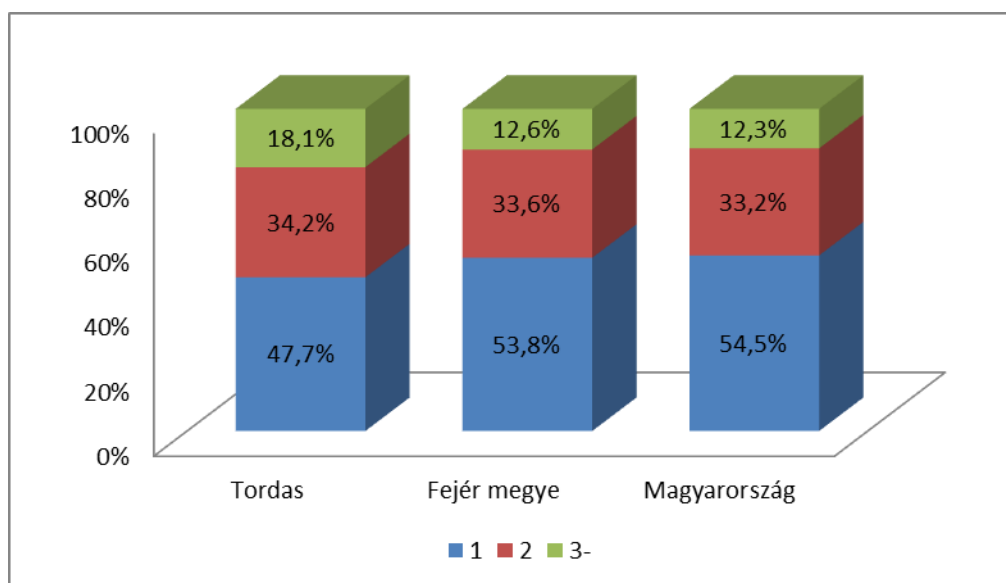
Forrás: KSH

Az 2000-es népszámlálás időszakában a 14 év alattiak aránya a lakosság 16,8%-a volt. A következő években ez az arány nőtt 2014-re 17%-ra emelkedett. Legnagyobb arányban a 18-59 év közöttiek vannak jelen a településen, 2014-ben a lakosság 60 %-át alkotják. A 60 év feletti aránya 2014-ben 18,7% volt, ami csak 1 százalékponttal magasabb érték az 1990-es adatokhoz képest.

Területi összehasonlításból megfigyelhetjük, hogy 1990-ben az országos adatoktól nem sokban tért el a 14 év alattiak aránya. 2014-re Tordason már 2%-al több a 14 év alattiak aránya. A középkorúak aránya 1990 és 2014 között országos szinten bő 4 százalékponttal emelkedett, Tordas esetében azonban 3 százalékpontos az emelkedés. Az idős nemzedék aránya 2014-ben az országos és megyei adatokhoz képest Tordason a legalacsonyabb.

1. táblázat - Korcsoportos összetétel területi összehasonlításban Forrás KSH				
		0-14	15-64	65-
1990	Tordas	20,96%	63,03%	16,01%
	Fejér megye	22,40%	67,10%	10,50%
	Magyarország	20,54%	66,22%	13,24%
2001	Tordas	16,80%	71,94%	11,26%
	Fejér megye	17,38%	69,11%	13,51%
	Magyarország	16,59%	68,27%	15,15%
2014	Tordas	16,90%	69,37%	13,73%
	Fejér megye	14,40%	68,97%	16,63%
	Magyarország	14,44%	68,03%	17,53%

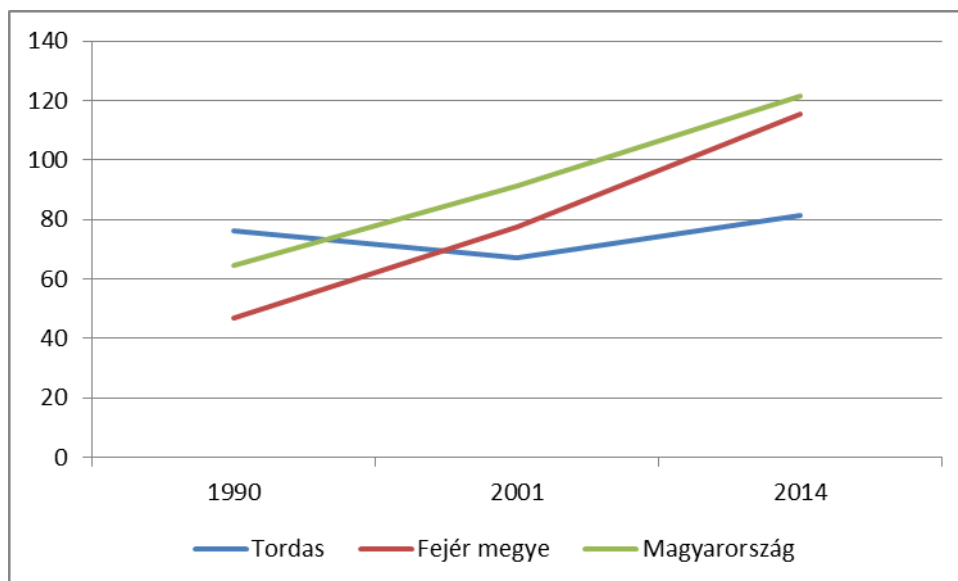
A következő ábra a gyerekekkel rendelkező családok számát mutatja. Regionális összevetésben megfigyelhetjük, hogy a legalább 3 gyerekekkel rendelkező családok aránya Tordason a legmagasabb. Mindezek mellett a 2 gyerekes családok aránya is 1 százalékponttal magasabb Tordason, mint országosan. A családok közel fele egygyermekes a településen, ez az arány az országos átlagnál 7 százalékponttal alacsonyabb.

43. ábra: Gyerekek száma a családokban

Forrás: KSH, népszámlálás

Ahhoz, hogy még pontosabb képet kapjunk a Tordason zajló demográfiai változásokról, érdemes segítségül hívni az úgynevezett öregedési indexet. Ez a mutató az idős korosztály (65 év felettiek) arányát mutatja a fiatal korosztályhoz (0-14 évesek) viszonyítva. Észrevehető, hogy az országos és megyei öregedési mutató közel párhuzamosan halad, míg a települési adatok teljesen más irányt mutatnak. 1990-ben 100 fiatalra 77 idős személy jutott. 2014-ben 100 fiatalra már 82 idős jutott. Mindez nem jelent erőteljes emelkedést és általánosságban elmondható, hogy Tordas korosztályos összetétele sokkal kedvezőbb, mint a Fejér megyei adatok és még inkább, mint az országos adatok.

54. ábra: Öregedési index
Forrás: KSH

1. táblázat - Öregedési mutató			
	Forrás: KSH		
	1990	2001	2014
Tordas	76,4	67	81,2
Fejér megye	46,8	77,7	115,4
Magyarország	64,5	91,3	121,4

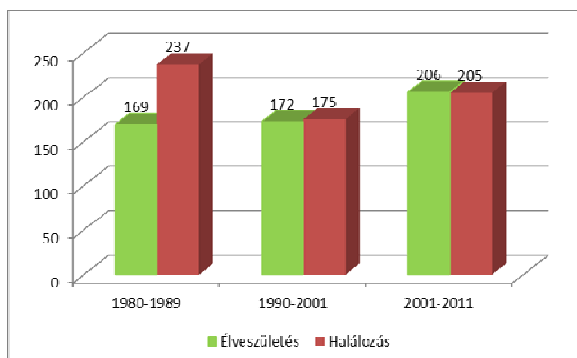
Az életkori eltartottsági ráta azt mutatja, hogy 100 aktív korúra hány eltartott jut. Az összesített eltartottsági mutató esetében 2014-ben 3 pontos eltérés figyelhető meg Tordas és az országos adatok között, az idős eltartottsági mutató magasabb országosan, mint Tordason. Az 1990-es népszámlálás idején 100 aktív korúra 33 fiatal és 26 idős jutott. 2014-ben országosan és megyei szinten ez az érték megváltozott, a 100 aktív korúra jutó eltartottak tekintetében az idős eltartottság meghaladja a fiatalokéét. Tordas esetében a gyerek eltartottságnál közel 5 százalékponttal több az idős eltartottság.

1. táblázat - Tordas eltartottsági adatainak területi összehasonlítása									
	Tordas			Fejér Megye			Magyarország		
	Gyerek eltartottság	Idős eltartottság	Összesített eltartottsági mutató	Gyerek eltartottság	Idős eltartottság	Összesített eltartottsági mutató	Gyerek eltartottság	Idős eltartottság	Összesített eltartottsági mutató
1990.	33,2	25,4	58,6	33,3	15,6	49	31,0	20,0	51,0
2001.	23,3	15,6	39	25,1	19,5	44,7	24,4	22,2	46,6
2014.	24,3	19,8	44,1	20,8	24,1	45	21,4	26,5	47,9

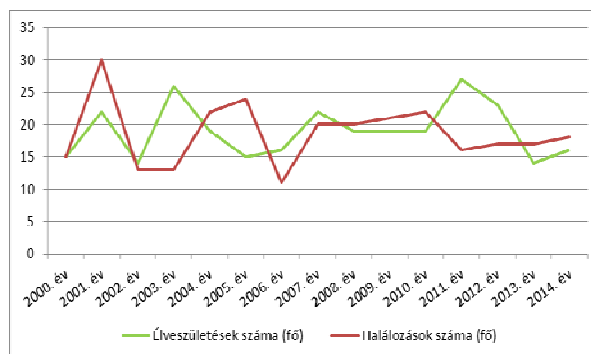
3.1.3. TÉNYLEGES SZAPORULAT

• Természetes szaporodás

A népszégyvizsgálat fontos eleme, hogy megnézzük a természetes szaporodás² hogyan alakult. Az országos adatoknak megfelelően, a 80-as években az élveszületések száma 70-nel kevesebb volt a halálozásokénál. A fordulópontot a 2000-es évek eleje jelentette, innentől kezdve a halálozások száma majdnem minden évben megegyezett az élveszületések számával - esetenként túl is lépte azt.

6. ábra: Természetes népesség változás
Forrás: KSH népszámlálás

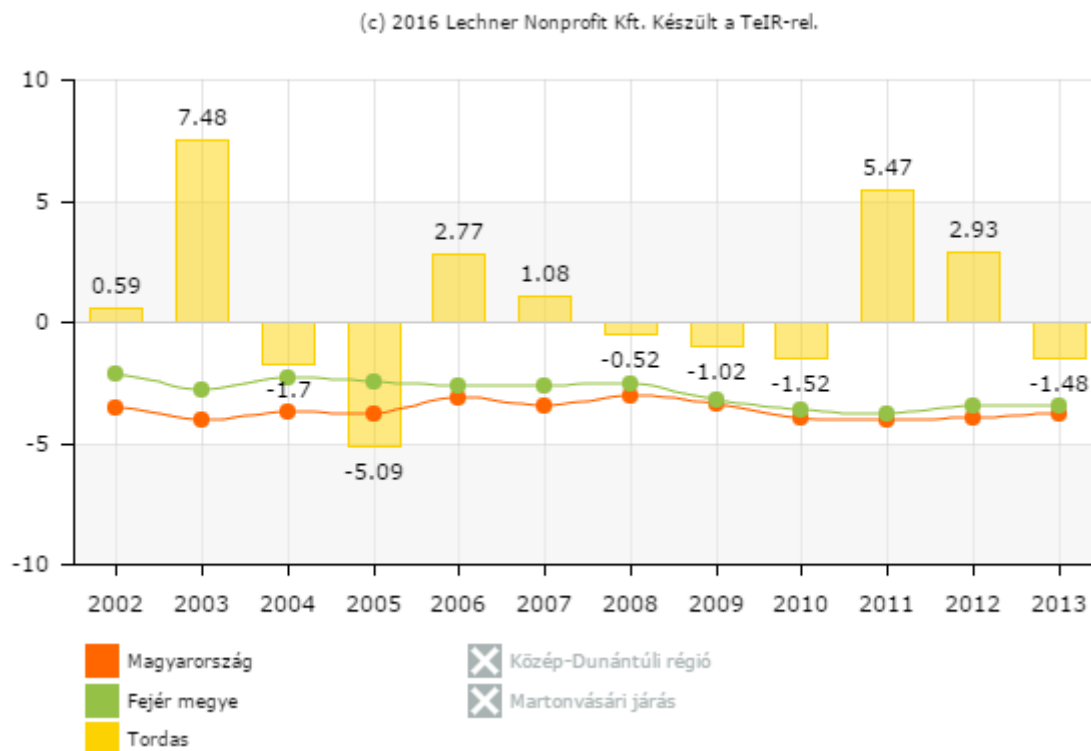

7. ábra: Természetes népesség változás
Forrás: KSH

2. táblázat - Természetes szaporodás/fogyás adatai			Forrás: KSH
Év	Élveszületések	Halálozások	Természetes szaporodás/fogyás
2000. év	15	15	0
2001. év	22	30	-8
2002. év	14	13	1
2003. év	26	13	13
2004. év	19	22	-3
2005. év	15	24	-9
2006. év	16	11	5
2007. év	22	20	2
2008. év	19	20	-1
2009. év	19	21	-2
2010. év	19	22	-3
2011. év	27	16	11
2012. év	23	17	6
2013. év	14	17	-3
2014. év	16	18	-2

A 2000 és 2014 közötti időszakban a természetes fogyás mértéke nem okozott drasztikus csökkenést a település népességében. Regionális összehasonlításban azt láthatjuk, hogy a megyei és országos 1000 főre vetített adatok Tordas esetében kedvezőbbek.

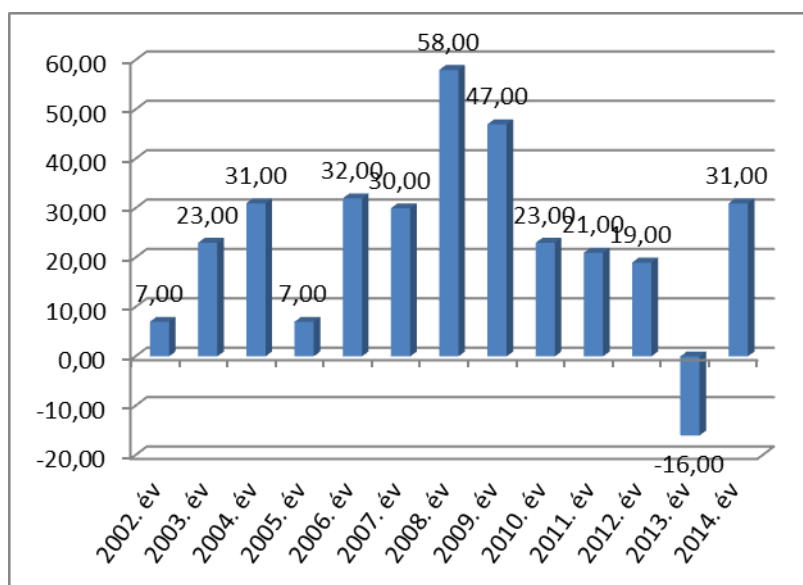
² Tényleges szaporodás, illetve fogyás: az adott területen két egymást követő népszámlálásánál kimutatott népességszám különbsége

87. ábra: Természetes szaporodás/fogyás regionális összehasonlításban 1000 főre vetítve
Forrás: TEIR

• Vándorlás

A vándorlási különbség mutatja meg egy adott területre beköltözők, illetve elköltözők különbségét. Ahogy arról az előzőekben már volt szó Tordast népességét a folyamatos növekedés jellemzi. Ezt a folyamatot pozitív vándorlási különbség is alátámasztja.

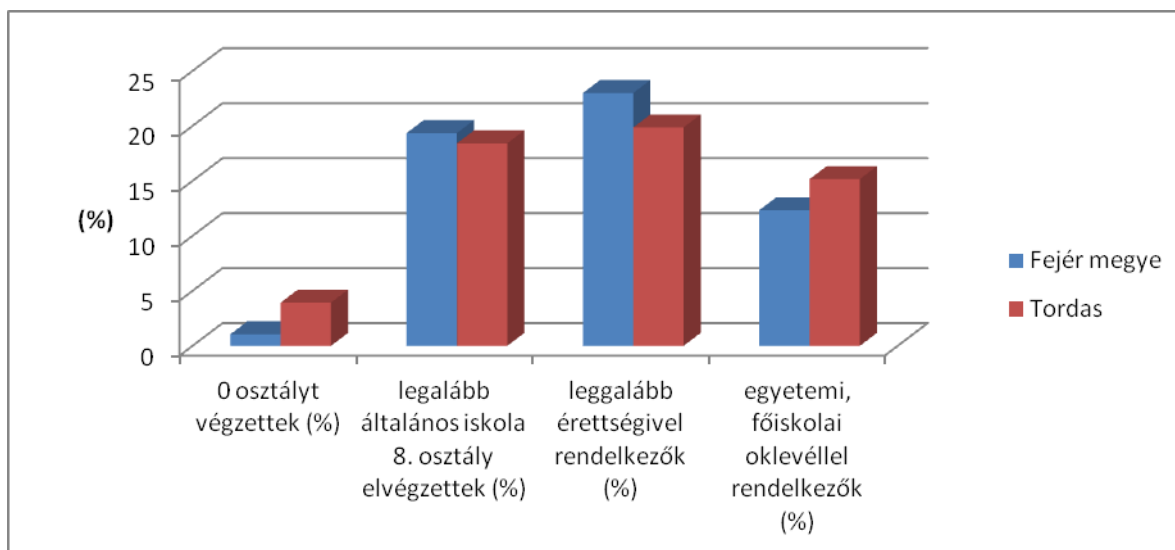

8. ábra: Vándorlási különbség 2002-2014
Forrás: KSH

A 2013-as évekig folyamatosan pozitív volt a vándorlási különbség. 2008-ban 58 fővel volt több azoknak a lakosoknak a száma, akik betelepültek. E folyamat az új lakóparkok kialakulásához

köthető, mely nem hozta meg a várt betelepülési hullámot, mégis jelentős fejlődést indított el. 2014-ben már szintén pozitív, 31 fővel több volt a betelepülők száma, mint az elvándorlásoké.

3.1.4. ISKOLÁZOTTSÁGI ADATOK

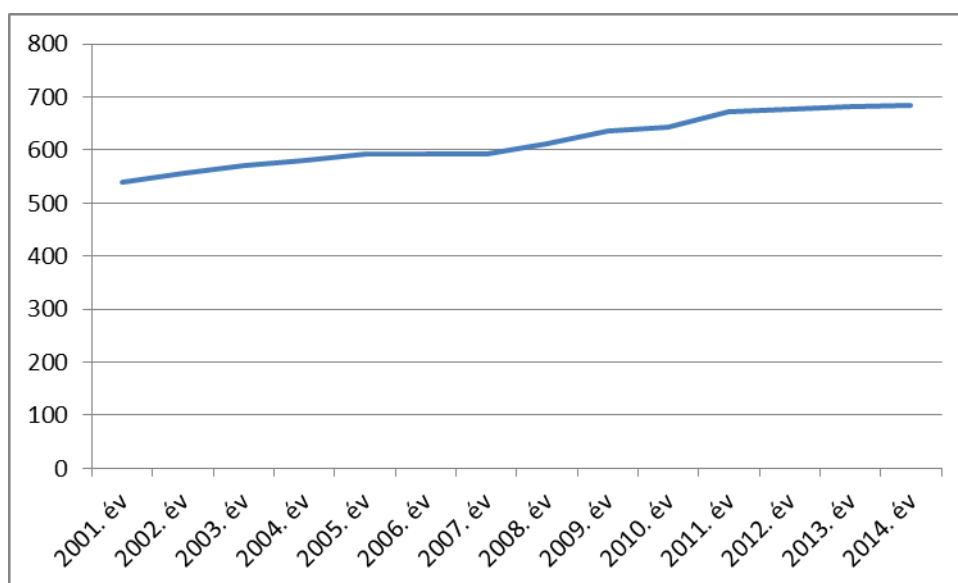
19. ábra: Tordas iskolázottsági adatai (2011)

Forrás KSH népszámlálás

Az országos adatoknak megfelelően Tordas esetében elmondható, hogy a lakosság 18%-a csak az általános iskola 8 évfolyamát végezte el, további 23% már középiskolai érettségivel rendelkezik és a lakosság 15%-s szerzett egyetemi vagy főiskolai oklevelet. A település és a megye teljes lakosságát tekintve elmondható, hogy az általános iskolai és érettségit végzettek aránya megyei viszonylatban magasabb, viszont az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya a településen nagyobb.

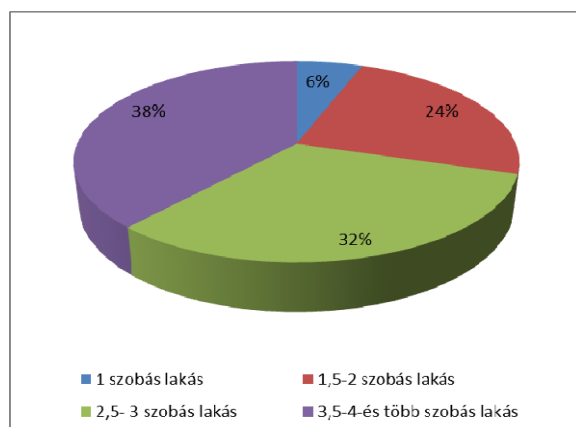
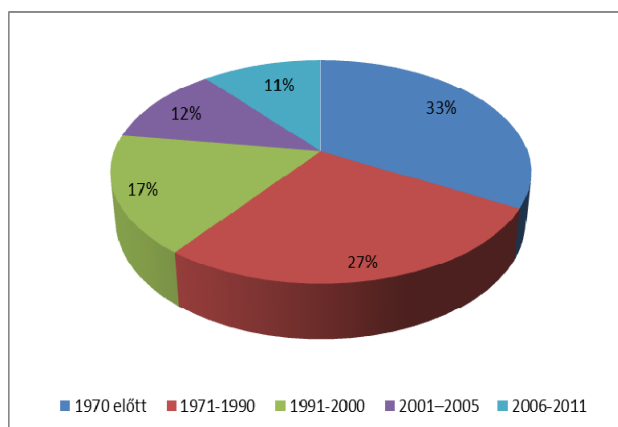
Tordas és Fejér megye iskolázottsági adatai		
	Tordas	Fejér megye
0 osztályt végeztek (fő)	82	4471
legalább általános iskola 8. osztály elvégzettek (fő)	384	82421
legalább érettségivel rendelkezők (fő)	414	97926
egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők (fő)	316	52532

3.1.5. LAKÁSOK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA 2014-IG

90. ábra: Lakások száma

Tordason 2014-es adatok szerint 685 db lakás található. Az elmúlt 13 évben a település lakásállománya 26%-kal bővült. A lakáspiac növekedésére befolyással volt az önkormányzati telekosztások és a lakóparkok építése, ami jól látszik a grafikonon is, hiszen a 2001-től a lakások száma folyamatosan nőtt.

111. ábra: Lakások szobaszáma 2014-es adatok
Forrás: KSH10. ábra: lakások építési év szerint
Forrás KSH

A lakásállományon belül a 3,5-nél több szobás lakások a meghatározóak, hiszen a lakások 38%-át teszik ki. Szintén jelentős a 1,5-2 szobás lakások aránya, ami 32%. A másfél és kétszobás lakás az állomány 24%-t alkotja. Legkevesebb az egyszobás lakásokból található a településen, ami csupán 6%, szám szerint 39 db. Tordas lakásállománya összességében vegyesnek mondható, hiszen a lakásoknak a 60%-a épült 1990 előtt, 40%-a pedig 91-től napjainkig. Ezen belül 33%-os arányt képviselnek az 1970 előtt, 23%-ot pedig a 2001 után épült lakások.

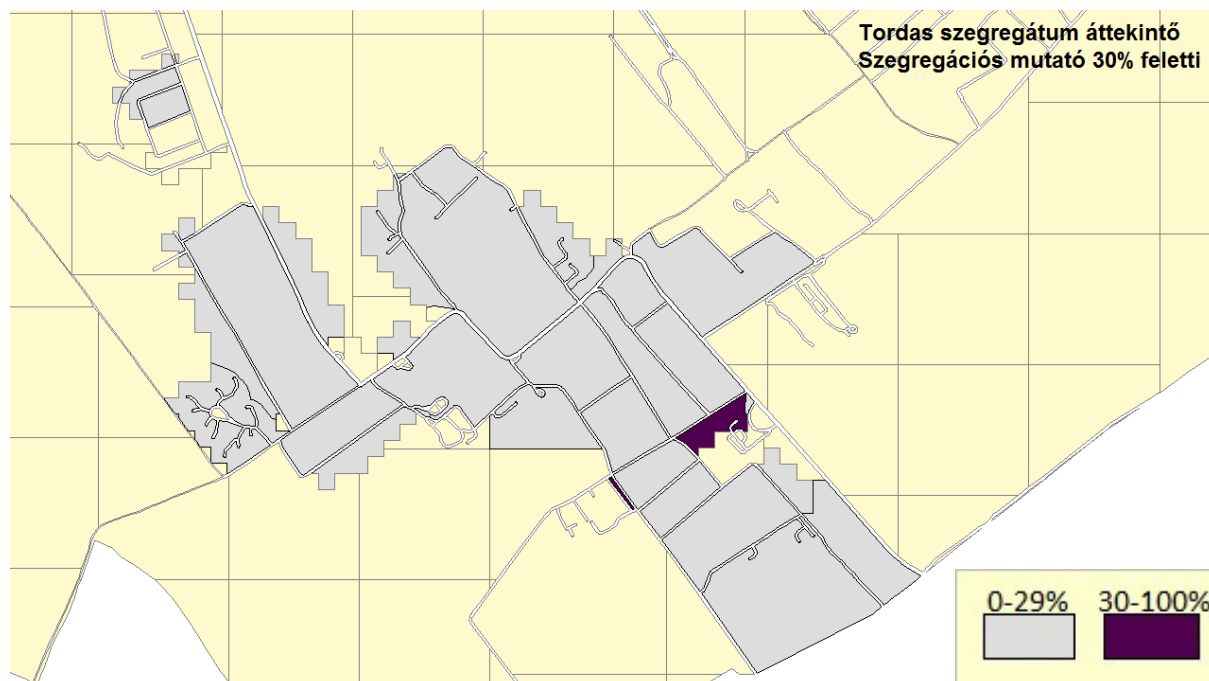
3.2. A TÁRSADALOM TÉRBELI RÉTEGZŐDÉSE

Tordas belterülete nem osztható fel különálló településrészekre, a belterület egy szerkezeti egységet alkot. Ennek megfelelően nincs a társadalmon belül térbeli rétegződés, elkülönülés, így szegregátumok sem alakultak ki.

A 314/2012-es Kormányrendeletben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket.

Tordas településen a szegregációs mutató 30%-os határértéke mellett nem található szegregátum.

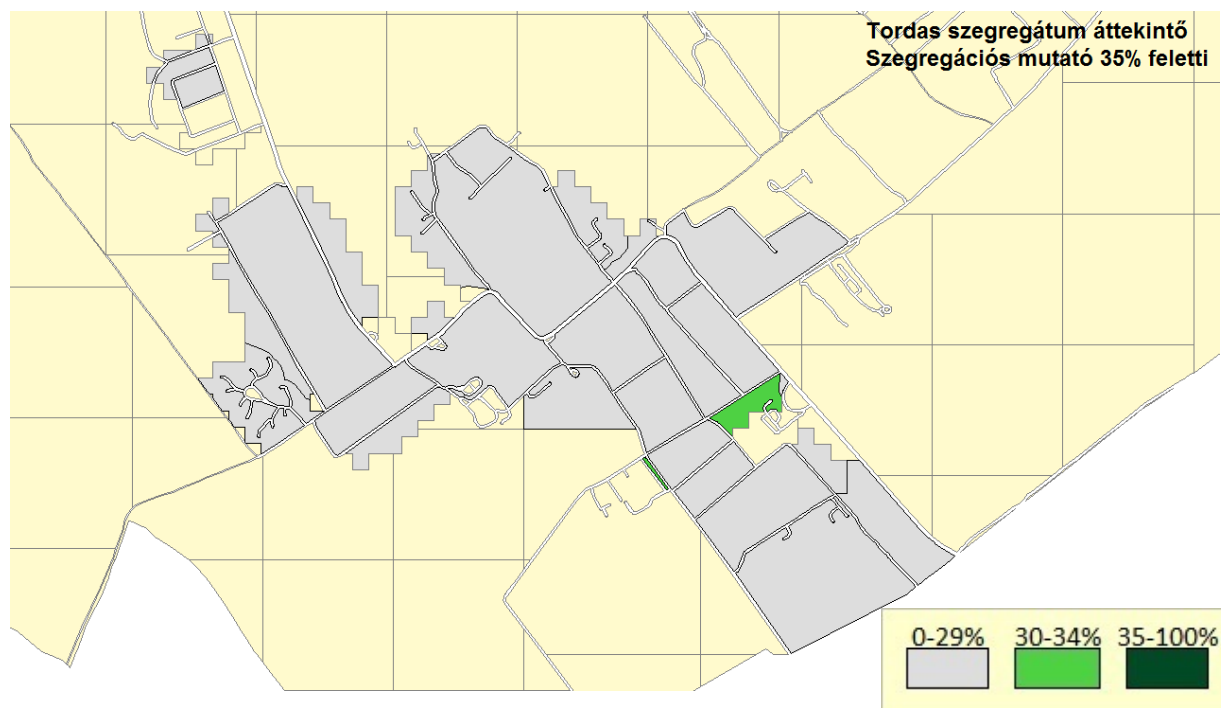
Mutató megnevezése	Tordas összesen*
Lakónépesség száma	2084
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	17,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	64,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	17,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	25,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	20,1
Lakásállomány (db)	672
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	4,9
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	33,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	9,9
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	62,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	28,2
Állandó népesség száma - a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	1964
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	40,3
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	51,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	8,2
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	3,6
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	3,8
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	4,9

Mutató megnevezése	Tordas összesen*
Lakónépesség száma	2084
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	17,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	64,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	17,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	25,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	20,1
Lakásállomány (db)	672
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	4,9
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	33,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	9,9
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	62,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	28,2
Állandó népesség száma - a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	1964
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	40,3
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	51,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	8,2
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	3,6

A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	3,8
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	4,9

Tordas településen a szegregációs mutató 35%-os határértéke mellett nem található szegregátum

A községben szegregátumok létezéséről a Tervezők nem tudnak. A KSH adatai szerint a településen nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelné a tényleges szegregátum vagy a szegregációval veszélyeztetett terület feltételeinek.

3.3. TELEPÜLÉSI IDENTITÁST ERŐSÍTŐ TÉNYEZŐK

3.3.1. KULTÚRA

Az iskolában 1991-től indult a művészeti képzés néptánc- és zeneoktatással, bár néptánc oktatás a településen már 1984 óta működött. 1998-tól 5 településsel együtt társulásban, majd 2006-tól már önálló művészeti iskola működött Tordason. Ezt az általános iskolával együtt 2013-tól már az állam üzemelteti. Jelenleg közel 100 gyermek jár a következő szakokra: néptánc, klasszikus furulya, népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő, népi furulya, citera, népi ének. 1998-tól működik az országszerte ismert Tordasi Pillikék néptáncscsoport, mely általános iskolás gyermekekből áll. A művészeti iskola jelenlegi és volt diákjaiból több népzeneekar is alakult, melyek ma is népszerűsítik a települést.

A település Hangya Művelődési Háza 2013-ban Integrált Községi és Szolgáltató Térré alakult át, így már többfajta rendezvényt is képes magas színvonalon kiszolgálni. A meglévő felújított, színpaddal rendelkező nagyterem mellé, egy hangulatos olvasóterem, kisterem és egy hangstúdió lett kialakítva. A Ház biztosítja a különböző kluboknak, rendezvényeknek, a nagyobb iskolai ünnepeknek a helyet, azonban többször már kicsinek bizonyul. Ezért szükséges egy, a település egészét is befogadni tudó épület (pl. tornacsarnok) építése. Az intézményben dolgozók száma: 3 + időlegesen 1-2 kulturális közfoglalkoztatott

A községben a könyvtári feladatokat az iskolai könyvtár látja el a régi általános iskola épületében, heti kétszeri nyitva tartással.

2010-ben alakult meg a Teremtőkert Egyesület, mely egy Alkotóház építésével és üzemeltetésével népszerűsíti a kézművességet és az egyéb emberi, természeti, kulturális értékeket.

A Tordas Értékmegőrző-fejlesztő és Kulturális Egyesület kezdeményezésére és szervezésében épült meg 2010-ben a Tájház, mely egyike volt a településre korábban jellemző háztípusnak. Itt kapott helyet néhány helytörténeti anyag is.

A településen több kórus is van, melyek közül a legrégebbi, az 1991-től működő Tordasi Asszonykórus 2015-ben megszűnt. 2008-ban alakult meg a Tordasi Dalárda, mely tordasi és a környékbeli településekről összeverbuválódott férfiakból áll. Fő célkitűzésük a 19-20. századi magyar katonadalok terjesztése és közkinccsá tétele. Jelenleg 15-20 tagból áll. Az egyházi ünnepek szebbé tételén munkálkodik a katolikus, az evangélikus kórus és a tordasi baptista harangzenekar.

A településen többen laknak olyanok, akik különböző művészeti tevékenységgel foglalkoznak (népzene, kerámia, fotó, komolyzene).

3.3.2. SPORT

Az általános iskola egy tornaszobával rendelkezik, mely így nem felel meg a mindennapi testnevelés követelményének. Rövid távon szükséges lenne egy tornacsarnok építése, mely biztosíthatná az óvoda, az iskola, és a sportegyesület sportolási igényeit.

Az óvodai és iskolai sportfoglalkozások mellett a Tordas Sportegyesület ad lehetőséget az intenzívebb sportolásra, mely 1919-ben alakult. Jelenleg 5 szakosztálya van: labdarúgás, cselgáncs, tenisz, lövészet, bridzs.

A sportpálya környékén intenzív fejlesztések történtek az elmúlt években, így a futball- és tenispályákon kívül megépítésre került egy háromsávós futó- és távolugrópálya, egy strandröplabda pálya, egy nagy labdarúgópálya méretű edzőpálya, kisebb edzőpályák, egy játszóvár, fitness eszközök, két pingpongasztal és a Tordas-Gyúrói kerékpárút.

Egyéb sportolási lehetőségként egy 400 m-es görkorcsolyapálya (gyalogút) épült fitness eszközökkel a Gesztenyés út mellett.

3.3.3. CIVIL SZERVEZETEK

Az önkormányzat számára nagyon fontos a településen működő civil szervezetek jelenléte, hiszen működésükkel fontos szerepet töltenek be a közösség életében. Ennek megfelelően az önkormányzat a rendelkezésére álló eszközeivel igyekszik támogatni a helyi civil szervezeteket. A településen a közösségi élet központjaként a Hangya Művelődési Ház funkcionál, ami számos civil szervezet számára biztosít helyszínt, illetve maga a művelődési ház is több olyan rendezvényt szervez, ami hozzájárul Tordas közösségi életének színesítéséhez. Mindemellett a művelődési házban több klub program is megjelenik: nyugdíjas klub, színjátszók, sportklub (pingpong, csocsó, darts), szívklub.

A településen működő egyéb, jelentősebb civil szervezetek: Tordas Sportegyesület, Tordasi Polgárőrség, Tordas Községért Közalapítvány, Teremtőkert Egyesület, Tordas Értékmegőrző-fejlesztő és Kulturális Egyesület, Százlábú Gyermektámogató Alapítvány, Óvoda Gyermekéinkért alapítvány, Katolikus Egyházközség, Evangélikus Egyházközség, Baptista Gyülekezet, Tordas-Gyúrói Horgászegyesület

3.4. HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSOK

Tordason a humán közszolgáltatások megfelelő színvonalon működnek, a lakosság számára az alapellátás helyben, egyéb közellátási intézmények a járási központban, Martonvásáron illetve a megyeszékhelyen, Székesfehérváron érhetők el.

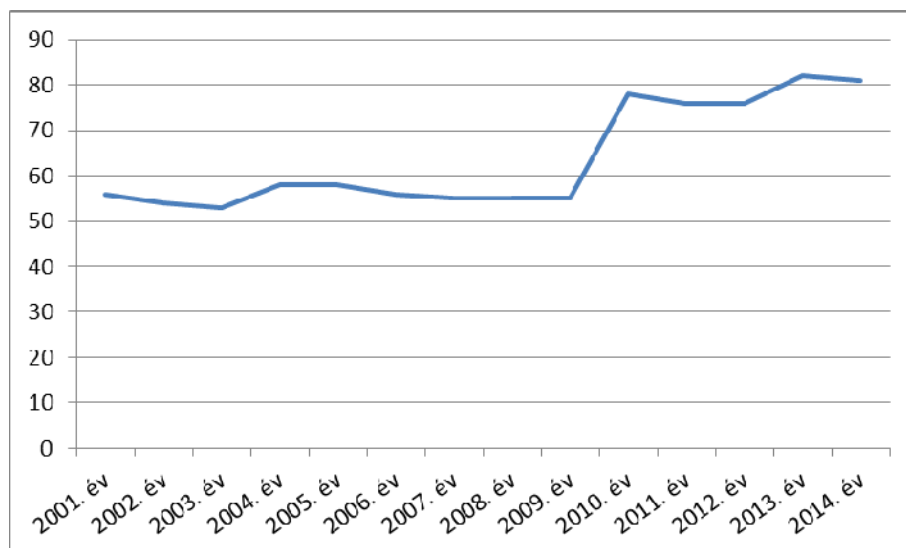
3.4.1. OKTATÁS

3.4.1.1. Óvodai ellátás

A településnek saját intézménye nincsen. A Tordason lévő Mesevár Óvoda kistérségi fenntartású, a Szent László Völgye Bóbita Óvoda tagintézménye. A Sajnovics János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola a Klebersberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában van. Mindkét intézmény épületei az önkormányzat tulajdonában vannak. A háromcsoportos új óvoda közösségi összefogásból épült fel, átadására 2010-ben került sor.

Időszak	Óvodai férőhelyek száma (fő)	Óvodába beírt gyermekek száma (fő)	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (fő)
2001. év	50	56	
2002. év	54	54	
2003. év	50	53	
2004. év	58	58	
2005. év	50	58	
2006. év	50	56	
2007. év	50	55	
2008. év	50	55	
2009. év	60	55	
2010. év	75	78	
2011. év	75	76	
2012. év	75	76	2
2013. év	103	82	
2014. év	103	81	3

Az elmúlt 13 évben az óvodába beíratott gyerekek száma 50 és 80 fő között változott. 2010-2012-ben a gyereklétszám meghaladta az óvodai férőhelyek számát, de a 2010-ben átadott megnövelt kapacitású óvodának köszönhetően ez már nem probléma. 2014-ben a beíratott gyerekekből 3 fő számított hátrányos helyzetűnek. Jelenleg az óvoda maximális kapacitással működik, mely a következő 3 év adatait ismerve ki tudja elégíteni az igényeket (feltéve ha nem jelentős a beköltöző óvodás korú gyermekek száma)

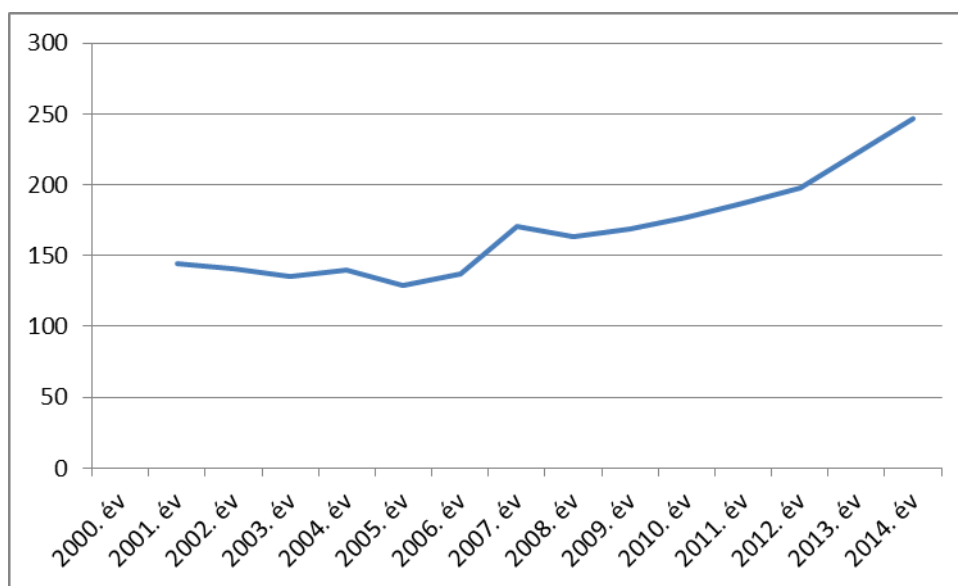

123. ábra: Óvodába beíratott gyermekek száma

Forrás: KSH

3.4.1.2. Általános iskolai ellátás

Az általános iskolai oktatás a Sajnovics János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában történik. Az iskola épülete 1989-ben épült meg Tamás Gábor építésmérnök tervei alapján. Az új iskola új lehetőségeket kínált. 1991-ben bevezették a néptánc oktatását és a zenetanítást. Az iskolának 1997-ben bejegyzett alapítványa van, a Bábel Alapítvány, amely az idegen nyelv és a számítástechnika oktatásának fejlesztését támogatta és segítette a hátrányos helyzetű és tehetséges tanulókat is. Működésképtelensége miatt ezt váltja a Tordasi Gyermekekért Alapítvány, melynek bejegyzése folyamatban van.

134. ábra: Általános iskolai tanulók számának alakulása

Forrás: KSH

Az általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban 2001-ben 144 fő volt. Hosszú ideig nem történt jelentősebb változás gyereklétszámban, de 2007-től újra növekedésnek indult az iskolába beíratott gyerekek száma. 2014-re elérte a 247 főt. Az adatok szerint a gyerekek 31%-a más településen él és onnan jár Tordásra iskolába. Ez a szám kb. az ötszöröse a 2006-os értékeknek.

Időszak	Általános iskolai tanulók száma fő	Általános iskolában tanuló első évfolyamosok száma fő	Más településről bejáró általános iskolai tanulók száma (fő)	Számítógépek száma az általános iskolai feladatellátási helyeken (db)	Számítógépet használó tanulók száma az általános iskolai feladatellátási helyeken (fő)	Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (fő)
2001. év	144	16				
2002. év	141	23				
2003. év	135	14				
2004. év	140	24				
2005. év	129	14				
2006. év	137	21	17			
2007. év	171	22	44	22	74	
2008. év	163	25	43	19	61	
2009. év	169	25	44	22	66	
2010. év	177	32	36	16	55	
2011. év	187	21	38	27	67	
2012. év	198	29	47	27	70	
2013. év	222	30	62	27	79	1
2014. év	247	37	77	27	73	1

Minden évben május végén rendezik meg az Országos kompetenciamérést az összes magyar iskolában. Az egységes feladatlapokat az összes 6., 8. és 10. osztályos diák kitölti. Az eredményeket osztályok és iskolák szerint, valamint tanulónként is elemzik. Az iskolai kompetencia felmérés eredményei azt mutatják, hogy Tordas esetében az eredmények kicsivel elmaradnak az országos átlagtól, azonban ez az eltérés csak néhány érték esetében nevezhető szignifikánsnak.

Sajnovics János Általános Iskola és Művészeti Iskola kompetenciamérés eredményei							
Mérési terület		2012		2013		2014	
		iskolai átlag	országos átlag	iskolai átlag	országos átlag	iskolai átlag	országos átlag
matematika	6. évf.	1495	1489	1456	1489	1500	1491
	8. évf.	1538	1612	1614	1620	1548	1617
szövegértés	6. évf.	1546	1472	1497	1497	1629	1481
	8. évf.	1477	1567	1542	1555	1579	1557

3.4.2. EGÉSZSÉGÜGY

A falu egészségügyi alapellátását egy kardiológus szakorvos, és egy belgyógyász szakorvos látja el. A rendelési idő a gyúrói rendelésekkel összehangoltan működik, amennyiben Tordason nincs rendelés, a betegek Gyúróra kapnak ellátás. Tordason védőnői tanácsadás is működik az önkormányzat épületében.

	A háziiorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma
2000. év	7365
2001. év	6625
2002. év	7559
2003. év	6709
2004. év	12500
2005. év	10111
2006. év	10633
2007. év	7775
2008. év	8029
2009. év	9448
2010. év	9226
2011. év	11158
2012. év	10817
2013. év	11356
2014. év	12349

145. ábra: orvosi ellátásban részesülők száma

Forrás: KSH

3.4.3. SZOCIÁLIS ELLÁTÓRENDSZER

A szociális és gyermekjóléti ellátásokat az Önkormányzat 2005. július 5-étől a Szent László Völgye Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő Szent László Völgye Segítő Szolgálaton keresztül látja el.

Jelenleg a következő szolgáltatások érhetőek el, illetve biztosítottak a település lakói számára:

4. sz. Táblázat						
Szociális és gyermekvédelmi ellátások	2010. (fő)	2011. (fő)	2012. (fő)	2013. (fő)	2014. (fő)	2015. (fő)
Családi napközi ellátás/gyermek	Nincs működés	Nincs működés	Nincs működés	4	3	3
Gyermekjóléti szolgáltatás/gyermek	27	30	22	37	51	31
Családsegítő szolgáltatás/fő	41	30	22	33	35	23
Házi segítségnyújtás szolgáltatás/fő	9	10	11	11	7	7
Idősek nappali ellátásában részesülők/fő	-	-	-	-	-	-
Támogató szolgáltatásban részesülők/fő	14	14	17	17	16	17
Tanyagondnoki ellátásban részesülők/fő	-	-	-	-	-	-
Közösségi pszichiátriai ellátásban részesülők/fő	3	3	Az ellátás megszűnt	Az ellátás megszűnt	Az ellátás megszűnt	Az ellátás megszűnt
Összesen	94	87	72	102	112	81

3.5. KÖZBIZTONSÁG

A település közbiztonságára a Gárdonyi Rendőrkapitányság martonvásári Rendőrőrsé ügyel. A munkához nagymértékben hozzájárul a több mint 60 fős helyi Polgárőrség személyautóval. Az elmúlt évek statisztikáját nézve azt láthatjuk, hogy a regisztrált bűncselekmények száma 18 és 37 között mozog. Az elkövetett bűncselekmények között a vagyon elleni esetek jelennek meg legnagyobb számban. A rendőrség komoly hangsúlyt fektet a bűnmegelőzési tevékenységre. Ennek érdekében igyekszik a lakosság számára átadni azokat az információkat, amik felhívják a figyelmüket, hogy biztonságuk érdekében mire érdemes odafigyelniük. Fontos területe a bűnmegelőzésnek az idős emberek áldozattá válásának megakadályozása. A rendőrség igyekszik felhívni az idős korosztály figyelmét, hogy milyen kifejezetten az időseket fenyegető veszélyek léteznek, és ezeket hogyan lehet megelőzni. A másik fontos terület az ifjúság felkészítése a bűnmegelőzésre. Ennek érdekében a rendőrség az iskolával együttműködve bűnmegelőzési előadásokon hívja fel a fiatalok figyelmét a rájuk leselkedő veszélyekre.

Az önkormányzat a helyi közbiztonsági feladatok ellátása, illetve színvonalának javítása érdekében támogatja a Tordasi Polgárőr Egyesületet és a körzeti megbízottat. Működteti és lehetőség szerint fejleszti a térfigyelő-rendszert. A törvényi előírásoknak megfelelően közbiztonsági referenst foglalkoztat az Önkormányzat. Feladata a katasztrófavédelmi döntések szakmai előkészítése. Feladatot jelent még a községet érintő veszélyhelyzetek elhárításának lehetőség szerinti segítése, az esetleges károk enyhítése, megelőzése.

	Tordas 2006-2010.				
	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Ismertté vált bűncselekmények száma	18	20	30	22	25
Személy elleni	0	2	3	4	7
magánlaksértés	0	0	0	0	1
testi sértés	0	2	1	1	3
Egyéb, e csoporthoz tartozó bűncselekmény	0	0	2	3	3
Közlekedési	1	1	3	2	2
közúti baleset okozása	0	0	0	0	0
közúti járművezetés írtas vagy bódult állapotban	1	1	3	2	2
A házasság, család, ... elleni bűncselekmények	0	0	0	0	0
tartás elmulasztása	0	0	0	0	0
Államig., ig. szolg., ... elleni bűncselekmények	0	0	0	0	0
Közfrend elleni	1	1	4	3	1
garázdaság	0	1	1	1	1
visszaélés kábítószerrel	0	0	1	0	0
Egyéb, e csoporthoz tartozó bűncselekmény	1	0	2	2	0
Gazdasági	0	1	0	0	0
pénzhamisítás	0	1	0	0	0
csődbüntett	0	0	0	0	0
Vagyron elleni	16	15	20	13	15
lopás	7	5	13	4	6
betöréses lopás	6	3	2	7	5
sikkasztás	1	0	1	2	0
csalás	0	6	0	0	1
rongálás	2	1	4	0	3
Erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények	0	3	2	3	5
Közterületen elkövetett bűncselekmények	5	6	15	5	7
Nyomozás eredményességi mutató	16,7%	42,1%	30,0%	45,5%	44,0%
Ismertté vált elkövetők	12	8	16	9	8

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Regisztrált bűncselekmények száma	25	26	37	19	27
Emberölés					
- befejezett szándékos emberölés					
- emberölés kísérlete					
Testi sértés	3			2	1
- súlyos testi sértés	1			2	1
- halált okozó szándékos súlyos testi sértés					
Kiskorú veszélyeztetése					
Embercsempészás					
Garázdaság	1		1		
Önbíráskodás					
Visszaélés kábítószerrel (terjesztői magatartás tekintetében)					
Lopás	11	16	14	8	10
- személygépkocsi lopás		1	1	1	
- zárt gépjármű feltörés		1			1
- lakásbetörés	1	1	1		2
Rablás					
Kifosztás					
Zsarolás					
Rongálás	3	1	4		
Orgazdaság					
Jármű önkényes elvétele			1		
Segítségnyújtás elmulasztása					
Cserbenhagyás					
Közterületen elkövetett bűncselekmények száma	7	2	5	7	7

156. ábra - Regisztrált bűncselekmények

Forrás: KSH

3.6. ESÉLYEGYENLŐSÉG

Tordason az esélyegyenlőség biztosításának elsődleges eszköze a Helyi Esélyegyenlőségi Programja, ami 2013-ban készült el. A program átfogó céljai a 2.4.1.1. fejezetben kerül bemutatásra.

4. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

4.1. GAZDASÁG

4.1.1. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGI SÚLYA, SZEREPKÖRE

Tordas település nagyságához mérten komoly foglalkoztatási potenciállal rendelkezik. A település területének mezőgazdasági alkalmassága az országos átlagot meghaladja. A település zonális földhasználati struktúrája agrártermelési meghatározottságú. A településen jelen lévő, többnyire mezőgazdasággal foglalkozó cégek nem csak a helyi lakosságnak, hanem a környező településen élőknek is munkalehetőséget biztosítanak.

4.1.2. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGI ÁGAZATAI, JELLEMZŐI

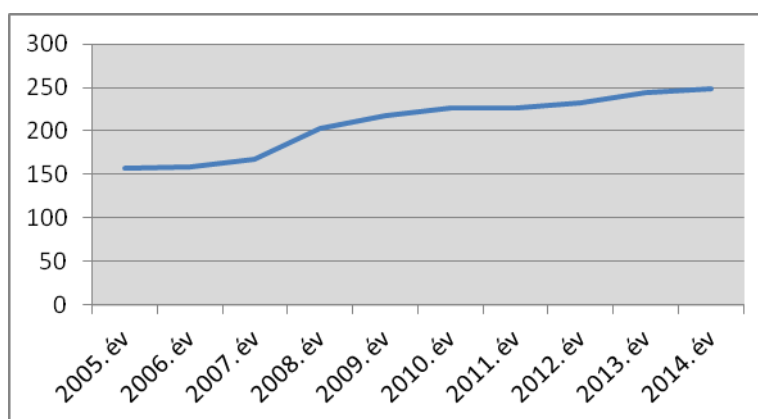
A település mezőgazdasági adottságait a helyi kistermelőkön kívül (méz, tojás, növények) két gazdálkodó szervezet a TORION Kft. illetve a TO-RÓ 2000 Zrt. igyekszik hasznosítani, emellett a Gyúrói Kft. és egy helyi gazdálkodó használja tordasi földeket. Fő terményeik: búza, kukorica, napraforgó, árpa. A TO-RÓ 2000 Zrt. a növénytermesztés mellett húshasznú szarvasmarhát is tenyészt a gyúrói telephelyén.

A település életében jelentős változást hozó HANGYA Szövetkezet egyik helyileg védett épületében működik a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Tordasi Növényfajtakísérleti Állomása. Feladata a külföldön és Magyarországon nemesítők által előállított növényfajták tesztelése, összehasonlítása, és az elismerésére vonatkozó döntés előkészítése. Míg a telephely tordasi, a szántóföldi tesztek a több mint 100 ha területű martonvásári szántóföldeken végzik.

A településen egyre inkább meghatározó tényező a Botta és a Feldhoffer virágkertészet a Szabadság utca végén. A több száz négyzetméter fólia és üvegház alatt élő növényeket, különböző cserepes és vágott virágokat termesztnek. A külterület északi részén a település egyik volt majorjában 2, egy másikban pedig 1 családi gazdaság működik. Ezekben már több mint 50 ha gyümölcsös (alma, körte, őszi- és sárgabarack) ad munkát, az almához hűtőház is épült.

A település nagyságához és lélekszámához viszonyítottnan, a vállalozási kedvet tükrözi az egyéni és társas vállalkozók viszonylag nagy száma. A működő gazdasági szervezetek száma meghaladja a kétszázat. Jellemzően az itt élők és az ide költözők jelentik be Tordasra vállalkozásaikat. A működő vállalkozások számáról három évből vannak adatok. 2011 óta számuk fokozatosan csökken 2013-ban 97 db volt.

Foglalkoztatás szempontjából jelentős a Fővárosi Önkormányzat Fogytékosok Otthona és a helyi önkormányzat intézményhálózata is.

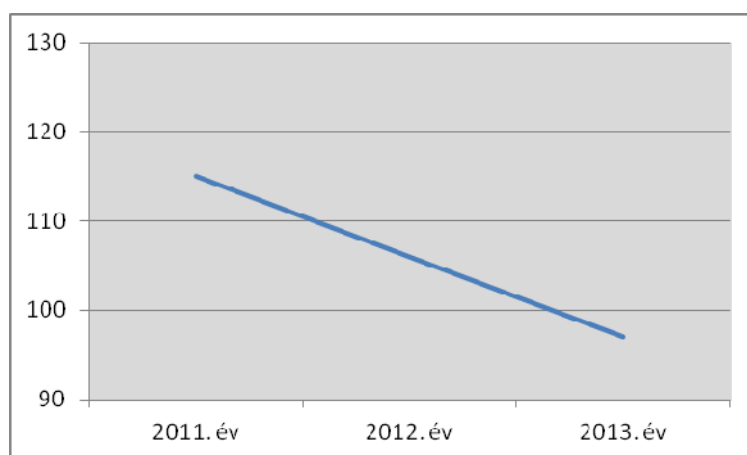

167. ábra - Működő gazdasági szervezetek száma

Forrás: KSH

3. táblázat - Működő gazdasági szervezetek száma									
	2005. év	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év	2013. év
Működő gazdasági szervezetek száma	157	159	168	203	218	226	232	244	249

A Tordason működő gazdasági szervezetek száma 2014-es adatok szerint 249 db volt. Az elmúlt évekre visszatekintve a számuk folyamatosan növekszik. A legnagyobb hullám 2008-ban volt, amikor majdnem 40 db-bal nőtt a szervezetek száma. A többi években egyenletes napjainkig folyamatos növekedés figyelhető meg.

178. ábra - Működő vállalkozások száma

Forrás: KSH

2. táblázat - Működő gazdasági szervezetek száma			
	2011. év	2012. év	2013. év
Működő vállalkozások száma	115	106	97

A működő vállalkozásokat tekintve csökkenő tendencia figyelhető meg. A vállalkozások számáról három évből vannak adatok.

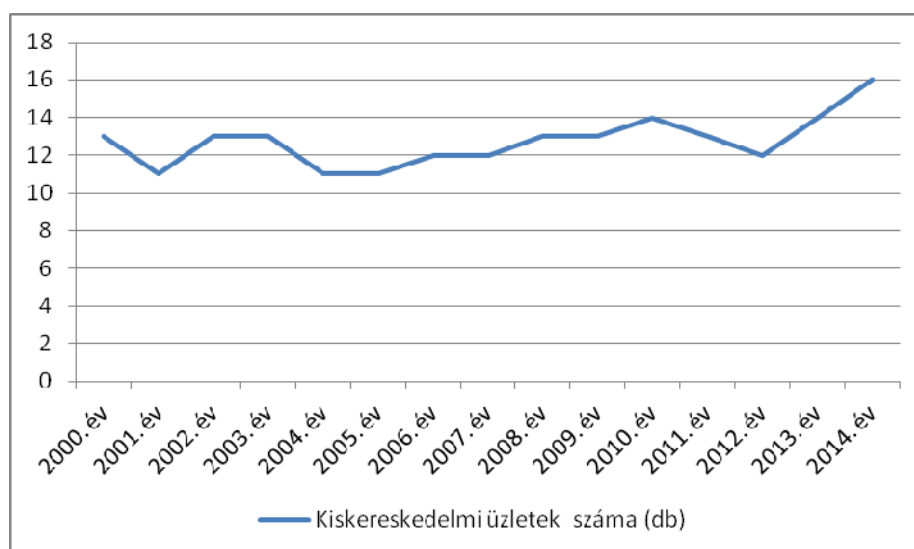
1. táblázat - Működő vállalkozások száma létszám alapján							
2014	0 és ismeretlen létszámú	1-9 fős létszámú	10-19 fős létszámú	20-49 fős létszámú	50-249 fős létszámú	250-499 fős létszámú	500 feletti létszám
Működő vállalkozások létszám szerint	75	153	1	1	0	0	0

4. táblázat - Működő vállalkozások gazdasági ágazatok szerint

2014.	Működő vállalkozások száma (db)	Működő vállalkozások aránya (%)
mezőgazdaság	9	16,07%
bányászat, kőfejtés	7	12,50%
feldolgozóipar nemzetgazdasági ágban	7	12,50%
építőipar	9	16,07%
kereskedelem, gépjárműjavítás	10	17,86%
szállítás, raktározás	2	3,57%
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	5	8,93%
információ, kommunikáció	7	12,50%

4.1.3. KISKERESKEDELEM

A település kereskedelmi ellátottsága jó. Helyi posta, fiókgyógyszertár, két vegyesbolt, egy virágüzlet, egy zöldségbolt, egy fodrász, egy papírbolt-cukrászda, egy ajándék-, egy húsbolt, egy gazdabolt, egy biopatika, egy étterem (Tordasi Csárda), egy kávézó, egy pince-borozó és egy söröző-büfé, dohánybolt, valamint mozgó árusok (Family Frost (fagyasztott termékek), tej, takarmány) biztosítják az igények teljeskörű kielégítését.

29. ábra - Kiskereskedelmi üzletek száma

Forrás: KSH

5. táblázat - Kiskereskedelmi üzletek száma

Időszak	Kiskereskedelmi üzletek száma	Élelmiszeres vegyesüzletek és áruházak száma
2000. év	13	6
2001. év	11	4
2002. év	13	5
2003. év	13	4
2004. év	11	4
2005. év	11	4
2006. év	12	4
2007. év	12	4
2008. év	13	5
2009. év	13	5

2010. év	14	6
2011. év	13	5
2012. év	12	4
2013. év	14	4
2014. év	16	4

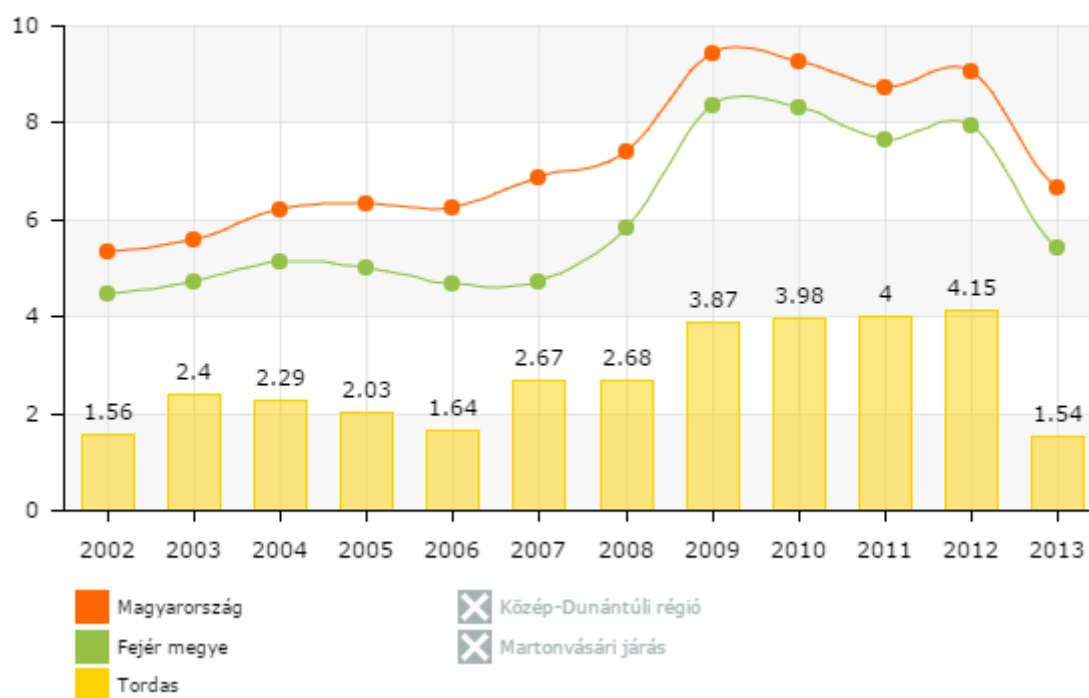
4.1.4. A TELEPÜLÉS FOGLALKOZTATÁSI MUTATÓI

6. táblázat - Tordas munkanélküliségi adatai

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Nyilvántartott álláskeresők száma	25	20	18	28	27	24	20	33	34	50	52	53	55	20	27
180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma	11	3	3	9	16	9	6	13	15	15	18	26	26	6	12

Tordas munkanélküliségi mutatója országos összehasonlításban kedvező. A település munkanélküliséget mutató adatai a 2008-at követő gazdasági válság következtében emelkedni kezdtek, de 2013-ban már visszaestek az értékek.

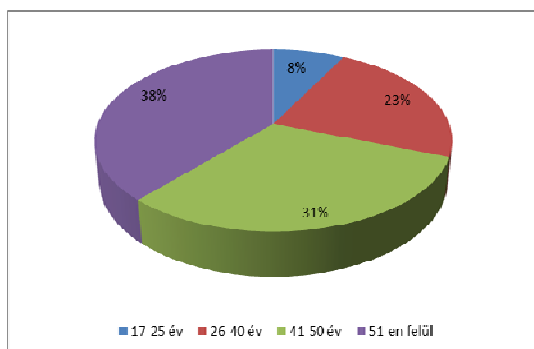
(c) 2016 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

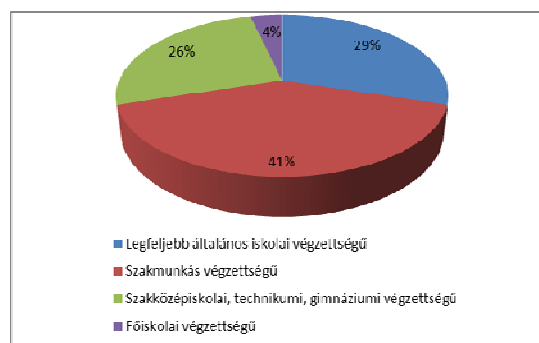
180. ábra - Tordas munkanélküliségi adatainak alakulása

Forrás: TEIR

A nyilvántartott munkanélküliek között a 51 éven felüliek vannak a legnagyobb arányban (38%), míg 31%-ot a 41-50 év közöttiek teszik ki. A munkanélkülieken belül a szakmunkás végzettségűek aránya a legmagasabb (41%). A munkanélkülieken belül a másik meghatározó csoportot (29%) a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők alkotják.

201. ábra - Munkanélküliek korosztályos összetétele
Forrás: KSH

19. ábra - munkanélküliek iskolai végzettség szerinti összetétele
Forrás: KSH

4.2. TURIZMUS, IDEGENFORGALOM

4.2.1. A TELEPÜLÉS TURISZTIKAI SZEREPKÖRE

Térsgyi szinten a település jó turisztikai adottságokkal rendelkezik: Velencei-tó, Váli-völgy térsége, azonban a település önmagában nem jelent fő turisztikai célpontot.

4.2.2. TURISZTIKAI JELLEMZŐK

Vendéglátás, turizmus

A vendéglátóhelyek száma a KSH adatai alapján az elmúlt években folyamatosan nőtt. A helyszíni vizsgálatok alapján Tordason jelenleg 4 vendéglátó hely található: a Tordasi csárda, a Cifka pince, a Sport büfé, valamint a művelődési ház mellett elhelyezkedő kávézó.

7. táblázat - Vendéglátóhelyek száma			
Időszak	Vendéglátóhelyek száma	Italüzletek és zenés szórakozóhelyek száma	Éttermek, cukrászdák száma (db)
2000. év	3		3
2001. év	4		4
2002. év	4		4
2003. év	3		3
2004. év	5		5
2005. év	5		5
2006. év	4		4
2007. év	4		4
2008. év	4		4
2009. év	5		4
2010. év	7	2	
2011. év	7	2	
2012. év	7	2	
2013. év	7	2	
2014. év	7	2	

Turisztikai szempontból országos jelentőségű látványosság a településen nem található. A településen a hivatalos 2014-es adatok szerint a magán és falusi szálláshelyek találhatóak, melyeknek férőhelye 40 fő.

5. ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZEI

Tordas község önkormányzatának általános fejlesztési elképzelései a költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembe vételével az önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják. A megfelelő adópolitika mellett Tordas önkormányzata ésszerű ingatlangazdálkodással képes a falu pénzügyi stabilitását fenntartani.

(Az önkormányzat ingatlanvagyonának bemutatását ld. a 9.3. fejezetben.)

Tordas község Önkormányzata Képviselő-testületének 19/2015. (XII. 16.) önkormányzati rendelete Tordas község Önkormányzatának 2015. évi költségvetéséről szóló 1/2015. (I.30.) önkormányzati rendeletének módosításáról:

- 550.542 E Ft Költségvetési bevétellel
- 550. 542 E Ft Költségvetési kiadással

Tordas Község Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2016. (II. 4.) önkormányzati rendelete Tordas Község Önkormányzatának 2016. évi költségvetéséről

- 254.740 E Ft Költségvetési bevétellel
- 254.740 E Ft Költségvetési kiadással

Tordason a rendszerváltást követően egy folyamatos népességnövekedés indult be. Az 1990-es években ingatlanpiaci robbanás történt - új önkormányzati építési telkek lettek kialakítva a Hangya sor - Jókai utca - Vörösmarty utca térségében, a Kölcsey utcában, és lakópark építés kezdődött a település határában. Az építkezési hullám a 2008-as válságot követően megtorpant, ezekben az években az ingatlanárak stagnáltak, a vásárlási kedv megállt. Napjainkban újra megindult az ingatlanok kereskedelme, ismét sokan szeretnének beköltözni.

Az Önkormányzat tudatosan használta ki az utóbbi években meghirdetett regionális- és szakági operatív programok támogatásait illetve más térségi és egyéb pályázatokat. A korábbi időszakok fejlesztéseinek egyik nagy célterületként az intézményhálózat felújítását célzó beruházások tekinthetők: a tornaterem és a művelődési ház átalakítása-felújítása, az iskola, felújítása-bővítése, energetikai korszerűsítése. Mindezek mellett meghatározóak voltak a lakókörnyezet kulturáltságának növelését és a sportolást és szabadidő eltöltését fejlesztő pályázatok. Az Önkormányzatot a takarékos gazdálkodás, a bevételek és a kiadások egyensúlya jellemzi, melybe a nagy projekteken kívül kisebb fejlesztések is helyet kapnak.

Tordas vezetése tudatos településfejlesztési tevékenységet folytatott, melyben Tordas sajátos arculatának, jellegének megőrzése volt a cél.

A településen az elmúlt 5 évben az alábbi fejlesztéseket valósította meg az Önkormányzat:

Pályázatok

2010.

- Könyvtár és táncterem felújítása

2011.

- Óvoda fűtés- és melegvíz ellátó rendszer fejlesztése

2012.

- Tornaterem felújítás

2013.

- Sajnovics téri közpark fejlesztése
- LEADER Sport- és játéktér fejlesztés - Gesztenyés fitnessz park és görkori pálya

2014.

- LEADER Pihenőpont kialakítása - Játsszótér felújítás a Sportpályánál
- KEOP Iskola hőszigetelés, külső nyílászáró csere és fűtőkorszerűsítés

2015.

- KDOP Etyek-Ercsi bringatúra útvonal - Tordas-Gyúró kerékpárút
- Térfigyelő kamerarendszer kiépítése

Tordas község Önkormányzata előkészítésével és anyagi támogatásával - de **helyi civil szervezetek** által történő benyújtással - megvalósuló pályázatok kivitelezésében a Hivatal munkatársai is részt vettek:

2012. - Tordas SE

- labdafogó háló és edzőpálya világítás kialakítása

2013. - Tordas Községért Közalapítvány

- IKSZT kialakítása a művelődési házból

2014. - Tordas SE

- edzőpálya tereprendezése és kialakítása

2015. - Tordas SE

- edzőpálya labdafogó hálóinak kialakítása

Egyéb megvalósított önkormányzati fejlesztések:

2010

- 3 csoportos óvoda, étterem-főzőkonyha építése
- a Köztársaság és a Gesztenyés u. felújítása
- a Polgármesteri Hivatal bővítése és belső felújítása
- Szabadtéri színpad felújítás
- Iskolai tetőtér felújítása, tantermek kialakítása

2011

- Iskolában a földszinti tantermek pvc burkolatának cseréje
- Arany János utca burkolat javítás
- fekvőrendőrző építése az önkormányzat elé
- óvoda udvar rendezése

2012

- Hangya sor felújítása

2013

- 3 sávós, 100 méteres futópálya építése
- Óvoda játszótér építése
- Művelődési Ház udvarának rendezése

2014

- Iskola alatti parkoló kiépítése
- Strandröplabdapálya építés
- urnafalak építése
- tornaterem külső hőszigetelése

2015

- az általános iskola bővítése 3 tanteremmel, lépcsőházzal
- az iskolai vizesblokkok felújítása
- iskola előtt szervízút létesítése
- Gárdonyi u., Kölcsey u. felújítása

Egyéb nem önkormányzati fejlesztésből, pályázati úton megvalósított fejlesztések a településen:

2011. - HÓKA Lovassport Szolgáltató Kft.

- a Lovaspanzió napkollektorokkal történő fejlesztése

2012. - Magyar Közút Zrt.

- a településen áthaladó főút felújítása, buszöblök kialakítása

2012. - Tordasi Katolikus Egyházközség

- a Szent József Községi Ház korszerűsítése

2013. - Teremtőkert Egyesület

- Alkotóház felújítása és bővítése

2013-15. - Három Sziget Kalandpark Szolgáltató Kft.

- Westernfalu építése

2015. - Tordasi Porta

- falusi szálláshely fejlesztése

6. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A településnek saját intézménye nincsen. A Tordason lévő Mesevár Óvoda kistérségi fenntartású, a Szent László Völgye Bóbita Óvoda tagintézménye. A Sajnovics János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola a Klebersberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában van. Mindkét intézmény épületei az önkormányzat tulajdonában vannak. A közművelődési feladatokat a HANGYA Művelődési Ház látja el, mely 2013-2018-ig Integrált Községi Szolgáltató Térként is működik. Feladata még az önkormányzati, óvodai-iskolai rendezvények technikai biztosítása. A községi könyvtári feladatokat az iskolai könyvtár látja el. Az önkormányzatnak két önálló családi háza van, melyeket a katolikus egyházközség és a Teremtőkert Egyesület működteti közösségi épületként. Ezeken kívül van még egy 7 lakásos épülete, ahol szolgálati és bérlakások vannak.

A településsel és az épületekkel kapcsolatos karbantartási, fejlesztési feladatokat az önkormányzat saját alkalmazásában lévő karbantartó brigádja látja el a közfoglalkoztatottakkal kiegészítve.

Fő tevékenységeik:

- közterületek tisztántartása és karbantartása
- parkosítás, közparkok gondozása, fejlesztése
- községi környezetvédelem
- az önkormányzati utak kezelése, javítása, karbantartása
- az önkormányzati tulajdonú épületek karbantartása, fejlesztése
- a településen történő kisebb önkormányzati beruházások fejlesztések megvalósítása
- az önkormányzati lakásokkal kapcsolatos karbantartások
- temető karbantartása, üzemeltetése
- egyéb községgazdálkodási feladatok

7. TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

7.1. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK³

A település legnagyobb része Mezőföldön, a Váli-víz síkján fekszik.⁴ A kistáj Fejér megyében helyezkedik el, területe 220 km² (a középtáj 5,5%-a, a nagytáj 0,4 %-a).

7.1.1. DOMBORZATI VISZONYOK

A kistáj 106 és 185 m közötti tszf-i magasságú felszínének nagyobb része féloldalasan és aszimmetrikusan kiemelt, vetődésekkel, szubszekvens völgyekkel, völgymedencékkel szabdalva, lösztakarta eróziós halomvidék. DK felé lejtő felszínét ÉNy-DK-i irányú újpleisztocén szerkezeti vonalak mentén kialakult teraszos völgyek szelik keresztül. ÉNy-i része közepes magasságú tagolt síkság, középső és DK-i része völgyközi hátakra bontott, kisebb relatív reliefű, enyhén tagolt síkság. Orográfiai domborzattípusba sorolható.

A jellemző felszíni formák az ÉNy-i domblábfelszínen eróziós-deráziós úton keletkeztek, a középső és DK-i löszhátakon a lösz jellegzetes lepusztulásformái figyelhetők meg.

7.1.2. FÖLDTANI ADOTTSÁGOK, TALAJTANI JELLEMZŐK

A medencealjazat jelentős részéről csak bizonytalan ismeretek vannak, Ny-i szegélyén újpaleozoos és mezozoos képződmények vannak. A kistáj legfontosabb fejlődéstörténeti jellemvonása, hogy a pliocén-pleisztocén határán lezajló eróziós periódusban a felszín erősen lepusztult, majd az egész terület asszimmetrikusan kiemelkedett és feldarabolódott. A felszín É-i része huzamosabb ideig denudálódott, s rajta lösz csak a pleisztocén végén keletkezett. A D-i területeket csak kisebb tektonikus hatások érték, s rajtuk 10-20 m vastag lösztakaró képződött. A fiatal pleisztocén szerkezeti mozgások sajátos lépcsős megjelenésűvé teszik a tájat.

Minthogy a kistáj területének 89%-át mészlepedékes és alföldi mészlepedékes csernozjom talajok (64-25%-os megoszlásban) alkotják, a táj jelentős mezőgazdasági potenciállal rendelkezik. A löszös alapkőzetű talajok jó termékenységűek (int. 100-125) és mintegy 90%-uk szántóterületként hasznosítható.

A Váli-víz és a Szent László patak völgyének vályog mechanikai összetételű réti öntéstalajai a táj talajtakarójának 11%-át teszik ki. 80%-uk rétként hasznosítható, szántó (int. 50-80) csupán 15%-uk, erdő pedig 5%-uk lehet. A réti öntéstalajok előfordulása csupán a patakvölgyekre korlátozódik. A mészlepedékes csernozjom 64%, az alföldi mészlepedékes csernozjom 25%, a réti öntéstalaj pedig a terület 11%-t teszi ki.

7.1.3. ÉGHAJLAT

Az éghajlat száraz és mérsékelt meleg. A évi napfénytartalom 1950 óra körüli; nyáron a napsütés 780, télen 175-180 óra.

Az évi középhőmérséklet 10,2-10,5 °C, a tenyészidőszaké 17,2-17,4 °C. évente 194-197 napon át (ápr. 4-6. és okt. 19-21. között) a napi középhőmérséklet rendszerint meghaladja a 10 °C-ot. A fagymentes időszak hossza Ny-on 196 nap (ápr. 10 és okt. 28-30. között), máshol 205-207 nap (ápr. 3-5. és okt. 30. között). A legmelegebb nyári napok maximum hőmérsékletének átlaga 34,0 °C körüli, a leghidegebb téli napok abszolút minimumainak átlaga -16,0 °C.

Az évi csapadékösszeg 540 mm körüli, a nyári félévé 310-330 mm. A legtöbb 24 órás csapadékot, 111 mm-t, Martonvásáron mérték. Évente 32-34 hótakarós nap valószínű, 20 cm körüli átlagos maximális hóvastagsággal.

Az uralkodó szélirány az ÉNy-i az átlagos szélesebség 2,5-3 m/s.

A kevés csapadék a meghatározó a növénytermesztésben.

³ A 7.1. „Természeti adottságok” című munkarész Dövényi Zoltán (2010): Magyarország kistájainak katasztere c. könyv alapján készült.

⁴ A település legnagyobb hányada a Váli-víz síkja területén fekszik, illetve ez gyakorol hatást rá, ezért a következőkben a természeti adottságokat a Váli-víz síkja kistáj területén keresztül mutatjuk be.

7.1.4. VÍZRAJZ

A kistáj két nevezetes vízfolyása a Dunába folyó Váli-víz (56 km, 657 km²) és az abba torkolló Szent László-patak (68 km, 338 km²) alsó szakasza. DK-i része már az adonyi É-i övcsatornához (7 km, 286 km²), míg ÉNy-i része a Velencei-tóhoz folyik le. Száraz, vízhiányos terület.

Vízjárás adatokat a két jelentősebb vízfolyásról közlünk. Az árvizek kora nyáron, a kisvizek ősszel jellegzetesek. A vízminőség általában II. osztályú, de kisvízkor III. osztályú is lehet.

A 3 kis természetes tó együtt 7,5 ha, amelyekből a Martonvásár melletti a legnagyobb (5,5 ha). Ugyanitt van 1 tározó tó is (34,5 ha).

A „talajvíz” mélysége egyes löszhátak alatt a 6 m-t is meghaladja, de általában 4-6 m között, sőt a völgyekben 4 m felett van. Mennyisége nem számottevő. Kémiai összetétele túlnyomórészt kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménysége 15-25 nk°, szulfáttartalma 60-300 mg/l közötti.

A rétegvíz mennyisége csekély. Az artézi kutak mélysége 100 m körüli, a vízhozamuk helyenként tekintélyes, de általában közepes. A települések többségében van csatornahálózat, a rácsatlakozott lakások aránya 56,4%. (2008)

7.1.5. ÉLŐVILÁG: NÖVÉNYZET, ÁLLATVILÁG

A kistáj klímazonális vegetációja a löszerdőssztyep és cseres-tölgyes. Potenciális növényzete az É-i peremterületeken dombvidéki elegyes tölgyes. Potenciális növényzete az É-i peremterületeken dombvidéki elegyes tölgyes, a belsőbb löszhátakon löszerdőssztyep, a vízfolyások mentén vizes élőhelyek együttese. Jelenleg a nagytáblás szántókkal körülvett, mezsgyékre, vasúti töltések oldalára, meredek lejtőkre visszaszorult lösznövényzet, valamint a szabályozott patakmedreket követő vízparti növényzet a meghatározó. Az É-i lejtők gyakran birkalegelők, a völgyaljak kaszálók, marhalegelők.

A gyepek nagy része jellegtelen szárazgyep, részben cserjésedő löszpusztagyep, ill. löszlegelő. Fajgazdag löszpusztagyepek elsősorban a mezsgyéken maradtak fenn. A löszpusztai cserjés és tollas szálkaperjés erdőssztyeprét előfordulása szórványos. Jellemzők a tájidegen fajokból álló ültetvények, a galagonyás-kökényes cserjések, néhol a telepített tölgyesek. A vízfolyásokat nádasok, mocsarak, a Váli-víz mellett 600-800 m széles, mikromozaikos, enyhén szikesedő mocsárrétek, üde gyepek, valamint rekettyefüzesek és öreg fűz-nyár ligeterdők szegélyezik.

A löszpusztagyepek jellemző alkotói az általános szárazgyepi fajok (fenyérfű - *Bothriochloa ischaemum*, vékony csenkesz - *Festuca valesiaca*, szálas perje - *Poa angustifolia*); löszpusztai elemek (kései pittypang - *Taraxacum serotinum*, csuklyás ibolya - *Viola ambigua*). Elszórtan a csillagőszirózsa (*Aster amellus*), buglyos zanót (*Chamaecytisus austriacus*), selymes dárdahegy (*Dorycnium germanicum*), bugás macskamenta (*Nepeta nuda*), buglyos kocsord (*Peucedanum alsaticum*), sugaras zsoltina (*Serratula radiata*) is fellelhető. Egyes akácok gazdagok koratavaszi geofitonokban.

A vízi, vízparti növényzetben gyakori a sziki cickafark (*Achillea asplenifolia*), a virágkák (Butomus umbellatus), a mocsári gólyahír (*Caltha palustris*), a kislefű és a szürke aszat (*Cirsium brachycephalum*, *C. canum*), a mocsári nőszirm (*Iris pseudacorus*).

Fajsám:400-600; védett fajok száma: 20-40; özönfajok: zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster* spp.), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), kisvirágú nebáncsvirág (*Impatiens parviflora*), japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria* spp.), akác (*Robinia pseudoacacia*), *Solidago* spp.

7.2. TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET

7.2.1. TORDAS SZERKEZETÉNEK KIALAKULÁSA A KATONAI FELMÉRÉSEK TÜKRÉBEN, TÁJTÖRTÉNETI VIZSGÁLAT

A XVIII. században a hadászatban előtérbe került a terepadottságokhoz való alkalmazkodás, ezáltal a térkép a harcrend kialakításában nélkülözhetetlenné vált. Ennek fényében készítették el az első, az ország teljes területét lefedő katonai felmérést 1766 és 1785 között. Ezt követte a második felmérés 1806-tól 1869-ig, végül a harmadik, amelyet csak néhány évvel a második befejezését követően kezdtek kidolgozni 1872-84-ig. Ezek a térképek mintegy másfél évszázadot felölelnek, ezáltal a táj és a települések változása jól nyomon követhető rajtuk, így Tordas szerkezetének alakulását is a katonai felmérések vizsgálata alapján vázoljuk fel.

I. katonai felmérés

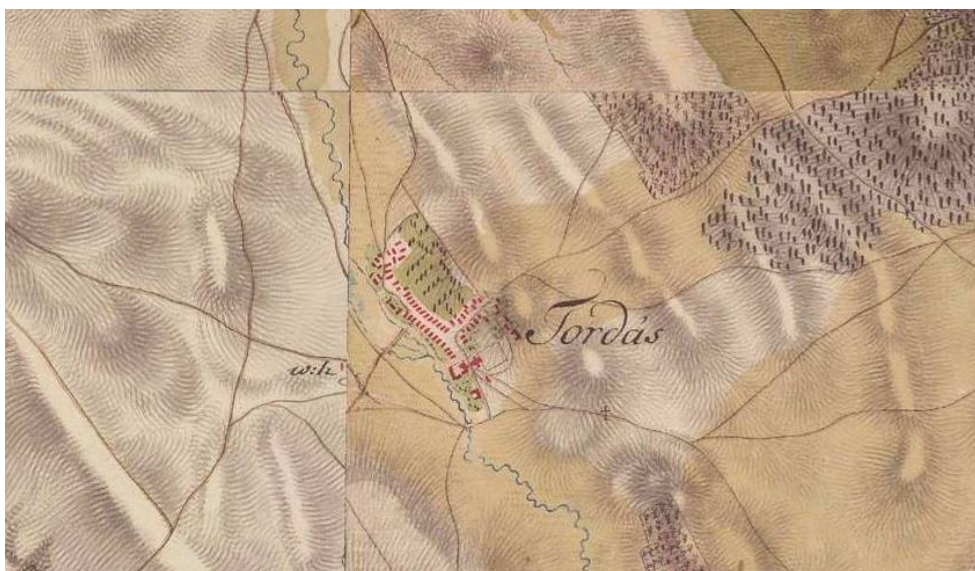
A vizsgált területet ábrázoló szelvények 1783-ban készültek el. Tordas mai belterületének helyén az első katonai felmérésen tisztán kivehető a Szent László-patak szabályozatlan, kacskaringós nyomvonala. Kezdetben csak a patak keleti oldalán a katolikus templomtól északra épült ki a település. A mai Szabadság utca közepe-vége, Sport utca vonala és az általuk már ekkor kialakított Sajnovics tér szintén felismerhető. A 17. sz. végén és 18. sz. elején emelt Sajnovics kastély épületei, illetve a értelmi fogyatékosok otthonának területe szintén felismerhető.

Tordas egyutcás faluként alakult ki, mely később keresztirányú utcával bővült. Az utcákban épült szabályos, rendezett házak fésűs elrendezésűek, míg a település északi határában halmazos elhelyezkedésű házak alakultak ki.

Az épületeket rétek, legelők, távolabb szántók övezik. A külterületen alapvetően a szántók domináltak. Keleten szőlők, a patak mentén pedig vizenyős területek láthatóak.

Tordas I. katonai térképe 4 térképszelvényből adódik össze. A szelvényhatároknál ebből adódóan eltérések látszanak. Míg az egyik szelvények az Öreghegy területén szőlős területek látnak, addig a fölötté lévő térképen már szántókat ábrázol a térkép.

Tordas úthálózatának vonala a térképszelvények határán pontatlan. A falu megközelíthetősége a környező településekről minden irányból megoldott volt. Főbb, településeket összekötő útvonalak mind kiépültek. Emellett a patak mindkét oldalán biztosítva volt a közlekedés a környező falvakba, ezt valószínűleg a patakon átvezető híd hiánya indokolta.

213. ábra - Tordas település az I. katonai felmérésen

Forrás: <http://mapire.eu/hu>

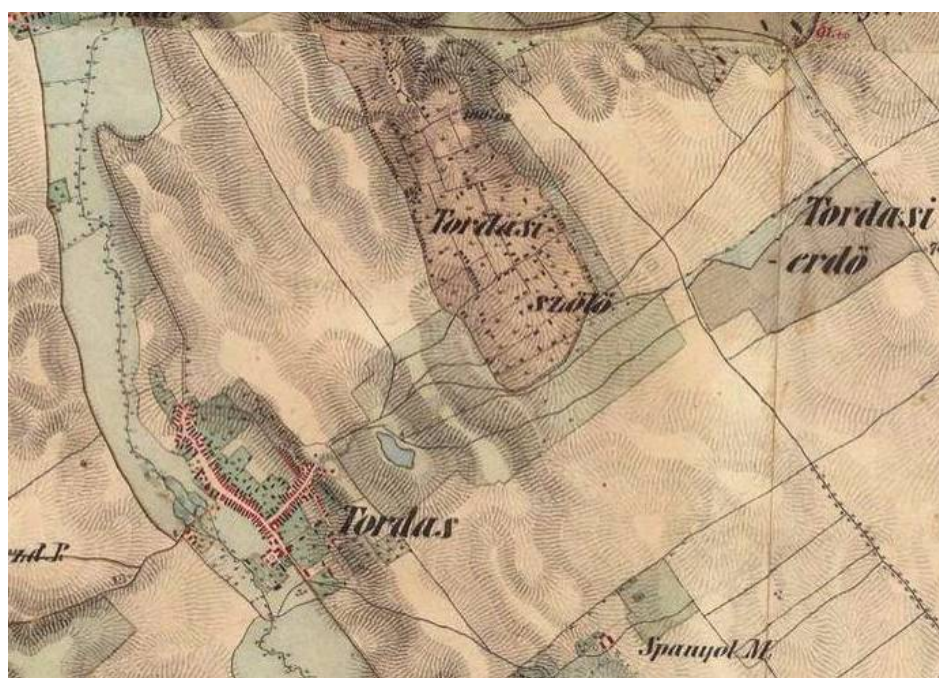
II. katonai felmérés

A vizsgált területet ábrázoló szelvények 1858-ban, az első katonai felmérés elkészítése után 75 évvel készültek. Ebben az időszakban a településen jelentős változás nem történt.

A település kis mértékben növekedett kelet felé a mai Szabadság út mentén. Többnyire a már meglévő házak hátsó udvarában folytatódtak az építkezések. Bár jelentős fejlesztés nem indult még meg a patak túloldalán, egy-két épület így is található, ami bizonyítja, hogy megépült a két településrészt összekötő híd a patakon.

A Szent László-patak medrét nagy mértékben szabályozták. A falu mellett vízgyűjtőbe vezetett patak medrét és folyását gát szabályozta partján mocsaras terület alakult ki. A település beépített részétől kifelé haladva továbbra is a szántóterületek dominálnak. A mai Öreghegy területe Tordasi szőlő néven van feltüntetve, és a tordasi horgásztó körvonala is kirajzolódik már.

A Tordast formáló úthálózatok megmaradtak Öreghegy felé bővültek. Ebbe az irányba 4 párhuzamos utat alakítottak ki. Egy bevisz az Öreghegy terület közepére, egy másik megkerülve azt, Tárnok felé tart, kettő pedig a Gyúró felé tartó útba csatlakozik be.

224. ábra - Tordas település a II. katonai felmérésen
Forrás: <http://mapire.eu/hu>

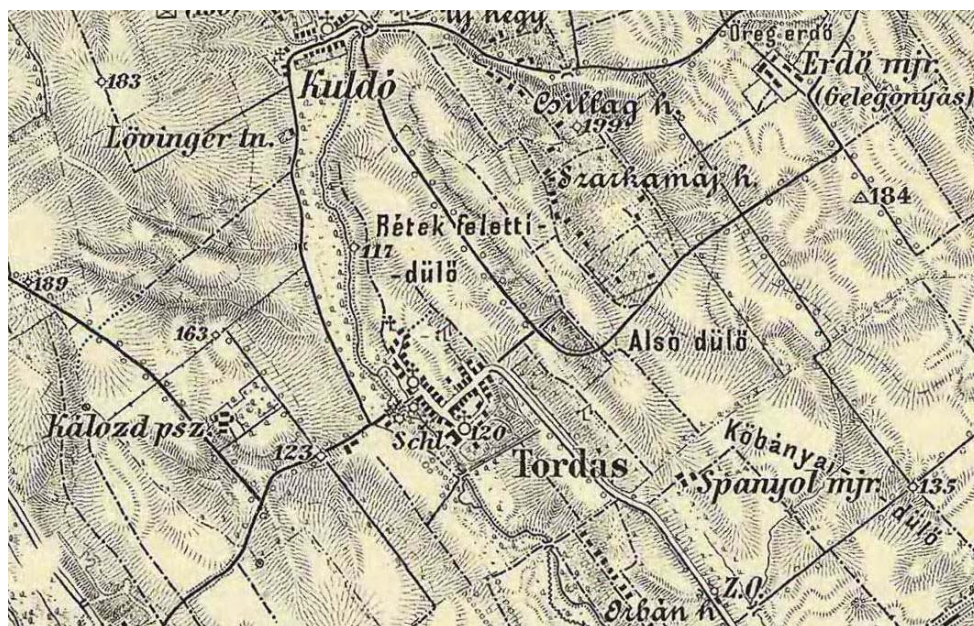
III. katonai felmérés

A vizsgált területet ábrázoló szelvények 1882-ben készültek, a második katonai felmérés után csaknem 30 évvel. A település bel- és külterületein még nem történt jelentős változás, de a Dózsa György utca és a Somogyi Béla utca vonala már felismerhető. A katolikus és az evangélikus templom épülete is jelölve van, emellett pedig a Sport utca végén a temető is fel van tüntetve. Számottevő növekedés az épületek számában nem tapasztalható, viszont Szarkamáj hegy (mai Öreghegy) területén már építkezés nyomai látszanak.

A települést továbbra is fás legelők, szántók övezik. A település keleti határában fellelhető családi gazdaság elődjét Erdő mjr. (Gelegonyás) néven már a 19. sz. végén létrehozták. A gazdaságot a mai napig használják a hozzá tartozó 50 ha-s területen alma és körte termesztése és feldolgozása zajlik. A korábbi térképen látható horgásztó a második katonai felmérésen nincs feltüntetve.

A korábbi térképen látott utak nagy része megmaradt, viszont eltűnt az Öreghegy mentén futó sűrű úthálózat. Helyette egy fákkal övezet összekötő út épült ki Gyúró és az Erdő major között. A térképen jól látható, hogy a Szabadság utcát és Sport utcát - melyek még mindig a település fő útjai

- szabályozták, kiszélesítették. Megépült a Martonvásár megközelítését segítő, fákkal övezett összekötő út és a környező települések felé a mellékutak. A felmérésen a külterületi úthálózat nagymértékű fejlődése látható. A fasorral övezett utakat elszórtan kutak kísérték.

235. ábra - Tordas település a III. katonai felmérésen

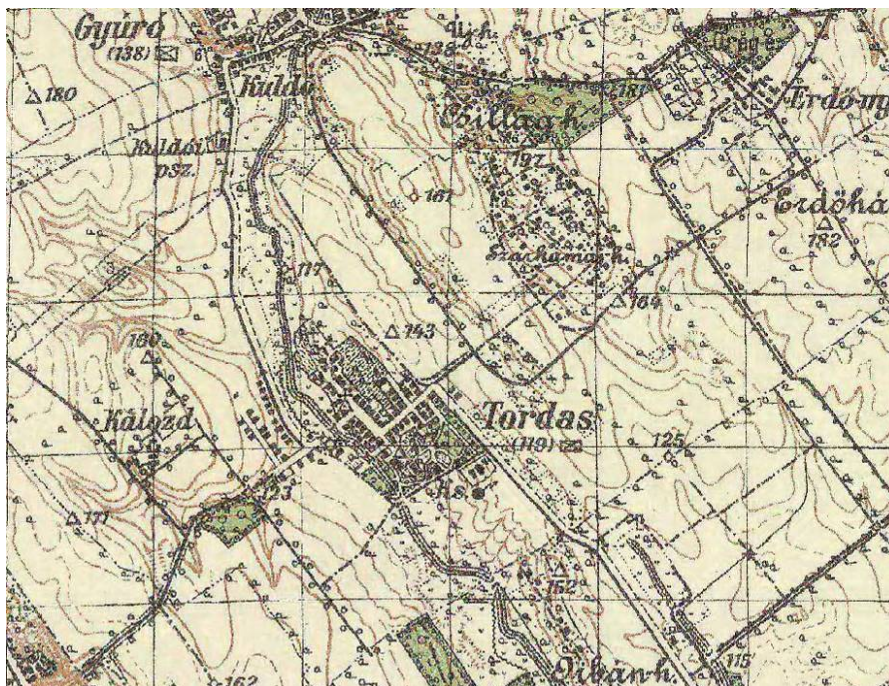
Forrás: <http://mapire.eu/hu>

III. katonai felmérés felújítása

A harmadik katonai felmérés felújításán már jelentős változások tapasztalhatóak. Az építkezés nagyobb lendülettel folyt a településen, további utcák létrejöttét előidézve, így merőleges utcák hálózatos szerkezete alakult ki. A Szent László-patakon épült több híd segítette a patak nyugati oldalán, a növekvő építési kedv következményeként kialakult utcák megközelítését. A mai fajtakísérleti állomás területét és környezetét halmazos felosztás jellemzi. A Szarkamáj-hegy néven feltüntetett Öreghegy egyre több pincével épült be.

A belterületről kifelé haladva ebben az időszakban is a szántók domináltak, melyek közé délen és északon gyepek ékelődtek. A ma is ismert és a második felmérésen tisztán kivehető tordasi horgásztó itt sem látható.

Az úthálózatnál lényeges fejlődés nem történt, a korábban ismert településeket összekötő utak megmaradtak, nem bővültek.

246. ábra - Tordas település a III. katonai felmérés felújított térképén

Forrás: <http://mapire.eu/hu>

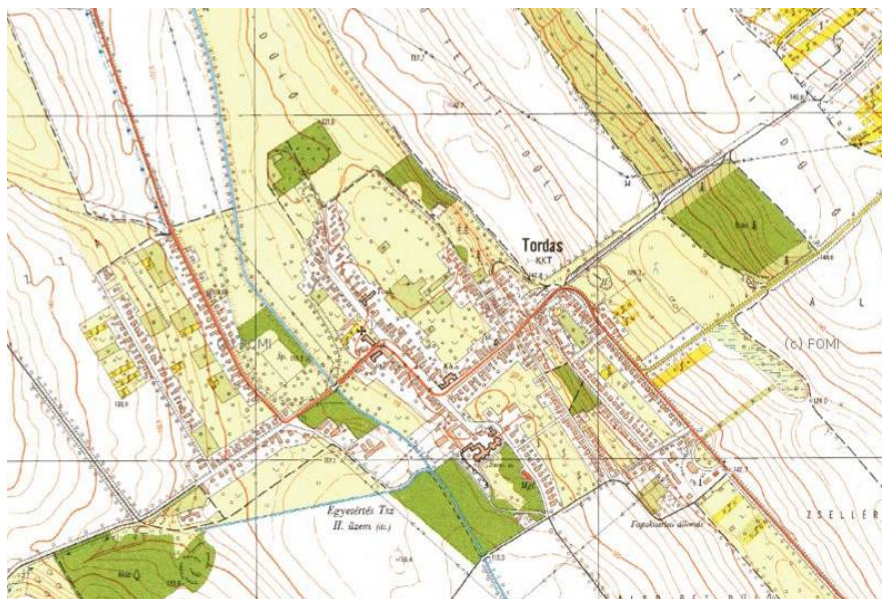
Topográfiai térkép

A topográfiai térképen már közelít a település szerkezete a mai képéhez, de még mindig látunk hiányos foltokat. Az 1960-as években készült térképen a fontosabb épületek fel vannak tüntetve. Látható a kastély, a magház, a katolikus templom, egy régi iskola a Szabadság úton, a művelődési ház, az óvoda, az általános iskola az evangélikus templom és a tanácsháza. A Fajtakísérleti állomás épületei szintén felismerhetők. A Hangyasor két oldalán lévő utcák (Vajda János utca, Jókai Mór utca, Vörösmarty utca) még nem épültek ki, kialakításukra a rendszerváltás után került sor.

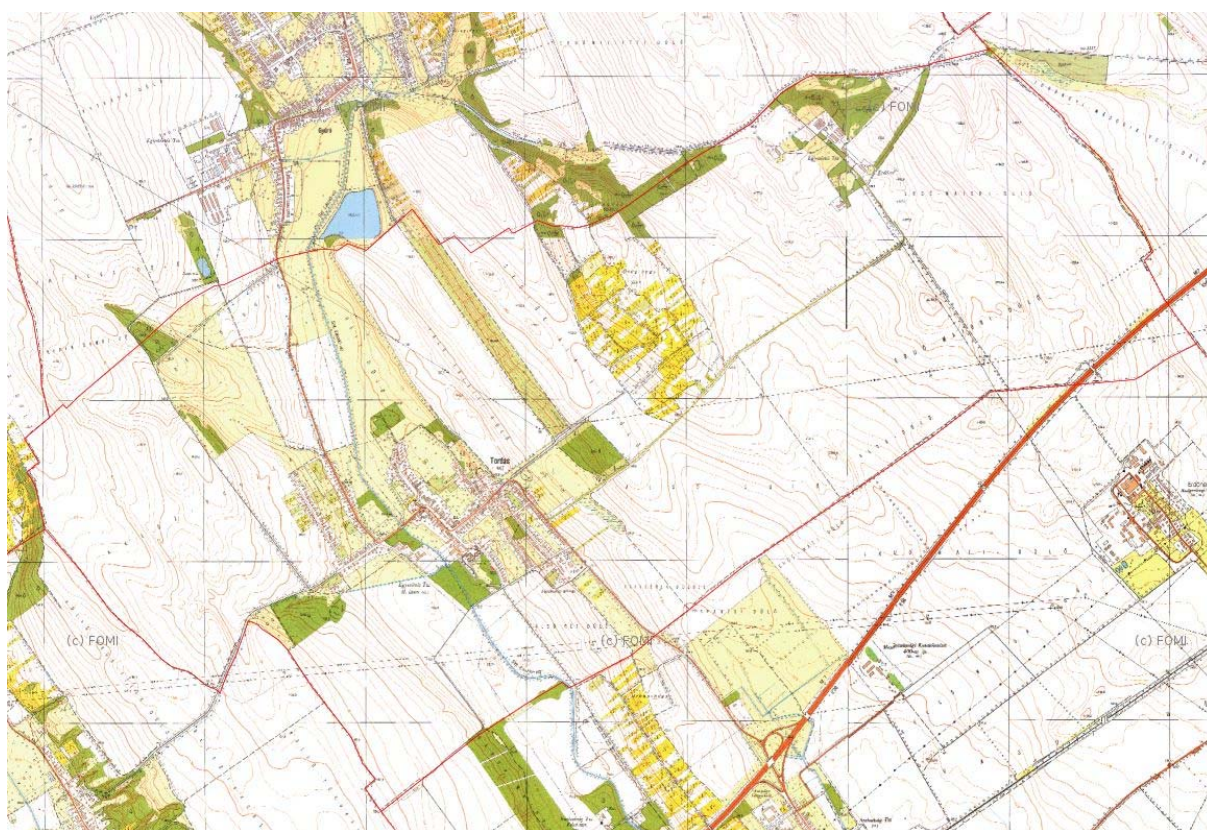
A területhasználatok közül továbbra is a szántó maradt az uralkodó. Bár a gyepek egy jelentős részét a település délkeleti és délnyugati határában felváltották az erdők, az erdőterületek még így is csak elenyésző foltokat alkotnak. A térképen szőlőterületet az Öreghegy vonulatain láthatunk. A térképen már felismerhető a 3,5 hektáros tó, mely kikapcsolódási lehetőséget nyújt a horgászok számára.

A térség úthálózata bővült, megépült az 7-es főút, mely bekapcsolta Tordast a Budapesttől, a Balaton déli partján haladó Letenyéig tartó úthálózatba.

A topográfiai térkép elkészülte óta eltelt idő alatt alakult ki Tordas mai települési és táji képe. Megépült a Szociális otthon, a Köztársaság utca végén és a Gyúró felé tartó szakaszon két lakóparkkal bővült a település. A horgászó mellett kalandpark, szórakoztatási központ épült ki. Létrejött a település mai szerkezete, megszilárdult a térség úthálózata és a falu tájhasználat.

257. ábra - Tordas település belterülete, Topográfiai térkép
Forrás: tajertektar.hu

268. ábra - Tordas település külterülete, Topográfiai térkép
Forrás: tajertektar.hu

39. ábra - Tordas belterülete - Műhold felvétel
Forrás: Google Earth

270. ábra - Tordas - Műhold felvétel
Forrás: Google Earth

7.2.2. TÁJSZERKEZET

Tordas, Fejér megye keleti peremén, a Mezőföld északnyugati részén, a Váli-víz síkján fekszik. A falu sík területén a szántók dominálnak, melyeket foltokban védelmi és gazdasági erdők tarkítanak. A település tájszerkezetét a Váli-víz síkja és - természetes vonalas tájszerkezeti elemként - a Szent László-patak folyása határozza meg leginkább.

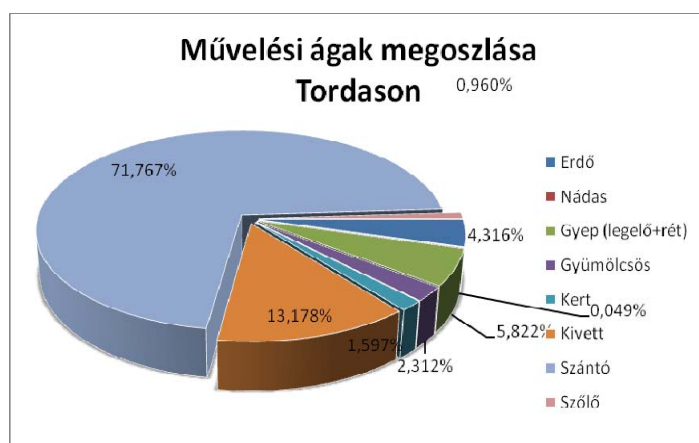
A vonalas létesítmények közül a közlekedési infrastruktúra elemeknek van jelentős szerkezet-meghatározó szerepe. A területen a 81108 sz. országos mellékút, valamint az arról leágazó, településközi utak fragmentálják a tájat, és osztják részekre a település közigazgatási területét. Az M7-es autópálya csupán kis szakaszon érinti a település külterületét, így annak tájszerkezetet befolyásoló hatása nincs.

A település belterülete a Szent-László patak keleti oldalán a közigazgatási terület középső részén helyezkedik el. A településnek északnyugat-délkelet irányban van a legnagyobb kiterjedése. A belterületekhez viszonylag közel, attól keletre található a tordasi horgásztó. Fontos tájszerkezeti elem továbbá a belterülettől keletre elhelyezkedő

A fentiek értelmében kimondhatjuk, hogy az erdő- és mezőgazdasági tájhasználatok, a vízfolyások, valamint kis mértékben az úthálózat felelős Tordas tájszerkezetének kialakulásáért.

7.2.3. TÁJHASZNÁLAT ÉRTÉKELÉSE

Tordas Fejér megye keleti részén, a Mezőföld északnyugati peremén, a Szent-László patak völgyében, az M7-es autópálya nyomvonalához közel található. Kiváló termőhelyi adottságainak köszönhetően a szántó területek dominálnak.

281. ábra - Művelési ágak megoszlása Tordason
Forrás: www.takarnet.hu

Művelési ág megnevezése	Terület (ha)	Arány(%)
Szántó	1202,74	71,77
Gyümölcsös	38,74	2,31
Gyep (legelő+rét)	97,57	5,82
Szőlő	16,09	0,96
Kert	26,75	1,6
Mezőgazdasági termőterület	1381,89	82,46
Erdő	72,32	4,32
Termőterület	1454,21	86,78
Kivett	220,85	13,18
Össz.	1675,06	100

Tordas tájképét és tájhasználatát a **szántók** uralják, melyek a település közigazgatási területének jóval több, mint felét teszik ki (60,5%). Ez abból is adódik, hogy a térség vízrajzi, talajtani, valamint éghajlati adottságainak köszönhetően kimondottan alkalmas a mezőgazdasági termelésre. A jelenleg is szántóként hasznosított területek nagy része kiváló illetve jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetébe tartozik.

A település külterületének döntő részén megtalálható nagyterjedésű szántóterületekkel ellentétben az erdőterületek (erdősávként) csak kevés helyet foglalnak el (4,3%), többnyire a belterület szomszédságában és a közigazgatási terület északkeleti szegmensében.

A gyep (legelő-rét) 5,8 % százalékban van jelen. A gyümölcsös aránya kisebb, az összes területnek mindössze 2,3 %-a. A kertek, szőlők már kisebb arányban, (1-1,5%) körüli arányban szerepelnek.

A község területének jelentős arányát a kivett területek teszik ki (13,1%).

8. táblázat - Erdőterületek elsődleges rendeltetése			Forrás Erdészeti Hatóság
Védelmi (ha)	Gazdasági (ha)	Közzjóléti (ha)	Összesen (ha)
65,76	0	5,92	71,68

Az erdők elsődleges rendeltetésük szerint túlnyomó többségben védelmi, kisebb részt közzjóléti célú erdők. Gazdasági célú erdő nincs a településen. Az erdők nagy része magán tulajdonban van (66,29 ha), ezen kívül 3,36 ha közösségi és 2,01 ha állami tulajdonú erdőterületet tart nyilván az erdészeti hatóság.

Gyepes területeket a Szent-László patak mentén, többnyire a belterülettől északra, részben a belterületen helyezkednek el.

Szőlőterületek ma már kizárólag az Öreghegy birtokain fordulnak elő. A belterülettől mintegy 1 km-re elhelyezkedő, attól északkeletre fekvő területen az elmúlt években megindult a lakófunkciójú házak építése. A hasonló iramban folytatódó építkezések komoly gondot jelenhetnek a településnek, a lakosság száma hosszú távon akár a duplájára is növekedhet.

Az Öreghegy területhasználatára helyenként jellemző a **kert** művelés, mindez a tájhasználat 1,5 %-át teszi ki.

A település északkeleti részén családi **gyümölcs**termesztő gazdaság működik 3,5 ha-os gyümölcsössel, ahol alma, körte, őszi- és sárgabarack termesztése és feldolgozása ad munkát.

A külterületen 3 tó található. A tordasi csárda mellett egy horgásztó (korábban: vaditatótó), a gyúrói lakóparkban egy saját használatra készített tó és a település északkeleti részében elhelyezkedő családi major mellett lévő kis tavacska.

A szántóterületek között, a belterület határában több eltérő területhasználat is található. A Pszichiátriai Intézet mögött lévő szennyvíztelep a megfelelő helykiválasztásának köszönhetően nem kerül konfliktusba a lakó funkciójú területekkel. Meg kell azonban jegyezni, hogy a mellette lévő tervezett lakóterületek későbbi beépítését követően a helyzetből még adódhatnak konfliktusok.

A Dózsa György utca végén a temető mellett elterülő növénytermesztő üvegházakkal kiépített kereskedelmi terület húzódik. A telep felé közlekedő teherautók időnként gondot jelentenek a környékbeli utcák lakóinak. Az ilyenkor előforduló zaj, rezgés és szálló por több probléma forrása is lehet.

1. fotóslap - Jellemző külterületi területhasználatok

7.3. VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK

A települést a nemzetközi és országos jelentőségű védett természeti területek csak kis területen érintik.

7.3.1. NEMZETKÖZI VÉDELEM

Tordas település területét nem érinti.

7.3.2. ORSZÁGOS VÉDELEM

A település területét nem érinti.

7.3.3. ORSZÁGOS ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT

A természeti területeket a magasabb rendű tervekben az **Országos Ökológiai Hálózat** és annak övezetei foglalják magukba, amelyekkel kapcsolatban a magasabb rendű tervek szabályokat fogalmaznak meg.

Az Országos Területrendezési Tervben meghatározott Országos Ökológiai Hálózat területét a Térségi Területrendezési Tervekben - jelen esetben a Fejér megye Területrendezési Tervében - három övezetbe kell besorolni:

- magterület
- ökológiai folyosó
- puffterület

Az Országos Ökológiai Hálózathoz tartozó területek lehatárolását a Természetvédelmi Információs Rendszer adatai alapján a 2.2.4. fejezet tartalmazza.

7.3.4. TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLETEK

A tájképvédelmi területeket az OTrT tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területként (országos övezet) tünteti fel. Tordas területét térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete érinti, de a Fejér megyei területrendezési terv övezetei közül a Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetét, a Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi terület övezetét, Felszíni vizek vízminőség védelmi vízgyűjtő területének övezetét és a Szélerózióknak kitett terület övezetét az OTrT módosítása során megszüntették, így az OTrT átmeneti rendelkezései alapján az övezeti előírások figyelmen kívül hagyhatók. (Ezzel együtt a vonatkozó övezeti tervlapok a tervezés során irányadóak.)

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete Tordas közigazgatási határán belül, a belterülettől északkeletre a családi gazdaságtól keletre érinti a települést. A falu belterületén országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete nem található.

A fentiek alapján általánosságban elmondható, hogy Tordas a település arculatát befolyásoló természeti, táji értékekben nem bővelkedik.

7.3.5. HELYI VÉDELEM

Tordason nincs helyi természetvédelmi, illetve környezetvédelmi rendelet, de a helyi építési szabályzat 1. számú melléklete az alábbi fákat helyezi védelem alá:

Védelem alá helyezett fák				
SSZ.	LATIN NEVE	MAGYAR NEVE	KORA (ÉV)	FELTALÁLÁSI HELYE
1.	CELTIS OCCIDENTALIS	NYUGATI OSTRFA	50	SZABADSÁG ÚT, 444/2 HRSZ ELŐTT
2.	CELTIS OCCIDENTALIS	NYUGATI OSTRFA	60	CIFRA PINCE MELLETT 217 HRSZ
3.	ACER CAMPESTRE	MEZEI JUHAR	60	CIFRA PINCE MELLETT 217 HRSZ
4.	AESCOULUS HIPPOCASTANUM	VADGESZTENYE	50	SZABADSÁG ÚTI KANYAR RÉZSÚ
5.	AESCOULUS HIPPOCASTANUM	VADGESZTENYE	30	SZABADSÁG ÚTI KANYAR RÉZSÚ
6.	AESCOULUS HIPPOCASTANUM	VADGESZTENYE	60	EVANGÉLIKUS TEMPLOM,ISKOLA ELŐTTI PARK
7.	AESCOULUS HIPPOCASTANUM	VADGESZTENYE	50	EVANGÉLIKUS TEMPLOM,ISKOLA ELŐTTI PARK
8.	AESCOULUS HIPPOCASTANUM	VADGESZTENYE	35	EVANGÉLIKUS TEMPLOM,ISKOLA ELŐTTI PARK
9.	ACER PLATANOIDES	KORAI JUHAR	70	EVANGÉLIKUS TEMPLOM,ISKOLA ELŐTTI PARK
10.	QUERCUS ROBUR	KOCSÁNYOS TÖLGY	50	EVANGÉLIKUS TEMPLOM,ISKOLA ELŐTTI PARK
11.	FRAXINUS EXCELSIOR	MAGAS KÖRIS	50	KÖZTÁRSASÁG ÚT 6. ELŐTT
12.	AESCOULUS HIPPOCASTANUM	VADGESZTENYE	70	RÁKÓCZI ÚT 3. ELŐTT
13.	FRAXINUS AUGUSTIFOLIA SSP. PANNÓNICA	MAGYAR KÖRIS	90	119 HRSZ. VIZESÁROK PARTJÁN A GYÚRÓI ÚT ÉS PATAK KÖZÖTTI SZAKASZON
14.	TILIA X EUROPAEA	EURÓPAI KÖRIS	30	SPORT U. 8. SPORT U. 16. SPORT U. 30.

7.4. TÁJHASZNÁLATI KONFLIKTUSOK ÉS PROBLÉMÁK ÉRTÉKELÉSE

Tájhasználati konfliktusoknak tekinthetők mindazon tevékenységek megnyilvánulásai, amelyek a táj potenciális értékeit rontják. Tájhasználati konfliktusok általában akkor alakulnak ki, ha két, szomszédos területhasználat egymással konkurál, egymás rendeltetését zavarja, egymás létét veszélyezteti, illetve kedvezőtlen látványt nyújt. A tájhasználati konfliktusokat elsődleges jellegük szerint funkcionális-, ökológiai-, valamint esztétikai kategóriákba sorolhatjuk.

Funkcionális tájhasználati konfliktusok:

- Hiányzó központképző elem a településen. Nincs kiépült faluközpont-főtér, emellett több kisebb főtérrrel, találkozási központtal rendelkezik a település. Az intézmények egymáshoz közel, a Pszichiátriai Intézetet kivételével egymás szomszédságában helyezkednek el.
- TO-RÓ 2000 Zrt. telephelyei a Szent László-patak két oldalán megbontják a település képét.

Ökológiai konfliktusok:

- Feldhoffer Kft. apríték égetéséből származó törmelék és por időnként problémát okoz.
- A főtéren lévő TO-RÓ kft.-től szálló por zavarja a közeli lakosokat.

Vizuális, esztétikai konfliktusok:

- A településszegélyen található Hungarotrans Sped kft. területein jelen lévő járművek raktár- és egyéb épületek esztétikailag zavaró látványt nyújtanak. Tájba illesztésük sok helyen nem megoldott.
- A Feldhoffer kertészet faapríték tüzeléséből származó maradék látványa.
- Az üresen álló, gondozatlan Sajnovics-kastély vizuálisan rontja a falu képét.
- Értelmi fogyatékosok intézete mögött, a Cifra-híd túloldalán került kialakításra a szennyvíztelep központja. A termelő helykiválasztása megfelelő, nem kerül konfliktusba a lakó funkciójú területekkel, de a felújított Cifra-híd több turisztikai kirándulópontnak állomása, így az onnan feltáruló látvány zavaró lehet, illetve a szomszéd terület beépülésénél szintén gondot jelenthet majd.
- A Köztársaság utcában lévő benzinkút jelenléte esztétikailag zavarja a település képét.

Egyéb észrevételek:

- Folyamatosan betelepülő Öreghegy több konfliktushoz is vezethet. (nem megfelelő közművesítettség, úthálózat hiánya, lakófunkció terjedése, stb.)

8. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

Tordas zöldfelületi rendszerének elemei:

1. belterületi zöldterületek (közkertek, közparkok)
2. sportpálya
3. temetők zöldfelületei
4. közlekedési célú közterületek zöldfelületi részei
5. telken belüli zöldfelületek
6. mezőgazdasági területek
7. fasorok, erdősávok
8. erdőterületek
9. horgásztó

Tordas zöldfelületi rendszerének, legjelentősebb elemei a belterületi szerkezeti jelentőségű zöldfelületek, közkertek, erdőterületek, a temető és a sportpálya területe.

1. Belterületi zöldterületek (közkertek, közparkok)

Tordason több, kisebb-nagyobb foltban kialakult szerkezeti jelentőségű zöldterület található. A Sajnovics tér (250, 309/1,2 hrsz.), a Szabadság út 529 és 553 hrsz. közé eső szakasza, a Jókai utca és a Hangya sor kereszteződésében lévő játszótér, (256 hrsz) a Szent László-patak és a sportpálya menti területek (142, 148/1, 150, 153 és a 174 hrsz.) egy része és az Arany János utca vége (376/9 hrsz.).

- A Sajnovics téren (250 hrsz., 309/1,2 hrsz.) keresztül közelíthető meg a település római katolikus temploma. A tér bejáratánál a Szabadság utca kanyarulatában kapott helyet a Sajnovics emlékkút.

A templom előtt Nepomuki Szent János és Szent Anna homokkőből készült szobra áll, melynek talapzatán a Sajnovics család címere tűnik fel. A templom előkertjében található még Sajnovics János szerzetes-csillagász és rendtársa dr. Hell Miksa munkásságának emlékére állított emlékmű is. A Szabadság útról a Posta felé sétálva fedezhető fel a település kiemelkedő közkertje. A területről elmondható, hogy gondozott, a fenntartási munkák minősége és mennyisége kielégítő. A település többi zöldterületén is hasonló gondozásra lenne szükség. A közkertben áll az 1848/49-es forradalom és szabadságharc emlékére állított köztéri szobor. Szintén itt kapott helyet a sokáig a művelődési ház előtt álló Petőfi szobor is. A tér jelképévé váló óriásfenyők közül az egyik a 2015. július 8-i vihar közben gyökerestül kicsavarodott. A kertben főként örökzöld és télizöld fajok jellemzőek, amelyek közül kiemelkedő arányban találhatóak boróka-félék (*Juniperus sp.*), fenyő-félék (*Pinus sp.*), tuja-félék (*Thuja sp.*), madárbirs-félék (*Cotoneaster sp.*), valamint különös érték a tér délnyugati oldalán álló simafenyő (*Pinus strobus*).

- A település központi részén, a Szabadság utca 57. és 73. közé eső szakaszán jelentős zöldsáv található. Az út mentén egy közönséges orgona sövény (*Syringa vulgaris*) húzódik, amely mögött a házak irányában változatos fa- és cserjefajok találhatóak (közönséges vadgesztenye - *Aesculus hippocastanum*, tölgy-fajok - *Quercus sp.*, csonthéjas-fajok - *Prunus sp.*, kerti aranyfa - *Forsythia x intermedia*).
- A Jókai utcán felfelé haladva a Hangya sor kereszteződésében a kiszélesedő utca egyik felében játszótér alakítottak ki. A játékok fából készültek, rusztikusak, tájba illőek.
- A sportpálya mellett foltokban kialakult zöldterületek tovább növelik a település zöldfelületét.
- A belterületi zöldterületek vannak még a kerékpárút melletti területen, a Szent László-patak és a Sportpálya mentén, az ún. páskomok területén.

A zöldterületekre általánosságban elmondható hogy gondozottak, a fenntartási munkák minősége és mennyisége kielégítő. A zöldterületeken több fitnesspark és játszótér került kialakításra. A kültéri berendezése, játékok eszközök minősége és állapota is jónak mondható.

2. Sportpályák

A településen a legszámottevőbb mennyiségű zöldfelület a sportpálya és az óvoda mögötti játszótér területén jelenik meg. A sportpálya a Szent László-patak, a Petőfi Sándor utca és a Köztársaság utca lehatárolásában fekszik. A patak túlsópartján lévő területen halad a nemrég átadott Tordas-Gyúró kerékpárút, mely mellett napelemez kandeláberek állnak. A bicikli út mellett kerékpáros pihenő, és a LEADER pályázatból megvalósult kültéri fitnesspark, strandröplabdapálya, pingpongasztalok kerültek kialakításra.

3. Temető zöldfelületei

Tordas temetője a település északi határában, a Szabadság utca végén fekszik. A területhez ravatalozó is épült. A bejáratához vezető út mellett az öreg temető megmaradt törött, kopott sírkövei állnak.

4. Közlekedési célú közterületek zöldfelületi részei

Tordas közterületeinek zöldfelületi ellátottsága és a zöldfelületek állapota jó. A település utcáinak nagy része széles közterületi zóldsávokkal (1,5-2 m, helyenként 3-4 m) rendelkezik. A tulajdonosok egy része gondozza az ingatlan előtti területeket, és néhány helyen kiültetések díszítik az utcákat. Az újonnan kialakított utcák mentén megkezdődtek a közterületi fásítások. Jelentős méretű gyepterületek szintén találhatók itt.

5. Telken belüli zöldfelületek

Tordason a belterületi telken lévő zöldfelületek aránya és minősége függ az elhelyezkedéstől, az eltérő területhasználatától és a telkek méretétől. A hagyományos falusias lakóterületeken, ahol a telkek mérete is engedi, haszonkertek, míg a kertvárosiasabb, újabb építésű területeken főleg a díszkertek jellemzőek.

6. Mezőgazdasági területek

A külterületen elterülő szántóterületek és gyepek szintén zöldfelületi értékkel bírnak. (Részletes leírást lásd: 7.2.3. *Tájhasználat értékelése* című fejezet)

7. Fasorok, erdősávok

A település közigazgatási területén fasorok találhatók az alábbi területeken:

- Gesztenyés úton: A tordasi Gesztenyés út mindkét oldalát egy-egy vadgesztenye fasor díszíti. A mai fák elődjait 1898-ban Erzsébet királyné halálának emlékére ültették az országos emlékfa ültetési akció keretében. Az út két szélére ültetett vadgesztenyefák száma eléri a 140-et.
- Szabadság utca belterületbe vezető szakaszán
- Tordas-Gyúró kerékpárút mentén
- Több külterületi út mentén

8. Erdőterületek

Az erdőterületek jelentős mértékben járulnak hozzá a település zöldfelületeihez. A község belterületén sport, turisztikai és üdülési célokra kialakított erdők találhatók a következő hrsz-ok mellett: 150 hrsz. egy részén (Sportpálya mellett), 515/4-9 hrsz., 1/5 hrsz., 10/11 hrsz., és a 252 hrsz. (Sajnovics kastély környezete). (Az erdőterületek részletes leírását lásd: 7.2.3. *Tájhasználat értékelése* című fejezetben).

9. Horgásztó

A tordasi csárda mellett található horgásztó és területe részét képezi a település zöldterületeinek, kondicionáló zöldfelületeinek. A tó partja gondozott, kültéri pihenésre, horgászatra alkalmas. A horgásztó körül a tordasi tájház, a kalandpark és Western falu színesíti a környezetet.

9. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

9.1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS VIZSGÁLATA

Tordas településszerkezetének kialakulását a Szent László-patak kacskaringós vonala befolyásolta leginkább. Meghatározó szerepet játszott a település lakosainak mezőgazdasági tevékenysége, valamint a táj szerkezetének jellegzetességei. A tájszerkezet alakulását és a jelenlegi tájhasználatot a 7.2. *Tájhasználat, tájszerkezet* című fejezet ismerteti, a következő fejezetek elsősorban a belterületi beépített területeket mutatják be.

9.1.1. A TELEPÜLÉS SZERKEZETE, A HELYI SAJÁTOSSÁGOK VIZSGÁLATA

Tordas településrészei nem különülnek el élesen egymástól. Az egységes képet alkotó lakóterületek mellett nincs kialakult, jellegzetes településközponti rész, nincs éles határ a településközponti intézmények és a lakóterületek között. A Szent László-patak mentén kezdetben kialakult lakóterületek idővel fokozatosan körbenőtték a település magját. A Tordason található különleges területek jelenléte nem zavaró, beilleszkedtek a településképbe. A faluban található intézmények körül több, kisebb találkozási pont alakult ki. A település gazdasági területei közül több a belterületen belül található, a patak két oldalára is gazdasági területek ékelődtek be. (To-Ró 2000 Zrt., Fajtakísérleti állomás). Mindez az 1930-as évek végén épült Hangya szövetkezet épületeinek elhelyezkedése miatt alakult így.

Tordas kezdetben az egyutcás falvak tulajdonságait hordozta magán, ezt követően a Szabadság utca és a Sport utca kereszteződésében alakult ki a Sajnovics tér. Itt található a római katolikus templom, a Sajnovics kastély, a gyógyszertár, művelődési ház és a vendéglő, melyek a Hangya szövetkezet volt épületei. A művelődési ház épülete előtt elhelyezett Petőfi Sándor szobor a Szabadság utca túloldalán, a közparkban kapott új helyet. A Művelődési ház épülete előtt az eredeti helyén most ismét Almási Balogh Elemér mellszobra áll.

9.1.2. TERÜLETFELHASZNÁLÁSOK VIZSGÁLATA

Tordas beépített területei jellemzően lakóterületek, a településmagban kis mértékben vegyes kereskedelmi, szolgáltató területek és intézményterületek is megtalálhatók, így az egész települést tekintve a lakófunkciójú területek dominálnak.

- Lakóterületek**

A Szent László-patak kanyargós vonala mentén kialakult település a kezdetekben észak-déli irányban épült be. A falu területére jellemzőek a fésűs beépítésű szalagtelkek. Az épületek homlokzata többnyire az utcafronton helyezkedik el, esetenként egy kisebb előkert is található a házak előtt. Tordas lakóterületein a telkek nagyok, a jellemző telekméret 1000 m² és 2000 m² körül alakul. Tordas beépített területeinek legnagyobb része lakóterület, ahol elsősorban földszintes, kertes, családi házak találhatóak, de akad néhány emeletes társasház is, melyek jórészt sorházak, a Gyúrói utcai elkerített lakóparkban. A település nagy részére az oldalhatáron álló, szalagtelkes beépítés a jellemző, ugyanakkor egyes újonnan kialakult utcákban a szabadon álló beépítés is megfigyelhető.

A házak többsége előkerttel és nagyobb hátsókerttel rendelkezik, melyet több helyen gyümölcsösként, veteményesként használnak. Eltérő telekhasználat jelenik meg a Csillagfürt lakóparkban és a Gyúrói út mellett kialakult elkerített lakóparkban. A Gyúrói utca lakóparkot kerítés övezi, csak az ott élők közelíthetik meg a telkeket. A Csillagfürt lakópark szerteágazó telkein a szabadonálló beépítés a jellemző. A település lakóterületi tartalékai jellemzően a Szent László-patak nyugati oldalán lelhetőek fel.

- Intézményterületek**

Tordas főbb intézményei a Szabadság utca vonalán helyezkednek el. Történelmi múlttal rendelkező intézmények, mint a művelődési ház és a katolikus templom, a Sajnovics térhez közel találhatóak. A közparkon átsétálva pedig a gyógyszertár és posta épülete található. A település központjában az épületek jellemzően oldalhatáron állóak, zárt sorú beépítés sehol sem alakult ki.

A Szabadság utca északi részén, az út kétoldalán helyezkedik el az új óvoda illetve a községház, ahol védőnői tanácsadás is működik. A település általános iskolája, orvosi rendelője, könyvtárja, evangélikus temploma is itt kapott helyet. Az épületek itt szintén oldalhatáron állóak, egymáshoz közel helyezkednek el, bár zárt sorú beépítés itt sem figyelhető meg. A értelmi fogyatékosok intézete a központtól messzebb, a település délnyugati határában létesült.

- Kereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás**

Kereskedelmi és vendéglátóhely kevés található a településen. A Vajda János és a Somogyi Béla utca kereszteződésében helyezkedik el a Cifra pince (borozó és vendégház), emellett egy vendéglátó és szórakoztatási központ is épült a település határában (Tordasi csárda, Western falu).

Községháza

Kultúrház

Óvoda

Értelmi fogyatékosok otthona

Általános iskola

Általános iskola

2. fotóslap - Intézmények

- Különleges területek**

Tordas nagy zöldfelülettel rendelkező különleges területfelhasználású területei a temető, a lovarda és a sportpálya területe. Ezek a területek szétszórva helyezkednek el, jelenlétük nem zavaró. Különleges terület még a település határában elhelyezkedő kertészet területe és a Szabadság utca kanyarulatából nyíló Hungarotrans telephelye is. A kertészet területén lévő 4 testvér tulajdonában lévő Feldhoffer kertészet területén több, mint 12 db 400 m²-es fóliasátor található. A fóliasátrak és üvegházak látványa nem, viszont a területre érkező forgalom sokszor zavaró a környező lakóterületek számára.

- Gazdasági területek**

Tordason a gazdasági területek az egybefüggő lakóterületek közé ékelődtek be (TO-RÓ 2000 Kft., fajtakisérleti állomás). További gazdasági terület helyezkedik el a közigazgatási terület északkeleti részén: az itt elhelyezkedő gyümölcsstermesztő majorhoz kapcsolódóan már több mint 50 ha alma és körte gyümölcsös épült ki a hozzá épített hűtőházzal.

9.3. ÖNKORMÁNYZATI TULAJDON KATASZTER

Tordas község önkormányzatának teljes ingatlanvagyonára 2016. március 10-i adatok alapján kb. 160 db ingatlan, amelynek nagy része közút, árok, vagy egyéb közterület. Az ingatlanvagyonot képezi továbbá a sportpálya, a temető, az általános iskola telke, az óvoda telke, a művelődési ház, a községháza, az orvosi rendelő-tornaterem, valamint további néhány, a közigazgatási területen elszórtan elhelyezkedő kisebb ingatlan.

A település központjában lévő Sajnovics kastély a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában van, a mellette lévő felújított Magtár magántulajdonban.

Az ingatlanokon vannak önkormányzati lakások is (2 db egylakásos, 1 db 7 lakásos). A Köztársaság utca 12. szám alatt lévő telek szintén az önkormányzat tulajdonában van, a rajta lévő 5 db lakás magántulajdonban. Több volt zártkerti önkormányzati tulajdonú ingatlan van még az Öreghegyen (pincék, telkek, telekrészek). Emellett vannak jó helyen lévő szántók, melyek akár értékesítésre, akár beruházásra is hasznosíthatók.

292. ábra - Tordas önkormányzati ingatlanvagyonára

9.4. AZ ÉPÍTMÉNYEK VIZSGÁLATA

9.4.1. TELEPÜLÉSKARAKTER, JELLEMZŐ ÉPÜLETTÍPUSOK

- A településközpont és környezete

Tordas legértékesebb épületei a Szabadság utca és a Sport utca vonalán helyezkednek el. A kialakult beépítés és a meglévő épületállomány sok helyen őrzi még a 19. században létrejött településképet.

A település jellegzetes, meghatározó épületei a Sajnovics tér körül találhatóak. Ilyen a Hangya Művelődési ház, a Sajnovics kastély, a római katolikus templom és az evangélikus templom. Bár a Sajnovics tértől messzebb esik, a felsorolásból nem hagyható ki a értelmi fogyatékosok otthona sem a Gesztenyés úton.

A Sajnovics téren található, 1755 és 1759 között, II. Mátyás által építtetett barokk római katolikus templomot a közelmúltban restaurálták, környezete gondozott, előkertjét szobrok díszítik. Nepomuki Szt. János homokkőből faragott szobra eredetileg a Cifra-híd mellett állt, de a XX. század második felében átszállították a templom kertjébe. Szintén a templom kertjében látható a Szent Anna szobor, melynek talapzatán a Sajnovics család címere figyelhető meg. Az Evangélikus templom, melyet az ide telepített szlovák lakosság építtetett 1790-ben a Szabadság utcában a Községi könyvtár és az új óvoda között 2014-ben külső felújításon esett át. A 18. század közepén épült templom teljes külső renoválása, a tető és a torony rendbetétele pályázati támogatásból, egyházkerület által nyújtott segítségből és a hívek felajánlásából valósulhatott meg. A lelkészlakás előtt egy szobor, egy emlékkő és egy kopjafa állít emléket az I. és II. világháború és az 56-os forradalom hősi halottainak. Mindezzel szemben áll a századforduló előtt épült községháza.

Az 1899-ben megalakult az egyre nagyobb számú baptista gyülekezet imaháza, mely a Dózsa György utca 7. alatt kapott helyet.

A Szabadság utca sarkán található Hangya (volt Petőfi Sándor) Művelődési Ház és Vendéglő épülete az 1930-as években épült. Az előtte álló - a 60-as években felállított - Petőfi szobor a Szabadság utca túloldalára a település közkertjébe helyezték át, helyén most ismét Almási Balogh Elemér, a Hangya Szövetkezeti Mozgalom magyarországi megteremtőjének mellszobra áll, melyet az épülettel együtt 1939-ben avattak.

A településközpont meghatározó eleme még a Sajnovics kastély. A kastély mai kinézete a Dréher család idejéhez köthető, akik romantikus-eklektikus stílusban, kívül-belül átalakították az épületet. Az 1958-tól szociális otthonként funkcionáló kastély ma üresen áll és eladó. Az épületet körülölelő kert szintén gondozást igényel mivel a településképet erősen befolyásolja.

A településközpont és környezetét befolyásoló szereppel bír még a Sajnovics János általános iskola a Köztársaság utcában. A Makovecz stílusban épült emeletes iskola megjelenésében és elhelyezésében is kiemelkedik a környezetéből. A Szabadság utcában épült evangélikus templom mellett lévő pár éve átadott óvoda épülete szintén feltűnő, emeletes épület, megjelenésében is intézményi jellegű. A Szabadság út 87. alatt lévő Községháza épülete megjelenésében nem feltűnő, egyszintes, tetőtér beépítéses épület.

A Szabadság utcában és a Sport utcában az épületek jellemzően az utcával párhuzamosan állnak, jellemzően földszintesek, néhány esetben földszint+tetőteres beépítésűek. Az épületek jelentős része a településközpontban oldalhatáron álló, illetve az oldalhatártól 1 m-re állnak. Az épületek mögött legtöbb esetben nagyobb hátsóudvarok találhatóak, melyeket az épületeken keresztül, vagy mellett lehet megközelíteni. A településközpont jellegében napjainkban is visszatükröződnek az egykori falusi település sajátosságai.

3. fotóslap - Utcaképek a településközpontokból

- **Egyéb lakóterületek**

Tordas településközpontján kívüli lakóterületei jellegükben nem sokban különböznek a központi területektől - az újonnan kialakult utcák kivételével. Utóbbiak esetében érződik, hogy csak a rendszerváltást követően került sor a kiépítésükre, ezeken a részeken (Jókai utca, Vörösmarty utca) a házak karakterükben is eltérnek a központban elhelyezkedő épületektől.

A falu lakóterületei feloszthatók a régi és az újonnan kialakult lakóterületekre. A régi lakóterületeket alkotják a Szabadság utca, Dózsa György utca, Köztársaság utca, Sport utca, Rákóczi Ferenc utca épületei, az újabb építésű házak a Kölcsey Ferenc utcában, a Jókai Mór utcában, a Gárdonyi Géza utcában és a Gyúrói utcában vannak.

A házak nagy része kocka alaprajzú, egyszintes épület, illetve tetőtér beépítéses, de az újabb épületek között akad kétszintes is - többnyire az Arany János utca északi végén és a Gyúrói utca lakóparkjában. A település központjától kifelé haladva újabb építésű, korszerű házak kerültek kialakításra. Tordason többalakásos társasházak a Gyúrói úti lakóparkban találhatók. A Csillagfürt lakópark és a gyúrói „lakópark” épületállománya a 2000-es évek második felében épült. Az épületek között a földszintes „mediterrán” jellegű és a nagyobb, kétszintes, négyalakásos épületek egyaránt megtalálhatóak.

A legkorábban kialakult utcák házaira az '50-es, '60-as, években, előtervezett „kockaházak” stílus a jellemző, míg a Szabadság utca kezdeti szakaszán találunk példát az emeletes, tetőtér beépítéses „óriásházakra” is. Mindemellett egyes településrészekben megmaradt az oldalhatáron álló, fehérre meszelt régi parasztházak sora - különösen jellemző ez például a Rákóczi Ferenc utcára.

9.5. ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉRTÉKEI

9.5.1. A TELEPÜLÉS KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

A falu helye már az ősidőkben lakott volt. Kőkorszaki emberek, eraviszkok, hunok, avarok és rómaiak lakták. A település nevét írásos források 1270-ben említik először Thordos alakban, amikor Martonvásári Gergely a falut a Nyulak-szigeti apácának adományozta. 1276-ban V. Ince pápa megerősíti a Margit-szigeti apácának addig tett birtokadományokat, ebben szerepel, hogy az apácák Tordason 3 nagy szőlőt birtokoltak Chaba néhai felesége adományából. 1328-ban is említik egy határjárásban, Tardas alakban, mint Mortunwasara melletti helyet. 1337-ben a budai Káptalan kijelölte Fejér és Pest megye határát és az egyik határpont a tordasi kőtemplom volt. Ez azt is jelenti, hogy Tordas nagy település lehetett, hiszen tíz falunak volt egy temploma a szentistváni törvény értelmében.

1358-ban Gilet Miklós nádor apáca leánya Erzsébet véglegesen a Sziget kolostorának adományozta a falut és környékét, ez a birtoklás a Mohácsi-vészig tartott. A törökök 1580 és 1619 között elpusztították a falut. Csaknem 100 évig pusztaság volt, helyén csak az ősi templom romjai maradtak meg. A Sajnovics család 1687-ben kapott birtokmegerősítő okmányt és Sajnovics Mátyás új falut alapított. Unokája volt a híres Sajnovics János jezsuita szerzetes, aki bizonyította a finnugor nyelvrokonságot, rendtársával Hell Miksával a legpontosabban mérte meg és számította ki a nap és a hold távolságát, és még sok tudományban jeleskedett. A falu újratelepítésének első dokumentuma az 1713-ban írt úrbéri szerződés, melyben megtaláljuk a falu gyors betelepülésének az okát, fejlődésének és vallásszabadságának garanciáját. Sajnovics a szerződés hetedik pontjában - majdnem hetven évvel megelőzve II. József türelmi rendeletét - vallási szabadságot biztosított a letelepedőknek. Szó szerint a következőket írta: "Vallásokon levő prédikátort szabadon tarthatnak maguknak, és tőlem a legkisebb háborgatása sem lészen". Ez indította a szinte egészében evangélikus telepeseket, hogy sok-sok munkával felépítsék a falut és otthont teremtsenek maguknak.

A Sajnovics család kihalása után a Batthyány család lett a birtokos. 1859, a jobbágyság megszűnése után a területet szétosztották a Batthyányak, a határ egy részét eladták a Dréhereknek. A faluhoz tartozó földek a két világháború között már nem tudtak megélhetést biztosítani az egész lakosságnak. Ez az áldatlan helyzet ébresztette fel a szövetkezeti gondolatot, melynek vezetője Podhraczký János evangélikus esperes volt. Munkájának elismeréséül a HANGYA Szövetkezet 1938-ban Tordast választotta ki arra, hogy dán mintára az ország első HANGYA Szövetkezeti mintafaluja legyen. A HANGYA szövetkezet építette a falu majdnem mindegyik, ma is működő középületét, a kultúrházat, a vendéglőt, a Fajtakísérleti Állomást, az orvosi rendelőt, a posta, tornaterem épületét. Sajnos nagyszabású terveiket keresztülhúzta a II. világháború.

9.5.2. A TELEPÜLÉSSZERKEZET TÖRTÉNETI KIALAKULÁSA

A település szerkezeti fejlődését ld. a 7.2.1. fejezetben.

9.5.3. ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉS ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKVIZSGÁLAT

Tordas több évszázados múltra visszatekintő település, ahol az építészeti értékek többnyire a településközpontban maradtak fent. A településközpontokban megjelenő hagyományos településszerkezet és az egységes utcakép maradt fenn, valamint számos, elsősorban közintézmény, illetve vallási épület őrzi a térségre jellemző, hagyományos építészeti vonásokat.

• Országos védelem

Tordas hat országos védelem alatt álló műemlék építmény található, ezek a település két temploma, a templomkertben lévő szobrok és a kastély épületei.

Az országos védelem alatt álló műemlék építmények listája a következő:

9. táblázat - Tordasi műemlékei					
Szsz	Név	Cím	Hrsz	Azonosító	Leírás
1.	Sajnovics-, később Batthyány - Dréher	Sajnovics tér 5.	252	3941	Sajnovics, később Batthyány-Dréher-kastély, barokk eredetű 18. sz. Romantikus stílusban átalakítva a 19. sz. második felében. A Szt. László-patak partján, volt gazdasági épületei

9. táblázat - Tordasi műemlékei					
Ssz	Név	Cím	Hrsz	Azonosító	Leírás
	kastély				között áll, meglehetősen nagy park szélén. Szélesen terpeszkedő épületkomplexum, bonyolult, szerteágazó kontúrral.
2.	Római katolikus templom	Sajnovics tér 6.	251	3942	A 1755 és 1759 között, II. Mátyás által építtetett ÉK-i tájolású barokk római katolikus templomot a közelmúltban restaurálták, környezete gondozott, előkertjét szobrok díszítik.
3.	Nepomuki Szent János-szobor	Sajnovics tér 6.	250	3943	A barokk, homokkőből faragott szobor a 18. sz. elején készült. Eredetileg a Cirfa-híd mellett állt, de a XX. század második felében átszállították a templom kertjébe.
4.	Szent Anna - szobor	Sajnovics tér 6.	250	3944	A barokk homokkőből faragott szobor, a 18. sz. közepén készült. Talapzatán a Sajnovics család címere figyelhető meg.
5.	Evangélikus templom	Szabadság u. 132.	217	3945	A XVIII. század közepén a felvidékről betelepített evangélikus szlovák lakosság építette 1790-ben. Az egyhajós, homlokzati tornyos templomot többször renoválták. A templom teljes külső renoválása, a tető és a torony rendbetétele pályázati támogatásból, egyházkerület által nyújtott segítségből és a hívek felajánlásából valósulhatott meg.
6.	Magtár	Sport u. 1.	253	11613	A 17-18. század fordulóján épült egykori Sajnovics- majd Batthyány-kastély épületét a Dreher-család építette át romantikus stílusban, az 1870-es években. Ebben az időszakban épült a kastélybirtokhoz tartozó, négyszintes, téglány alakú, külső megjelenésében a kastély architektonikus díszítő elemeit, bástyaszerű fiatornyait, ívsoros ormfalát visszatükröző magtár is.

A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ adatszolgáltatása alapján a műemlékek körül a következő műemléki környezet kerül megállapításra:

10. táblázat - Tordasi műemlékei körül kijelölt műemléki környezetek			
Ssz	Név	Hrsz	Azonosító
1.	Római katolikus templom, Nepomuki Szent János-szobor és Szent Anna-szobor műemléki környezete	250, 249, 252, 254, 303/2, 308/1, 308/2, 309/6, 311	17429
2.	Sajnovics-Dreher kastély műemléki környezete	229, 248/1, 249, 250, 251, 253, 254, 255/1, 273, 276, 277, 281, 282, 283, 292, 293/1, 296, 297, 298/1, 302, 303/1, 303/2, 255/2, 255/4, 255/5, 02, 04	22347
3.	Evangélikus templom műemléki környezete	174/4, 218, 216/1, 537, 569, 568, 565/1, 565/2	22348

Evangelikus templom

Római katolikus templom

Magtár

Sajnovics kastély

4. fotóslap - Műemlékek

- Helyi védelem

Tordas jelenleg nem rendelkezik helyi értékvédelmi rendelettel, azonban a hatályos helyi építési szabályzat alapján helyi védelem alatt állnak a következő épített értékek:

11. táblázat - Tordasi helyi védelem alatt álló épületei és műtárgyai				
Ssz	Név	Hrsz.	Cím	Leírás
1.	OMMI Fajtakísérleti Állomás épülete	272	Szabadság út 2	Az 1930-as években a tordasi Hangya Szövetkezet részére épült népi építészeti elemek alkalmazásával.
2.	Kultúrház, vendéglő épülete	592/2	Szabadság út 55.	Volt Hangya épület, az 1930-as években épült.
3.	Petőfi szobor	310	Sajnovics tér.	
4.	Sajnovics - szobor	598	Szabadság út	Az emlékművet 1943-ban a Hangya Szövetkezeti Központ állította a Tordason született tudós emlékére.

11. táblázat - Tordasi helyi védelem alatt álló épületei és műtárgyai				
Ssz	Név	Hrsz.	Cím	Leírás
5.	Régi óvoda (volt Hangya épület)	232	Köztársaság út 2.	Volt Hangya épület, az 1930-as években épült. Ma tornateremként működik
6.	Világháborús emlékmű	597	Szabadság út	
7.	Cifra pince	295	Somogyi Béla utca	XIX. században épült prэшáz 2007-ben magánkézbe került, azóta felújították, átépítették. Vendégházként működik.
8.	Cifra-híd			Közelmúltban újjáépített, eredetileg a kastély parkjához tartozó, feltehetően XIX. sz. íves kőhíd
9.	Öreg temető	175	Szabadság út	A temető elhanyagolt részén XIX-XX. századi síremlékek találhatók.
10.	Víztorony		Erdőmajor	Az egykori Dreher uradalom által építtetett, lábakon álló, téglatest alakú építmény.
11.	Régi evangélikus iskola épülete	128	Köztársaság út 1.	Volt Hangya épület, az 1930-as években épült.
12.	Lakóépület	525	Szabadság út 47.	

Cifra pince

Volt Hangya épület fajtakísérleti állomás

Régi Óvoda (volt Hangya épület)

5. fotóslap - Helyi védett épületek és műtárgyak

A településen több olyan értékes épület, műtárgy is található, amely védelméről gondoskodni érdemes, mivel megőrzi a település karakterét. Az önkormányzat honlapja által helyi védelemre javasolt emlékek:

- Sajnovics-emplékmű a római katolikus templom kertjében 1958-ból
- A templomkertben található egyéb, műemlékvédelem alá nem tartozó emlékek
- Szőlőhegy néhány régebbi építésű présháza és pincéje
- Népi lakóházak a Szabadság úton, Dózsa György úton, Somogyi Béla utcában
- Erdőmajor-ban még meglévő és védelem alatt nem álló uradalmi épületek

- **Régészet**

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 85/A.§-a, valamint a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 39/2015. (III.11.) Kormányrendelet 68.§-a előírja az **Örökségvédelmi hatástanulmány** elkészítését a településfejlesztési koncepcióhoz.

A hatástanulmányban számba kell venni a régészeti örökség elemeit, a műemléki értékeket, valamint települési értékleltárt kell készíteni. Ezekhez kapcsolódóan vizsgálni kell a táji-természeti, településhálózati és településtörténeti összefüggéseket, a településkép, utcaképek, településkarakter és a területhasználatok változását a kulturális örökség szempontjából, valamint a védettségek bemutatását követően elemezni kell az örökségi értékeket érő várható hatásokat. A település egyéb, országos oltalom alatt nem álló értékeit is számba vevő értékvédelmi tervet kell készíteni.

A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ adatszolgáltatása alapján Tordason 7 nyilvántartott régészeti lelőhely található. A régészeti területek kiterjedésének pontosítását a településfejlesztési koncepció készítésével párhuzamosan el kell végezni, hogy a tervezés a régészeti területek figyelembevételével készülhessen, s a készülő Örökségvédelmi hatástanulmányban a hatáselemzés elvégezhető legyen.

10. KÖZLEKEDÉSVIZSGÁLAT

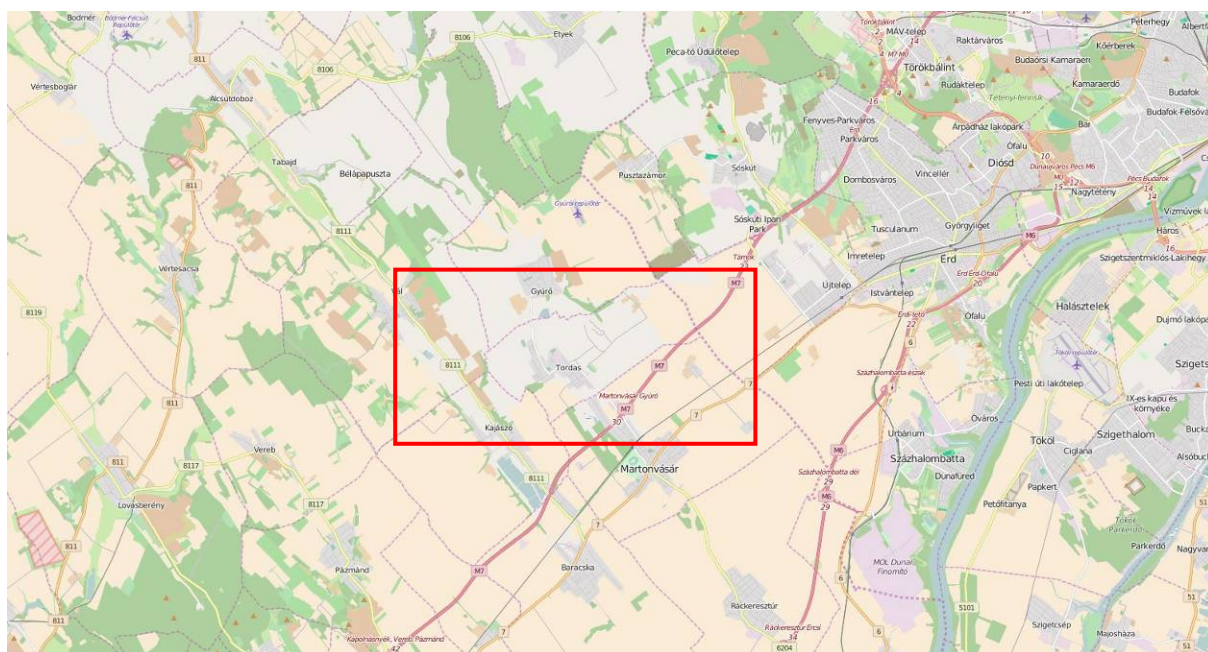
10.1. HÁLÓZATOK ÉS HÁLÓZATI KAPCSOLATOK

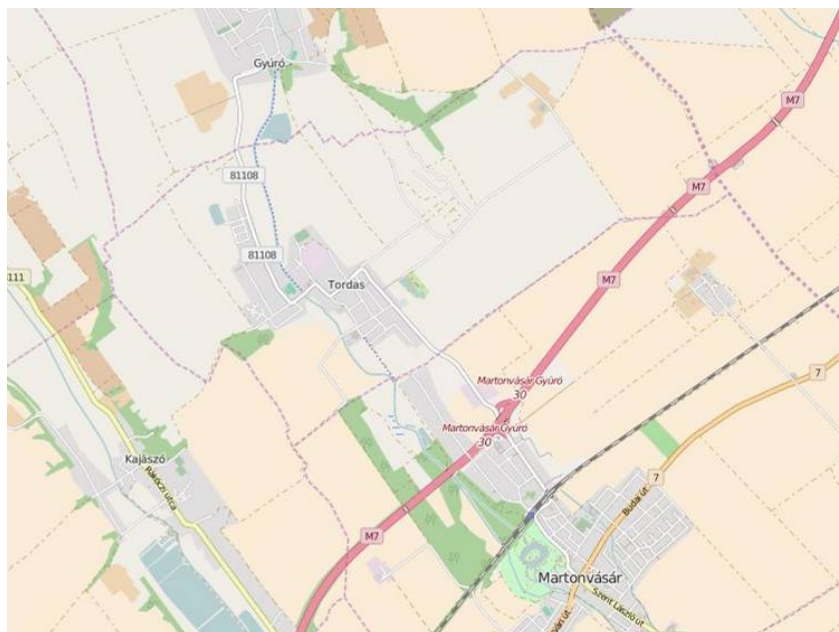
Tordas Fejér megye keleti határán, az M7-es autópályától 2 km-re, a 81108 j. út mentén található.

A település belterületének délkeleti határától alig 2 km-re húzódik az M7 jelű autópálya, ettől délre pedig 7-es főút, és a Budapest-Nagykanizsa vasútvonal. Az M7 jelű autópályáról közvetlen fel- és lehajtó csomópont is kiépült. Mindezek alapján megállapítható, hogy Tordas a közúti- és vasúti hálózati kapcsolatai jók - annak ellenére, hogy csak a 81108 j. úton közelíthető meg és az út Gyúró községben véget is ér.

A Fejér megyei és az országos közútfejlesztési programban elhatározás történt a zsáktelepülések megszüntetésére. A program megvalósítását követően Tordas összeköttetésbe kerül majd Pustazámmal, Vállal és Alcsút, Etyek községekkel.

Tordastól 3 km-re van a martonvásári vasútállomás, mely a Budapest-Nagykanizsa villamosított vasúti fővonalon helyezkedik el. A vasútvonal biztosítja a nagytömegű munkaerő és tanuló Székesfehérvár és Budapest irányú mozgását. A közlekedési feltételeket javítja a számos buszjárat, mely szintén az említett irányból/irányba biztosítja az utazási feltételeket. Jelentős továbbá az északnyugati ill. délkeleti irányú buszközlekedés is, mely Tordas, Gyúró, Ráckeresztúr, Baracska és Kajászó irányába szállít közúton utazókat.

303. ábra - Településhálózati összefüggések

10.2. KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS

10.2.1. A TELEPÜLÉS BELSŐ KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZATA

A településen nem halad át országos összekötőút. A községen belüli közlekedést a már említett 81108 j. közúton kívül a helyi gyűjtőutak és lakóutak biztosítják. Az átmenő forgalmat a Szabadság út, a Köztársaság út (a Szabadság és a Petőfi Sándor út közötti szakaszn) és a Petőfi Sándor út bonyolítja.

Gyűjtőutak:

- Hangya sor
- Sport utca (Sajnovics tér)
- Köztársaság utca (Petőfi utcától a lakóparkig)
- 265 hrsz, 257/4 hrsz és 258 hrsz utak.

Az országos közutakhoz és a gyűjtő utakhoz kapcsolódnak a település mellékutcai. A főutakon és a gyűjtő utakon kívül a lakóutcák szűkek, szabályozási szélességük kicsi. Az önkormányzati belterületi utak 100%-a kiépített, burkolt.

Az utak tulajdonviszonyait és nagyságát a következő összefoglaló táblázat szemlélteti. A települési úthálózat 32 km hosszú a Magyar Közút adatszolgáltatása alapján, aminek a jelentős része önkormányzati tulajdonú - a Magyar Közút kezelésében lévő országos utak kivételével.

12. táblázat - Utak kiépítettsége Forrás: www.teir.hu , Magyar Közút	
Belterület kiépített [km]	7
Gyalogút és járda [km]	12
Belterület kiépítetlen [km]	0
Belterület összesen [km]	7
Belterületi kiépítettség [százalék]	100
Külterület kiépített [km]	11
Külterület kiépítetlen [km]	14
Külterület összesen [km]	25
Bel- és külterület összesen [km]	32

10.2.2. CSOMÓPONTOK KIALAKÍTÁSA

A település összes csomópontja szintbeni kiépítésű, a csomópontok a forgalmat megfelelően bonyolítják. A település összes csomópontja jelzőlámpás forgalomirányítás nélküli csomópont.

A csatlakozó utak az 81108 j. országos közút felé „Elsőbbségadás kötelező” és „Állj! Elsőbbségadás kötelező” táblával szabályozottak, a gyűjtőutak és lakóutcák csomópontjai a gyűjtőutak felé elsőbbségadással szabályozottak.

A lakóutak egymással jellemzően egyenrangú kereszteződéseket alkotnak, az elsőbbségadás jobbkéz-szabály alapján szabályozott, a főút felé elsőbbségadás kötelező.

Az utcák kis forgalmúak, a csomópontok megfelelő kapacitástartalékkal rendelkeznek.

10.2.3. A TELEPÜLÉS FORGALMI VIZSGÁLATA

Az alábbiakban az állami úthálózat kezelője (Magyar Közút Nonprofit ZRt.) által, az úthálózat egyes elemeire közzétett, 2014. évben mért forgalmi adatokat közöljük, amit a melléklet tartalmaz. (Átlagos Napi Forgalom, Ejm/nap)

A települést érintő térségi utak forgalmát a „Tordas térségének forgalmi vizsgálata” című táblázat mutatja. A települést az M7-es autópálya és a 81108 j. bekötő út érinti. A forgalmi vizsgálatból megállapítható a települést érintő közutak kihasználtsága. A települést érintő útszakaszok közül az M7-es autópálya a terheltebb, de ez a települést nem befolyásolja, mivel csak rövid szakaszon érintkezik a településsel. Az út kihasználtsága eléri a 88%-ot.

A településen áthaladó 81108 j. bekötő út kihasználtsága 23%-os, forgalma alacsony.

10.2.4. UTAK ÁLLAPOTA

Tordas területén a országos közutak burkolatának minősége megfelelő, a település egyéb burkolatai szintén jó minőségűek.

Ahogy a 10.2.1. fejezetben feltüntetett táblázatban szerepel, az utak 100%-a burkolt - a településen nincsenek burkolatlan utcák -, az útburkolatok jó állapotúak.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az utak folyamatos karbantartására, és a csapadékvízvezető rendszer karbantartására, csak a kettő együttes jó állapota előzheti meg a burkolat tönkremenetelét.

10.3. KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS

A buszjáratokat a Középnyugat-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. üzemelteti, melybe 2014. december 31-én beleolvadt az ALBA Volán Zrt és a Vértessé Volán Zrt. A KNYKK Zrt. működési területe Komárom-Esztergom megyére és Fejér megyére terjed ki. Tordas belterületén 4 autóbusz megállóhely található, melyek:

- Tordas, posta
- Tordas, Petőfi u. 26.
- Tordas, Szabadság utca 19.
- Tordas, kísérleti állomás

A települést érintő autóbusz vonalak a következők:

- 8170 Martonvásár vasútállomás - Gyúró, templom tér
- 8024 Székesfehérvár autóbusz állomás - Gyúró, templom tér

A településnek önálló közlekedési rendszere nincs, a település útjait használó buszjáratok el tudják látni a belső közlekedési igényeket. A település autóbusz váró szigetei felújításra szorulnak.

A településen nem halad át vasútvonal. Tordashoz legközelebb a martonvásári vasútállomás található mindössze 3 km-re.

10.4. KERÉKPÁROS- ÉS GYALOGOS KÖZLEKEDÉS

A gyalogsközlekedés számára a település útjainak egy része egy oldalon, helyenként két oldalon járddal kiépült, több utcában azonban, ahol a gyalogos forgalom a közúton bonyolódik. A járda állapota nagyon változó, több helyen a szélessége, illetve állapota nem megfelelő.

2014-ben pályázati támogatásból megépülhetett a Gyúró-Tordas között a Szent László-patak mentén az önálló kerékpárút. Mindezek mellett a Gesztenyés út új burkolatot kapott és kijelölésre került mintegy 50 km hosszú kerékpáros turisztikai útvonal Etyek és Ercsi között.

A turisztikai beruházás keretén belül több kiegészítő szolgáltatás is megvalósult. Pihenőhelyek létesültek Gyúró, a központban és a horgászó mellett, Tordason a sportpálya mellett és a Gesztenyés út végén, Ráckeresztúron és Ercsiben. Kültéri fitness park épült az iskola alsó udvara mellett, illetve a Gesztenyés út mellett. A patak melletti kerékpárút tordasi szakaszán²¹ napelemes kandelábert is elhelyeztek. A pihenőhelyek mellett kerékpártárolók lettek kialakítva.

A településen a helyi közlekedést sokan kerékpárral oldják meg. Legtöbb esetben a gépjármű forgalom nem zavarja a közúton folyó kerékpárforgalmat.

10.5. PARKOLÁS

A gépkocsi parkolók száma kevés, de a közintézmények és szolgáltató létesítmények közelében fellelhetők. A lakóterületek parkolási igényei telken belül kielégítettek. A településen két kiépített parkoló van: a művelődési házzal szemben, a Szabadság utca túloldalán és az Evangélikus templom előtt. Emellett parkolási lehetőség adott még a Köztársaság utcán a Sportpálya bejáratánál is, és az iskola alatt, a kerékpárút mellett.

10.6. KÖZLEKEDÉSHÁLÓZATI FEJLESZTÉSEK, KÖZLEKEDÉSI PROBLÉMÁK

Tordas a környező települések irányába jó közlekedési kapcsolattal rendelkezik. A településen jelenleg nem található kiépítetlen, balesetveszélyes csomópont.

A jövőben az alábbi közlekedési elemek fejlesztésére van szükség közlekedéshálózati szinten, aminek egy része az útviszonyokból, vagy a közösségi közlekedésből adódik:

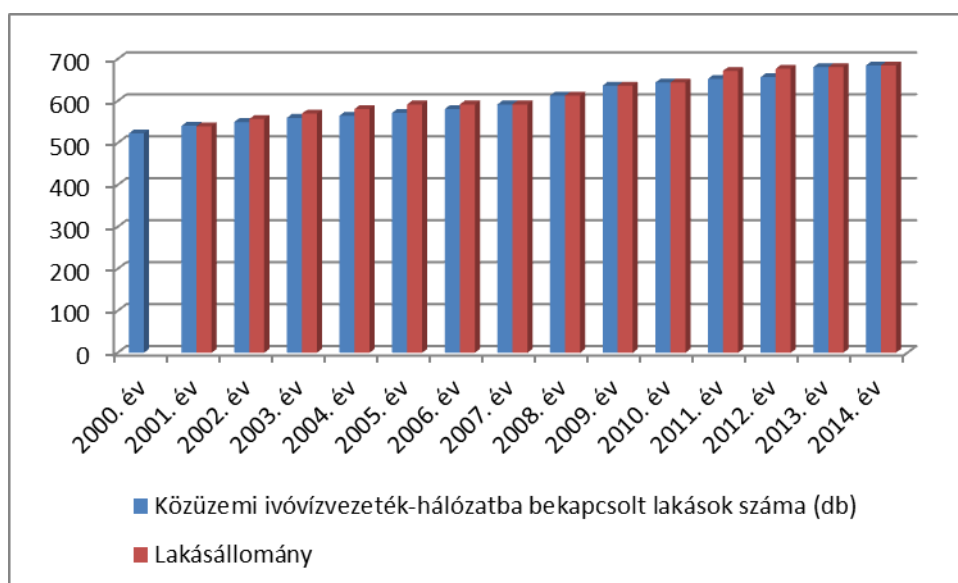
- Jelentős gondot kell fordítani a település utcáinak gondozására, az utak melletti csapadékvíz elvezető árok karbantartásáról is gondoskodni kell.
- Járdák építések folytatása, meglévők felújításának biztosítása.
- Zajsztint csökkentő zöldsáv telepítése.
- Az országos közút részére az OTÉK 26.§-a szerint 30 m szabályozási szélességet kell biztosítani. A védőtávolság pedig az 1988. évi I. tv. 42/A §-a szerint a tengelytől mért 50-50 m, melyen belül építmény elhelyezéséhez a közút kezelőjének hozzájárulása szükséges.
- Az új lakóterületek közvetlen megközelítése szervíz útról történjen.
- Községi közlekedési kapcsolatok javítása Martonvásár és Tordas között.

11. KÖZMŰVIZSGÁLAT - KÖZMŰELLÁTOTTSÁG

11.1. VÍZIKÖZMŰVEK

11.1.1. VÍZGAZDÁLKODÁS ÉS VÍZELLÁTÁS

Az ivóvízzel ellátott lakások száma a legutóbbi statisztikai adatok alapján 685 db volt, ez a település teljes lakásállományát lefedi. A közütemi vízellátásban nem részesülők a közkifolyókon kívül házi kutakból vehetnek vizet, azonban ezeknek a vízminősége bizonytalan. Házi kutakat a közütemi vízellátással rendelkező lakosok is igénybe veszik, fenntartási költségeik csökkentésére, elsősorban locsolásra.

314. ábra - Vízellátottság fejlődése 2000-2014 között

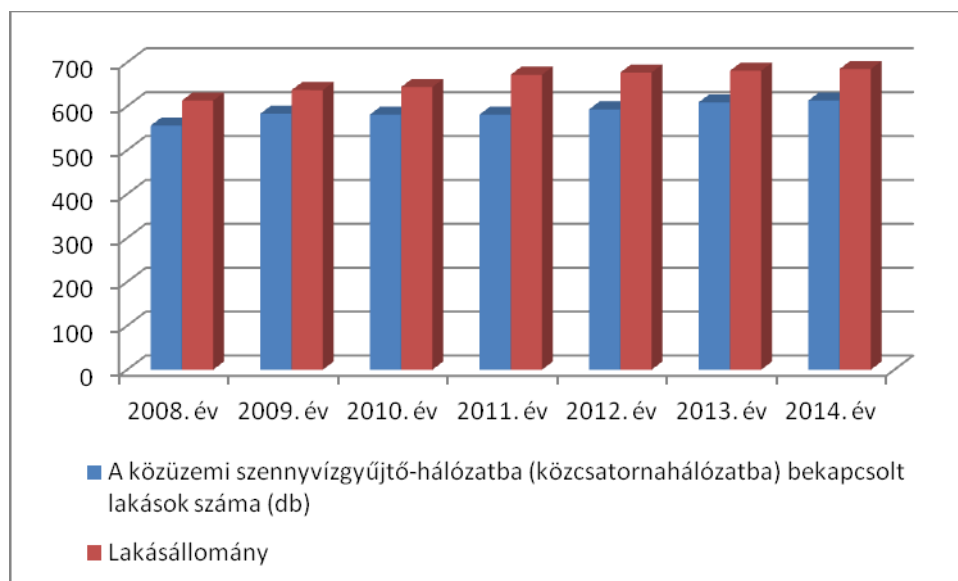
Forrás: KSH

A diagramról leolvasható, hogy a közütemi ivóvíz ellátottság 2000 és 2013 között folyamatosan növekedett. Az első ütem 2001-ben volt, amikor 18 lakást kapcsoltak be a meglévők mellé az ivóvízvezeték hálózatba, majd 2009-ben újabb 24 lakást. A többi évben átlagosan 10 lakás csatlakozott be a hálózatba. Ez alatt az időszak alatt a lakásállomány 21%-kal, míg a közütemi vízellátottság 23,6%-kal növekedett. A lakónépesség száma mindez idő alatt 20%-kal nőtt.

11.1.2. SZENNYVÍZELVEZETÉS

Három településsel együtt (Martonvásár, Ráckeresztúr, Gyúró) épült meg a szennyvízhálózat és Ráckeresztúron a közös szennyvíztisztító 2006-ban. Sajnos a beépített technika már akkor sem felelt meg és a kapacitás is szűknek bizonyult, ezért folyamatban van ennek pályázati forrásból történő felújítása, bővítése. A település határában az Értelmi Fogyatékosok Otthona mögött a Cifra-híd túloldalán épült meg az Értelmi Fogyatékosok Otthonának szennyvíz-tisztító telepe.

A közcatorna hálózatra összesen 613 darab lakás csatlakozott, ami a teljes lakásállomány 89,5%-a. A következő diagramon látható, hogy a közcatorna hálózatra való rákötés 2014-ig folyamatosan növekedett. A legnagyobb növekedés 2009-ben következett be, mikor közel 30 lakást csatlakoztattak be a hálózatba. A szennyvízhálózat kiépítettsége 6 év alatt 9,3%-al nőtt.

325. ábra - Szennyvízelvezetés fejlődése 2000-2014 között

Forrás: KSH

11.1.3. CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS, FELSZÍNI VÍZRENDEZÉS

A település vízhálózatára, bel- és öntözővíz rendszerére vonatkozóan részletes adatokat a 12.2. fejezet tartalmaz.

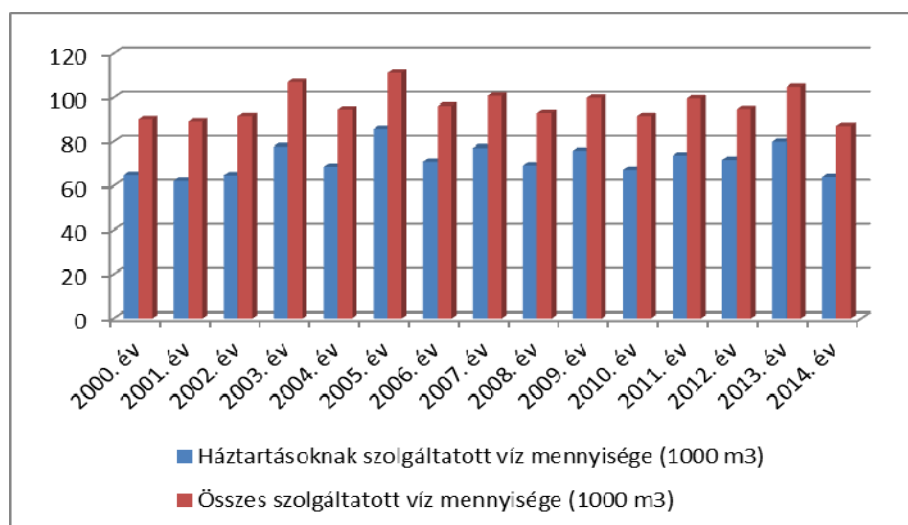
A település beépített területén a csapadékvíz összegyűjtése nyílt árkos csapadékvíz elszállító hálózattal történik. Ezek döntő többségben földárkok, melyeket helyenként betonlapokkal burkoltak.

11.1.4. VÍZELLÁTÁS ÉS SZENNYVÍZELVEZETÉS MŰSZAKI HÁLÓZATI RENDSZERE

A vezetékes ivóvízhálózat szolgáltatója az Fejérvíz Zrt., aki egyben a szennyvíz elszállításáért is felel.

Tordason a kiépített szennyvízcsatorna hálózat hossza meghaladja belterületen a 16 km-t, (külső területen a 4 km-t) mely két átemelő segítségével az Értelmi Fogyatékosok tisztítója mellett gyűlik össze. Innen egy szivattyú juttatja el a szennyvizet Martonvásári hálózatba. Az ivóvíz hálózat hossza 12 km, ellátásáért szintén a Fejérvíz Zrt. felel.

Ahogy az alábbi diagramon látható, a településen szolgáltatott összes víznek átlagosan a 73%-a kerül a háztartásokba, a maradék közel 30%-ot egyéb célokra használják.

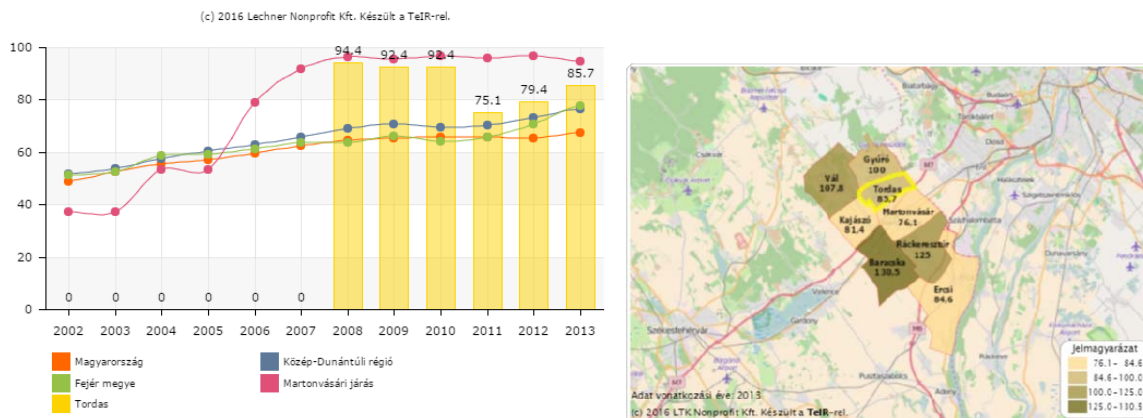
336. ábra - Szolgáltatott víz mennyisége 2000-2014 között

Forrás: KSH

Az alábbi táblázatban látszik a háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége és a háztartásokból a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett szennyvíz mennyiségének az alakulása.

28. táblázat - Háztartásokba szolgáltatott víz mennyisége, illetve az elvezetett szennyvíz mennyisége									
	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év
Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége [1000 m ³]	71,1	77,4	69,3	76,2	67,3	73,9	71,9	80	64
Háztartásokból a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett szennyvíz mennyisége [1000 m ³]	96,4	100,9	93,3	100	91,8	99,7	95,1	105	87,2

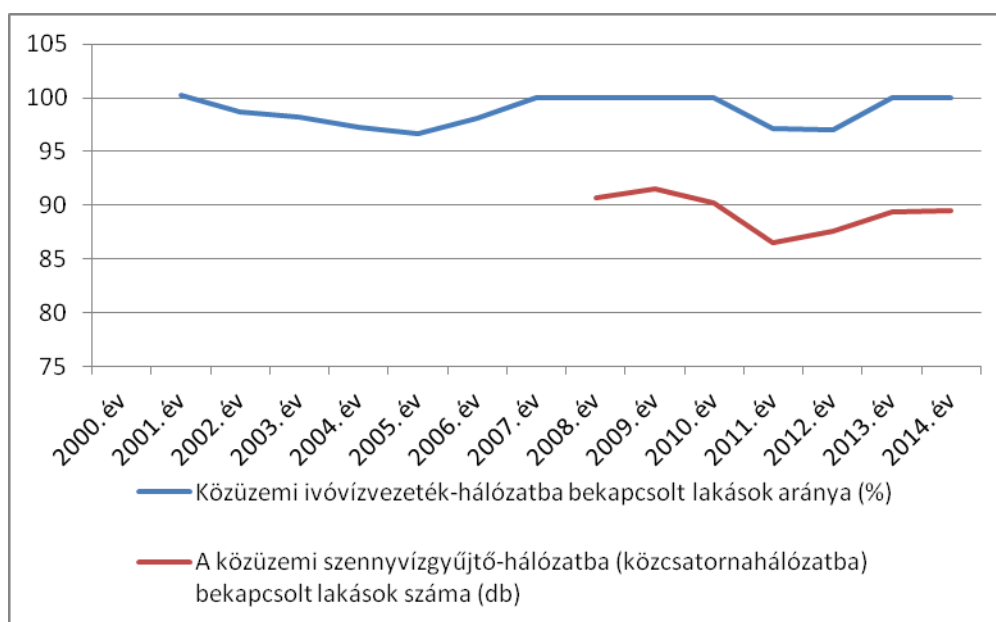
A közműolló záródását a következő táblázat illetve ábrák jól mutatják.

347. ábra - Közműolló alakulása a hálózat hossza alapján

A közműolló záródására vonatkozóan realisabb képet kapunk, ha a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) és közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányát is összehasonlítjuk.

29. táblázat - Közműolló alakulása a háztartásoknak nyújtott szolgáltatások alapján														
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya [%]	100	98,7	98,2	97,2	96,6	98,1	100	100	100	100	97,1	97	100	100
A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatorna-hálózatba) bekapcsolt lakások aránya [%]								90,7	91,5	90,2	86,4	87,6	89,4	89,5

358. ábra - Közműolló alakulása a háztartások nyújtott szolgáltatások alapján

11.2. ENERGIAKÖZMŰVEK

11.2.1. ENERGIAGAZDÁLKODÁS ÉS ENERGIAELLÁTÁS

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre.

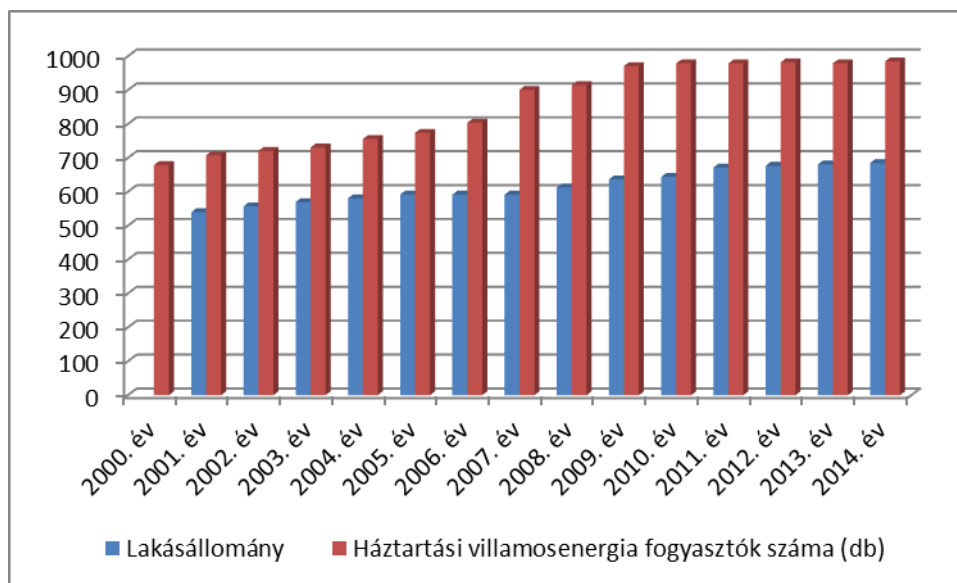
A villamosenergiát, mint vezetékes energiahordozót elsődlegesen világításra és erőátviteli célú, vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A földgáz közvetlen hasznosításával komplex módon a termikus energiaigények teljes körűen kielégíthetők.

A településen a megújuló energiaforrások használatát is meg kell említeni. A település természeti adottsága a napenergia, amely évi 1950 napos óra hasznosításának lehetőségét kínálja. A településen a nap energiájának hasznosítása nem széleskörű, de a helyszíni bejáráson több helyen is feltűntek napkollektorok, napelemek, melyek a napenergia hasznosítását jelezték.

A település villamosenergia ellátásának üzemeltetője az E-ON Zrt., míg a gázhálózat esetében a FŐGÁZ Zrt.

11.2.2. VILLAMOSENERGIA ELLÁTÁS

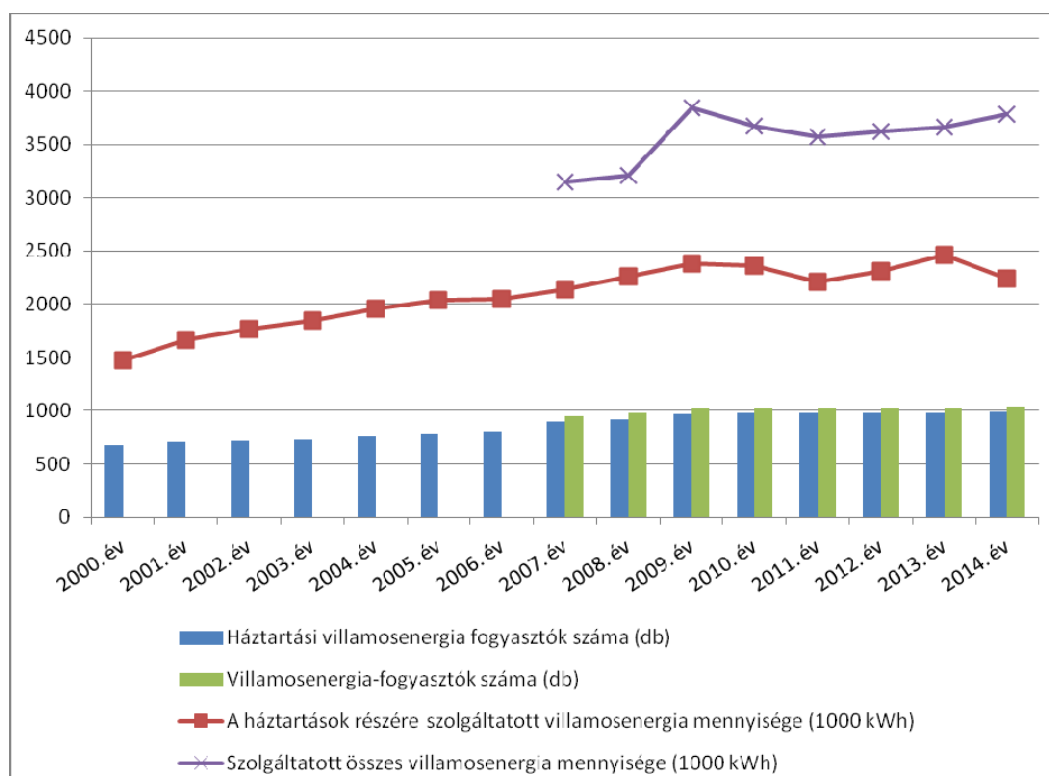
Az alábbi diagram jelzi, hogy a villamos energia ellátottságot igénybevevő ingatlanok aránya minden évben meghaladta a lakásállományt. Ezt a nem lakáscélú, de villamosenergia ellátást igénylő ingatlanok indokolják. Ebből a lakosság ellátottságára következtetni nem lehet.

49. ábra - Villamosenergia ellátottság változása 2000-2014 között

Forrás: KSH

Ahogy az alábbi ábra mutatja, a háztartások számára szolgáltatott villamosenergia mennyisége kicsivel több mint fele (60%) a szolgáltatott összes villamos energia mennyiségének. A szolgáltatott összes villamosenergia mennyiségének vonatkozásában csak 2007 után áll rendelkezésre adat, de a diagram jól mutatja, hogy nagy energiaigényű gazdasági szereplők találhatók a településen.

50. ábra - Villamosenergia ellátottság és a szolgáltatott mennyiségváltozása 2000-2014 között

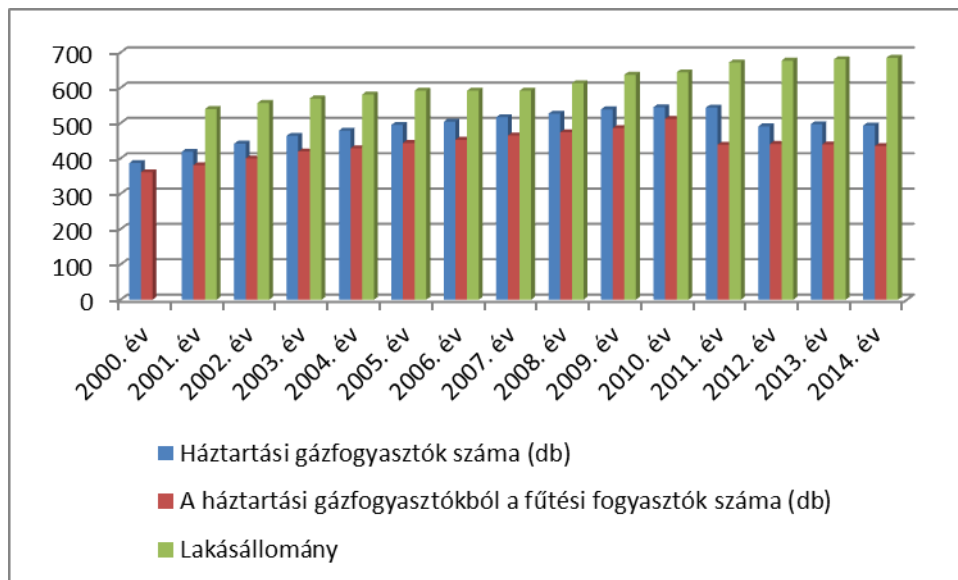
Forrás: KSH

11.2.3. FÖLDGÁZELLÁTÁS

A diagram mutatja, hogy 2001 óta a földgázzal ellátott lakások aránya 2010-ig folyamatosan növekedett. A legtöbb földgázzal ellátott lakás 2010-ben volt, 545 db, 2014-ben a lakásállomány 72%-a, 493 lakás rendelkezett gáz fogyasztóval, és ebből a fűtési fogyasztók száma 435 volt. A földgázbekötéssel a lakások automatikus üzemvitelű termikus energiaellátását valósították meg,

csökkentve a jelentősebb környezet terhelést okozó hagyományos energiahordozó fűtési célú hasznosítását.

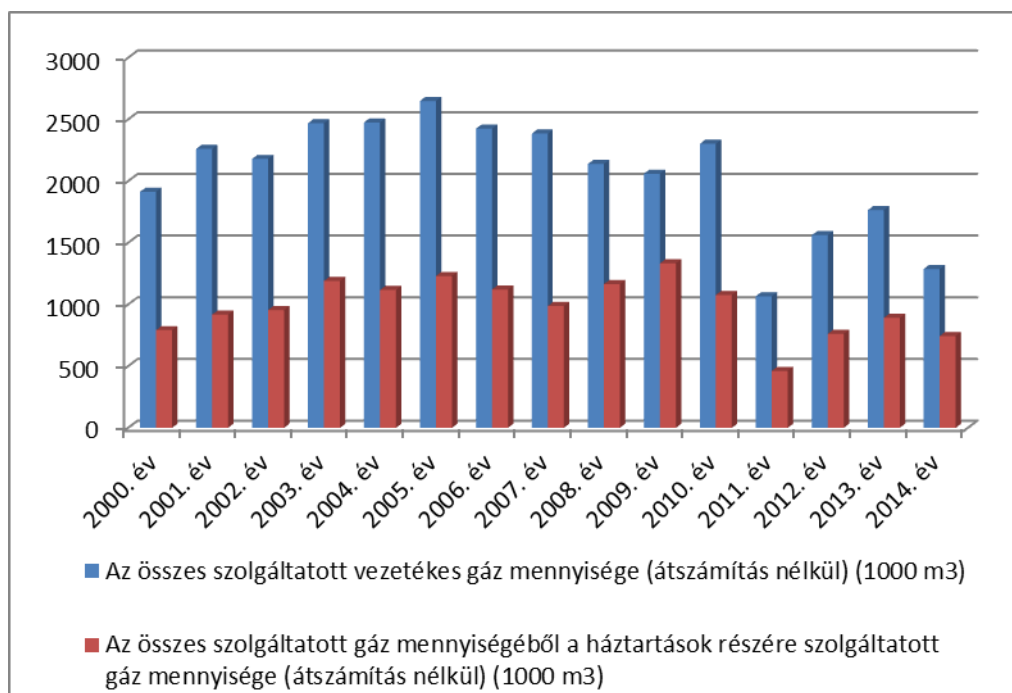
A település korszerű termikus energiaellátása biztosítható a komplex földgázellátással. A földgáz alkalmas egyedi berendezésekkel, jól szabályozható, automatikus üzemvitelű, teljes komfortot nyújtó ellátás biztosítására. Fűtésre, használati meleg víz termelésre és főzésre egyaránt energiatakarékosan, gazdaságosan hasznosítható.

361. ábra - Háztartási gázfogyasztók számának alakulása 2000-2014 között

Forrás: KSH

Ahogy az alábbi ábra mutatja, mind a háztartások számára szolgáltatott, mind az összes szolgáltatott gáz mennyisége hullámzóan változott a 2000 és a 2014 közötti időszakban. Az előbbi esetben 2009-ben volt a legmagasabb a háztartásokba szolgáltatott gáz mennyisége, azóta az érték tizedével csökkent. Az összes szolgáltatott gáz mennyisége pedig 2005-ben volt a legmagasabb, aminek az értéke 2014-re szintén visszaesett. Ez a csökkenő tendencia jelzi, hogy egyre többen igyekeznek csökkenteni a gázfogyasztásukat.

2. ábra - Szolgáltatott gáz mennyiségének alakulása 2000-2014 között

Forrás: KSH

11.2.4. EGYÉB ENERGIAELLÁTÁS

A kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány 71,9%-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. Így a lakásállomány 28,1%-ában ma is a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozókat hasznosítják.

11.2.5. AZ ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK ENERGIAHATÉKONYSÁGI ÉRTÉKELÉSE

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával vagy egyéb módon (az óvoda-konyhában pellet kazán napkollektorokkal, a művelődési házban apríték-pellet kazán) jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgáz hasznosításával biztosított.

11.3. MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK ALKALMAZÁSA, A KÖRNYEZETTUDATOS ENERGIAGAZDÁLKODÁS LEHETŐSÉGEI

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újdonság, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása indította el, valamint az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

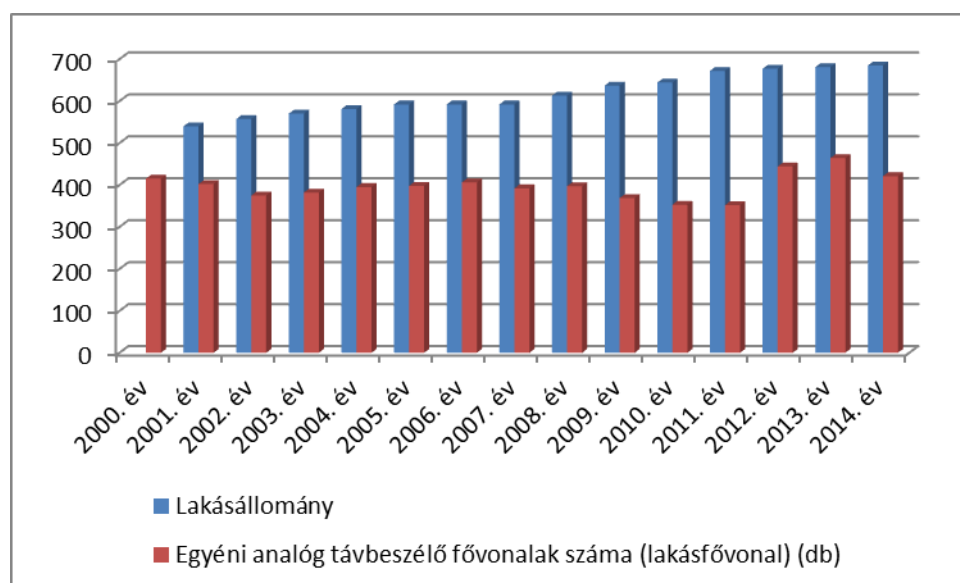
Hazánkban, s benne Tordason is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, befolyásolják a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok. Tordason ezek közül reálisan a napenergia hasznosítható.

Tordas területén 1950 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. Tapasztalatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, házi hasznosítása egyre növekszik. Az óvodán kívül a helyszínelés során több családi házon is napkollektor volt fellelhető, a sportpálya mellett húzódó kerékpárút mentén pedig 21 db napelemes kandeláber került elhelyezésre.

11.4. ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS

11.4.1. VEZETÉKES ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS

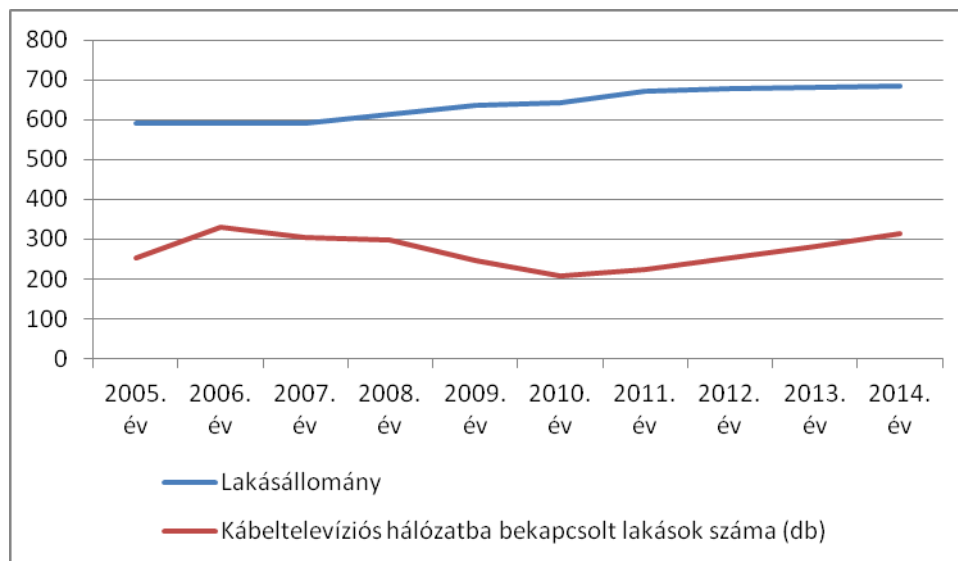
Tordas vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom biztosítja. A település a 22-es előhívószámon érhető el.

373. ábra - Egyéni analóg távközlő fővonalak számának alakulása 2000-2014 között

Forrás: KSH

Jelenleg 421 egyéni lakásfővonal üzemel, ez a jelenlegi lakásállomány figyelembe vételével 61,5%-os ellátottságot jelent. Az ellátottság 2013-ban volt a legmagasabb ekkor, 464 egyéni lakásfővonal üzemelt. A statisztikai nyilvántartás szerint a településen ma 2 db nyilvános távbeszélő állomás üzemel, azonban a településen ezek már nincsenek meg.

384. ábra - Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások számának alakulása 2005-2014 között

Forrás: KSH

2005-ben 254 lakás, az akkori lakásállomány 42,9%-a, 2014-ben 314 lakás, a lakásállomány 45,8%-a vette igénybe a kábel TV szolgáltatást. A távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre.

Internet-előfizetések száma 2014-ben 451 db volt.

11.4.2. VEZETÉK NÉLKÜLI ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS

A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák - részben településen belül, részben a környező településeken - elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti.

11.5. A KÖZMŰ KISZOLGÁLÁS, A KÖZMŰVESÍTETTSÉG FENNÁLLÓ KONFLIKTUSAI

Közmű szolgáltatás szempontjából konfliktus elsősorban a közműhálózatok esztétikai megjelenésével kapcsolatban jelentkezik. A konfliktusokat az alábbiak szerint csoportosítjuk:

- Külterületi lakó ingatlanok közmű ellátásának biztosítása
- Öreghegyi beépítések közmű-ellátottsága.
- A klímaváltozás hatására várható még szélsőségesebb csapadékesemények zavarmentes elvezetésének biztosítására fontos közműfejlesztést igénylő feladat a felszíni vízrendezés folyamatos karbantartása, fejlesztése.
- Tordas központjában a légvezetékek kiváltása.

12. KÖRNYEZETI ÁLLAPOT ÉRTÉKELÉSE

12.1. A TALAJ VÉDELME

Tordas község összterületének 86,7%-át termőterület teszi ki, melyből mezőgazdasági termőterület 1381,9 hektár (ez a teljes terület 82,4%-a).

A település kedvező természeti adottságainak köszönhetően a földek jelentős hányada szántóművelés alatt áll. A nagy kiterjedésű homogén táblák körül több helyen hiányoznak a táblákat üvező erdősávok. Hiányuk miatt az utakról szennyezőanyag mosódhat be a szántóföldek talajába.

További veszélyt jelenthet a nagyüzemi művelési módszerek következtében a talaj termőrétegeinek lesodródása, földes kopár talajok kialakulása. A talaj felső rétegeinek megőrzése, a víz- és elsősorban szélerózió elleni védelem talajkímélő művelési módok megválasztásával, illetve mozaikos tájszerkezettel, fasorok illetve mezővédő erdősávok telepítésével oldható meg. A talajokat az intenzív mezőgazdasági termelésből származó növényvédő szerek, valamint gazdasági területeken jelen lévő üzemanyagok, kenőolajok, vegyszerek szennyezhetik.

A település külterületi útjainak kisebb része burkolatlan földút, az úthálózatnak egy része nem rendelkezik megfelelő csapadékvíz elvezetéssel, főleg az Öreghegy területein, ami hosszútávon az út károsodásához vezethet.

Problémát jelent a településen a szennyvíz-csatorna hálózatra való rácsatlakozások aránya (89,5%), amiből következtetni lehet, hogy a háztartásokban keletkező szennyvíz egy része - a nem megfelelő szennyvíz-tárolás következtében - a talajba kerül. A hálózatra való rácsatlakozások ösztönzése így fontos jövőbeli feladat.

A település területén több ponton is találhatóak állattartó telepek, ahol a keletkező trágya felhasználására, elhelyezésére illetve kezelésére kiemelt figyelmet kell fordítani. A szerves trágyából kimosódó szerves és szervesetlen nitrogénvegyületek a talajban feldúsulhatnak, amelyek a talajok minőségét és a felszíni és felszín alatti vízkészleteket is veszélyeztetik.

A 27/2006. (II.7.) Kormányrendelet szerint a Tordas település közigazgatási területének legalább 10%-a nitrátérzékeny.

12.2. A FELSZÍNI ÉS FELSZÍN ALATTI VIZEK VÉDELME

Tordas a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet 2. számú melléklete, valamint a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet melléklete alapján a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny terület.

A jogszabályi előírások teljesülésének feltétele a szennyezőanyagok talajba és felszín alatti vizekbe való bejutásának megakadályozása, a keletkező szennyvizek és tisztított szennyvizek ártalommentes, nem szikkasztással történő elhelyezésének megoldása. A fentiek teljesülése érdekében a beépítésre szánt területeken a közüemi ivóvízellátás és közüemi szennyvízelvezetés biztosítása, a rákötés ösztönzése szükséges, továbbá gondoskodni kell a csapadékvíz elvezetésének ártalommentes megoldásáról.

A Fejér megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály 35700/3976-1/2016. sz. véleménye alapján Tordas község hidrogeológiai védőterületet nem érint.

Tordas közigazgatási határait érintő felszíni víztest:

- Szent László-patak (AEP996)

12.3. A LEVEGŐ TISZTASÁGÁNAK VÉDELME

Tordas területén a levegőminőség szempontjából veszélyeztető tényezők a lakossági fűtés, a közlekedésből származó terhelés és a mezőgazdasági művelésből származó porterhelés.

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet 10-13. §-ban meghatározottak alapján a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 1. sz. melléklete alapján település nem tartozik egyik légszennyezettségi agglomerációba sem. A

település egészére vonatkozólag nem állnak rendelkezésre levegőminőségi mérésből származó adatok.

A településen áthaladó 81108 j. út nem bonyolít le akkora forgalmat, mely a település levegőminőségét nagyban befolyásolná. Forgalomszámlálási adatként az Állami Közút számított értékei találhatók meg. Az utak a településen található gazdasági és kereskedelmi telephelyek miatt időnként nagyobb teher-és áruforgalmat bonyolítanak le. Emiatt a település lakott területeit terheli a forgalomból származó emisszió, kiváltképp a TORÓ 2000 Zrt. mellett a Sajnovics téren és a Feldhoffer kertészetet megközelítő Szabadság utcában. A közlekedés során szénmonoxid, széndioxid, nitrogénoxidok, por, korom, ólom kerül a levegőbe, azonban ezek leginkább az infrastruktúra elemek mentén jellemzőek. A közlekedésből származó környezeti terhelés a nyári időszakban kissé megnövekszik.

A település területén a gázhálózat kiépített, a rácsatlakozások aránya a KSH adatai szerint 72% körüli, valamint a fűtési fogyasztók aránya is a teljes lakásállomány körülbelül 64%-a. Az esetleges lakossági fűtésből származó terhelés a téli hónapokban lehet jelentős. (A fatüzelés nem, a gázfűtés pedig kis mértékben eredményez szénmonoxid, kéndioxid és nitrogénoxid kibocsátást.) Emellett a Feldhoffer kertészet őszi-tavaszi - aprítékkal történő - tüzelése szennyezi kisebb mértékben a levegőt.

A pontforrások vonatkozásában - a termelő létesítmények esetén - a jogszabályokban és a környezetvédelmi határozatokban meghatározott határértékeket be kell tartani.

Porszennyezés forrása lehet száraz időben a burkolatlan utakon való közlekedés, a mezőgazdasági művelés, valamint nyár végén - őszi elején a TORÓ Kft. területén működő terményszárító. Tordason a belterületi utak 100%-a kiépített, így a közlekedésből származó porterhelés csak külterületen okozhat problémát, ahol az úthálózat 54%-a nincs burkolva.

Az utóbbi években egyre több embernél jelentkeznek a növényi pollenek - főként parlagfű - által okozott allergiás jellegű megbetegedések. A pollenek számának alakulását jelentősen befolyásolja a gondozatlan, parlagon hagyott területek kiterjedése. A száraz időszakokban a levegőben jelentősen megnőhet a pollentartalom.

12.4. ZAJ-ÉS REZGÉSVÉDELEM

Zajterhelés Tordas estében a közlekedésből illetve a gazdasági tevékenységből származhat elsősorban.

Tordas közúti terhelése leginkább abból adódik, hogy a településen keresztül halad a 81108-as jelölésű országos mellékút, melyen naponta átlagosan 2180 jármű halad keresztül. Gazdasági tevékenységből adódó zajterhelést a nyár végi időszakban a TORÓ Kft. terményszárítója jelent.

A közlekedésből származó zajterhelési határértékeket a területen a 27/2008.(XII.3.) KvVM-EüM rendelet 3. számú melléklete alapján az alábbi táblázat tartalmazza:

13. táblázat - Közlekedési zajtól származó határértékek						
Zajtól védendő terület	Kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zaj		Az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi másodrendű főutaktól származó zajra	
	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, teletszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	55	45	60	50	65	55

Vegyes terület	60	50	65	55	65	55
Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

A település közigazgatási területén üzemi tevékenységből eredő zajemisszió miatt a környezetvédelmi hatóság tudomásunk szerint nem indított eljárást. Az üzemi és szabadidős létesítményektől származó zajterhelési határértékeket a területen a 27/2008.(XII.3.) KvVM-EüM rendelet 1. számú melléklete alapján az alábbi táblázat tartalmazza:

14. táblázat - Üzemi és szabadidős létesítményektől származó határértékek		
Zajtól védendő terület	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
Lakóterület (kisvárosias, falusias, kertvárosias), különleges terület - oktatási és temető, zöldterület	50 dB	40 dB
Vegyes terület	55 dB	45 dB
Gazdasági terület	60 dB	50 dB

12.5. HULLADÉKKEZELÉS

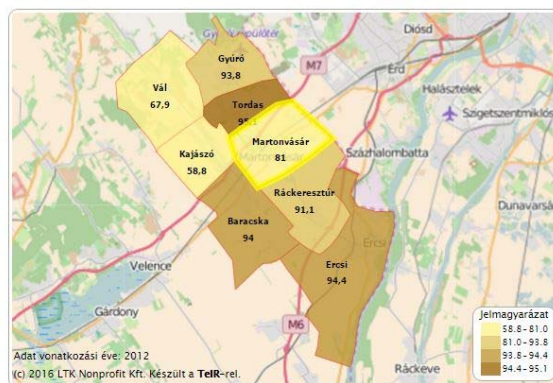
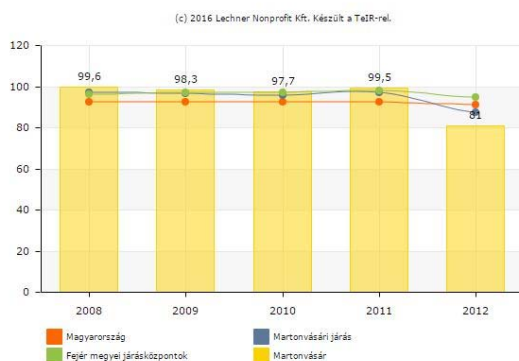
A hulladékkezelés kereteit a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenység minősítéséről szóló 2013. évi CXXV. törvény illetve ezek végrehajtó rendeletei határozzák meg.

Szintén a hulladékkezelésre vonatkozik Tordas Község Önkormányzatának 5/2004. (IV. 21.) sz. rendelete a köztisztaságról és a települési hulladék kezelésével kapcsolatos közszolgáltatás megszervezéséről.

A kommunális hulladék elszállítását jelenleg a Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. végzi. Havonta gyűjtik a műanyag hulladékot (a téli hónapokban a hamut) és ürítik a polgármesteri hivatal udvarán lévő üvegtartályt. Ide hozhatja a lakosság az üveghulladékot és vele szemben az óvoda tárolójába az üvegen kívül a használt ételajat. A zöldhulladék gyűjtése jelenleg nem megoldott.

Ahogy az alábbi ábrán látszik, 2008-2012 közti időszakban országosan kissé visszaesett a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya. Tordason 2012-ben a lakások 95,1%-ból szállították el rendszeresen a hulladékot.

Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya (%)

395. ábra -Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások arányának alakulása

forrás: www.teir.hu

12.6. VIZUÁLIS KÖRNYEZETTERHELÉS

Tordason markáns vizuális környezetterhelést okozó elem nem található. Kevésbé jelentős zavaró hatása a légvezetékek hálózatának van csupán.

A fentiek felül a vizuális környezetterhelés nem jellemző, egyéb jelentős, vizuális konfliktust okozó művi tájelemek nem találhatók a településen. A gazdasági területek esetében sem található a településképtől eltérő léptékű és magasságú épület.

13. KATASZTRÓFAVÉDELEM

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (IX.10.) Korm. rendelet, illetve a települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet alapján készült el a települések katasztrófavédelmi besorolása. Tordas község a jogszabály alapján III. katasztrófavédelmi osztályba tartozó település, a Dunaújváros székhelyű katasztrófavédelmi kirendeltséghez tartozik.

Katasztrófavédelmi szempontból természeti és civilizációs események a következők lehetnek:

- Természeti eredetű:
 - Hidrológiai eredetű veszélyhelyzet: belvíz
 - árvíz
 - Rendkívüli időjárási körülmények, nagy mennyiségű csapadék, szélvihar, aszály
- Civilizációs eredetű:
 - humán járvány vagy járványveszély, valamint állatjárvány

HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

VIZSGÁLATOK ÖSSZEFOGLALÁSA

A Vizsgálati összefoglaló célja és feladata, hogy összefoglaló módon mutassa be a település területrendezési konfliktusait, fejlődési lehetőségeit, mintegy kijelölve a település fejlődése, a következő településrendezési tervfázisok irányát.

Települési alapadatok	
Terület (ha)	1675,9
Belterület (ha)	184,4
Egykori zártkert (ha)	94,7
Külterület (ha)	1396,8
Lakosság (fő)	2083

Térségi kapcsolatok, településhálózat

Tordas Fejér megye keleti részén, a Mezőföld északnyugati peremén, a Szent-László patak középső folyása mentén (közel az M7-es autópálya nyomvonalához) fekszik. Közigazgatási területe északról Gyúró, nyugatról Vál, délről Kajászó és Martonvásár keletről pedig Tárnok település közigazgatási területével határos.

Tordas közlekedési kapcsolatai igen jók, hét közben és hétvégén egyaránt. Személyautóval Székesfehérvár és Budapest is közel fél óra alatt elérhető. A vasúti kapcsolata is jó, mivel a martonvásári vasútállomásra, vonatforgalomhoz igazodó rendszeres autóbuszjáratok vannak.

Tervi előzmények

A tervi előzményekben vizsgáltuk a **területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggéseket**. Ennek során kitértünk a következő koncepciókra, programokra:

- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
- Fejér Megyei Területfejlesztési Koncepció
- Fejér Megyei Területfejlesztési Program
- Ercsi Kistérség Területfejlesztési Koncepció És Program
- Völgy Vidék Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

Ezt követően vizsgáltuk a **területrendezési tervekkel (Országos Területrendezési Terv, Fejér Megye Területrendezési terve) való összefüggéseket is:**

- Térségi területfelhasználás rendjére vonatkozó szabályok ismertetésére
- Országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatok ismertetésére
- Országos övezetek ismertetésére
- Megyei övezetek ismertetésére
- Területrendezési tervek egyéb fontosabb előírásainak ismertetésére

A település társadalma

Tordas lakosainak száma 2015-ben 2083 fő volt. A XIX. század elejétől 1930-ig a település népessége folyamatosan nőtt. 1941-ig közel 300 fővel csökkent, ekkor 1205 főt számoltak. A második csökkenési hullám a 70-es években következett be, mikor 130 fő körüli volt a népességcsökkenés. Ez azzal magyarázható, hogy a családok kevesebb gyereket vállaltak, csökkent a születések száma. Az 1980-as évektől napjainkig folyamatos növekedés látható.

A település korszerkezete kedvező, a 60 év felettiek aránya alacsonyabb, mint a 15 éven aluliaké.

A település gazdasága

Tordas gazdasága kedvező földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a mezőgazdaságra épül. A település területének mezőgazdasági alkalmassága az országos átlagot meghaladja. Ezen adottságokat a helyi

kistermelőkön kívül (számuk nem jelentős) két termelőszövetkezet - a Tordas-Gyúrói Mezőgazdasági Szövetkezet és a Gazda Szövetkezet - illetve a TO-RÓ Zrt. igyekszik hasznosítani.

Településüzemeltetés

Tordason az anyagi jellegű közszolgáltatások az önkormányzat által biztosítottak és megfelelően működnek. A kommunális hulladék elszállítása és a szelektív hulladék-gyűjtés szintén megoldott. A településen két szelektív hulladékgyűjtőhely található, ahol üveget lehet elhelyezni. Az egyik tároló az óvoda mellett - ahol használt étolajat is gyűjtenek -, a másik az önkormányzat udvarában található.

Természeti adottságok

A település környéke jellegzetes mezőföldi táj. A vidék közete löszös, helyenként agyagos. Mésztartalma miatt nem lankásodik, hanem meredeken szakad le. A Gerecséből induló Szent-László patak az egyetlen állandó vízfolyás. Csak a csapadék táplálja, s így vízjárása ehhez igazodva erősen ingadozó. Az eredeti környezetet mára a társadalom kultúrtájja alakította át (szántók, legelők, kertgazdaságok).

Tájszerkezet

A település tájszerkezetét a Váli-víz síkja és a Szent László-patak folyása határozza meg leginkább. Tordas sík területén a szántók dominálnak, melyeket foltokban védelmi és gazdasági erdők tarkítanak. A vonalas létesítmények közül a közlekedési (és vízgazdálkodási) tájhasználatoknak van jelentős szerkezet-meghatározó szerepe. A területen a 81108 sz. országos mellékút, valamint az arról leágazó településközi utak fragmentálják a tájat, és osztják részekre a település közigazgatási területét. A Tordason áthaladó M7-es autópálya csupán kis szakaszon érinti a település külterületét, így nem tájszerkezetet befolyásoló elem.

Tájhasználat

Tordas tájképét és a tájhasználatok kialakulását nagy mértékben befolyásolta a település földrajzi helyzete és a Szent-László patak folyása. A jó minőségű termőföldek miatt a külterületi területhasználatok túlnyomó része szántóterület, erdőterület csupán foltokban - a belterület szomszédságában, illetve a közigazgatási terület északkeleti részén - jelenik meg. Fontos tájhasználati elem továbbá a belterülettől keletre elhelyezkedő egykori szőlőhegy (Öreghegy) és a közigazgatási terület északkeleti határában, Erdőmajor mellett elhelyezkedő gyümölcsös területe.

Táji és természeti értékek

Tordas a település arculatát befolyásoló természeti, táji értékekben nem bővelkedik. A települést a nemzetközi és országos jelentőségű védett természeti területek nem érintik. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete a belterülettől északkeletre elhelyezkedő Öreghegy.

Zöldfelületi rendszer

Tordason a zöldfelületi rendszer elemei a belterületi zöldterületek (közkertek), a sportpályák, a temetők zöldfelületei, a közlekedési célú közterületek zöldfelületi részei, a telken belüli zöldfelületek, a mezőgazdasági területek, a fasorok, erdősávok, erdőterületek és a horgászto környezete. A belterületen öt kisebb-nagyobb foltban kialakult szerkezeti jelentőségű zöldterület található. A zöldterületekre általánosságban elmondható hogy gondozottak, a fenntartási munkák minősége és mennyisége kielégítő.

Településszerkezet

A település szerkezetének kialakulását a település lakosainak mezőgazdasági tevékenysége, a táj szerkezetének jellegzetességei és a Szent László-patak kacsaringós vonala befolyásolta leginkább. A falu településrészei nem különülnek el élesen egymástól. Az összefüggő egységet alkotó lakóterületek középső részén alakult ki a településközpont, a településközponti intézmények és a lakóterületek megjelenése között nincs éles határ. A település belterületének szomszédságában helyezkedik el a Csillagfűrt lakópark és a Gyúrói úti lakópark, melyen nem alkotnak szerves egységet a település egyéb lakóterületeivel.

Belterületi területhasználat

Tordas beépített területei jellemzően lakóterületek. A településmagban kis mértékben vegyes funkciójú (kereskedelmi, szolgáltató, illetve intézményi) területek is megtalálhatók, azonban az egész települést tekintve a lakófunkciójú területek dominálnak.

Tordas beépített területeinek legnagyobb része lakóterület, ahol elsősorban földszintes, kertes, családi házak találhatók, de akad néhány emeletes társasház is a település határában. A település nagy részére az oldalhatáron álló, szalagtelkes beépítés a jellemző, ugyanakkor egyes újonnan kialakult utcákban a szabadon álló beépítés is megfigyelhető. A Csillagfürt lakópark szerteágazó telkein a szabadonálló beépítés a jellemző. A település lakóterületi tartalékai jellemzően a Szent László-patak nyugati oldalán lelhetőek fel.

Tordas főbb intézményei a Szabadság utca vonalán helyezkednek el, kereskedelmi és vendéglátóhelyből kevés van a településen. Tordas nagy zöldfelülettel rendelkező különleges területfelhasználású területei a temető, a lovarda és a sportpálya területe. a területek szétszórva helyezkednek el, jelenlétük nem zavaró. Különleges terület még a település északi határában található kertészet és a Hungarotrans telephelye is.

Tordason a gazdasági területek az egybefüggő lakóterületek közé ékelődtek be, emellett egy gyümölcsöshöz kapcsolódó gazdasági major helyezkedik el a közigazgatási terület északkeleti részén.

Településkarakter, jellemző épülettípusok

Tordas legértékesebb épületei a Szabadság utca és a Sport utca vonalán helyezkednek el. A kialakult beépítés és a meglévő épületállomány sok helyen őrzi még a XIX. században létrejött településképet, épülettömegeket és építészeti részleteket. A település jellegzetes, meghatározó épületei a Sajnovics tér körül találhatók.

Tordas településközpontján kívüli lakóterületei jellegükben nem sokban különböznek a központi területektől - az újonnan kialakult utcák kivételével. Utóbbiak esetében érződik, hogy csak a rendszerváltást követően került sor a kiépítésükre, ezeken a részekén (Jókai utca, Vörösmarty utca) a házak karakterükben is eltérnek a központban elhelyezkedő épületektől.

A falu lakóterületei feloszthatók a régi és az újonnan kialakult lakóterületekre, így a lakóterületek épületállománya meglehetősen vegyes. A '50-es, '60-as években épített „kockaházak” stílustól, a '80-as években épített tetőtér-beépítéses lakóházakon keresztül az ezredfordulót követően épült modern épületig, és az ezredfordulót követően divatos mediterrán házakig szinte mindennel találkozhatunk. Mindemellett egyes településrészekeken megmaradt az oldalhatáron álló, fehérre meszelt régi parasztházak sora is.

Épített értékek

Tordas több évszázados múltra visszatekintő település, ahol az építészeti értékek többnyire a településközpontban maradtak fent. A településközpontokban megjelenő hagyományos településszerkezet és az egységes utcakép maradt fenn, valamint számos - elsősorban köztisztviselői illetve vallási - épület őrzi a térségre jellemző, hagyományos építészeti vonásokat.

Tordason hat országos védelem alatt álló műemlék építmény található, ezek a település templomai, a templomkertben lévő szobrok és a Sajnovics-kastély épületei. Emellett az egykori Hangya épületek képviselnek komoly építészeti értéket, melyek többségében helyi védelem alatt állnak.

Közlekedés

Tordas közlekedését a közúti közlekedési hálózatok befolyásolják. A település belterületének délkeleti határától alig 2 km-re húzódik az M7 jelű autópálya, ettől délre pedig 7-es főút, és a Budapest-Nagykanizsa vasútvonal. Az M7 jelű autópályáról közvetlen fel- és lehajtó csomópont is kiépült. Tordástól 3 km-re van a martonvásári vasútállomás, mely a Budapest-Nagykanizsa villamosított vasúti fővonalon helyezkedik el. Mindezek alapján megállapítható, hogy Tordas a közúti- és vasúti hálózati kapcsolatai jók.

A községen belüli közlekedést a már említett 81108 j. közúton kívül a helyi gyűjtőutak és lakóutak biztosítják. A főutakon és a gyűjtő utakon kívül a lakóutcák szűkek, szabályozási szélességük kicsi. Az önkormányzati belterületi utak 100%-a kiépített, burkolt.

Tordas belterületén 4 autóbusz megállóhely található. A településnek önálló közlekedési rendszere nincs, de a település útjait használó buszjáratok el tudják látni a belső közlekedési igényeket.

A településen a helyi közlekedést sokan kerékpárral oldják meg. Etyek és Ercsi között kerékpárútba csatlakozott be, a Szent László-patak mentén futó, pályázati támogatásból megépült kerékpárút.

Közmű

A teljes közműellátáshoz kiépítették a közüzemű ivóvíz ellátást, a közcsatornás szennyvízelvezetést, a csapadékvíz elvezetést, a villamosenergia ellátást és a földgázellátást is, valamint a vezetékes távközlési és műsorelosztási szolgáltatást.

A villamosenergia, valamint a vezetékes elektronikus hírközlési hálózat vezetékei jellemzően föld felett vannak elhelyezve, mely jelentős mértékben befolyásolja, alakítja a település arculatát.

Környezeti állapot

Tordas területén jelentős tájhasználattal illetve kibocsátással járó ipari terület, vállalkozás nem működik, a környezeti elemekre a helyi közlekedés és a mezőgazdasági művelés fejt ki a legnagyobb hatást.

Tordas termőterületeinek jelentős hányadát szántóként hasznosítják. A nagy kiterjedésű, homogén táblákat a legtöbb esetben nem tagolják mezővédő erdősávok, fasorok sincsenek az utak mentén, így az utakról jelentős mennyiségű szennyezőanyag mosódhat be a szántóföldek talajába. A 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet a települést a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny települések közé sorolja, így a felszíni és a felszín alatti vizek szennyezésének elkerülésére, minőségük megóvására kiemelt figyelmet kell szentelni. Zajterhelés Tordas esetében a közlekedésből származhat, zajkibocsátással járó ipari üzem a településen nem üzemel. A községben a kommunális hulladék elszállítása megoldott.

Katasztrófavédelem

Tordas község a jogszabály alapján III. katasztrófavédelmi osztályba tartozó település, a Dunaújváros székhelyű katasztrófavédelmi kirendeltséghez tartozik.

III. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSE

Tordas a Szent László-patak partjára települt, Fejér megye keleti határán fekvő, 2083 fős település. A település szerkezetét a Váli-víz síkja, a Szent László-patak folyása és a közlekedési hálózat elemei határozták meg leginkább. A 81108 j. országos mellékút, valamint az arról leágazó, településközi utak tagolják a település közigazgatási területét.

A település életében fontos szerepet tölt be a település múltja, hagyományai és épített értékei. Tordas értékes építészeti örökséggel rendelkezik, és a mindennapi feladatokban a falu civil társadalma is aktív szerepet vállal.

Napjainkra a település, mint lakóterület egyre vonzóbbá válik, jelentősen megnövekedett ugyanis az utóbbi években a betelepülők aránya. A településen található Öreghegyen is nőtt a beköltözők aránya, aminek korlátozására a jövőben mindenképp figyelmet kell fordítani.

A település fekvése, adottságai miatt a helyi gazdaság húzóágazata a mezőgazdaság. A mezőgazdaság a szántóföldi növénytermesztés, főleg a nagyparcellás művelés jellemző.

A település belterületének délkeleti határától alig 2 km-re húzódik az M7 jelű autópálya, ettől délre pedig 7-es főút és a Budapest-Nagykanizsa vasútvonal. Az M7 jelű autópályáról közvetlen fel- és lehajtó csomópont is kiépült. Mindezek alapján megállapítható, hogy Tordas a közúti- és vasúti hálózati kapcsolatai jók, annak ellenére, hogy csak a 81108 j. úton közelíthető meg és az út Gyúró községben véget is ér.

Előnynek tekinthető a település nyugodt természeti környezete, amely vonzó lakókörnyezetet biztosít, ám hátrányt jelentenek közlekedési szempontból a nem megfelelő tömegközlekedési kapcsolatok (Tordas és Martonvásár között).

Összességében elmondható, hogy Tordas kiemelkedő helyi és helyzeti potenciállal rendelkező település, mely meglévő adottságait kiválóan hasznosítva fejlődik. A település jövőbeni fejlődése során fontos nagy hangsúlyt fektetni a minőségi fejlesztésekre, annak érdekében, hogy a falu természeti és épített értékei megóvhatók legyenek, és Tordas egyszerre lehessen hangulatos, nyugodt lakókörnyezetet biztosító, ugyanakkor változatos turisztikai lehetőségeket nyújtó település.

3.2. EGYEDI KEZELÉST IGÉNYLŐ, ILLETVE PROBLÉMÁS TERÜLETEK

Belterületi kiemelt feladatok:

- Egységes településközpont, központi tér (piac tér) kialakítása
- A település tradicionális szerkezetének, településképi megjelenésének megóvása
- Alulhasznosított zöldterületek hasznosítása a Szent-László-patak mentén, település zöldfelületi rendszerének megfelelő fejlesztése
- Rekreációs területek kialakítása az élhető lakókörnyezet megőrzése és fejlesztése érdekében
- Intézmények (egészségház, tornacsarnok) integrált fejlesztése
- Lakópark elszigetelődésének megakadályozása
- Gazdasági területek átgondolt fejlesztése
- Sajnovics kastély épületének megóvása, területének hasznosítása
- Légvezetékek kiváltása

Tájhasználati feladatok

- Öreghegyi területek rendezése
- Mezőgazdasági területeken gazdasági telephelyek létrehozásának meggondolása

Környezeti, természeti értékek

- Környezetkímélő mezőgazdasági technológiák, növényvédőszer-használat racionalizálása;
- Szent László-patak medrének szabályozása, karbantartása

Közlekedési és közmű területek

- Közlekedési kapcsolatok javítása, közösségi közlekedés (buszjáratok) fejlesztése Martonvásár és Gyúró irányába
- Gyúrói utcai lakópark közművesítettségének teljes körűvé tétele
- Utak minőségének javítása a külterületen
- Kerékpárutak nyomvonalának kijelölése;
- A kiépített szennyvízgyűjtő hálózatra nem csatlakozó ingatlanok rácsatlakozását meg kell oldani;
- Külterületi lakóterületek infrastruktúra ellátásának javítása;
- Energia-hatékony rendszerek megvalósítása, napenergia termelés létesítményeinek biztosítása.

3.3. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Tordas belterülete nem különíthető el különálló településrészekre. A település szerkezete és a helyi sajátosságok bemutatása a Helyzetfeltáró, Helyzetelemző munkarész 9.1.1. fejezetében található.

Bár a település belterületén belül nincsenek markánsan eltérő településrészek, szerkezetileg elkülöníthető a különálló egységet alkotó lakópark területe, valamint a külterületen elhelyezkedő Öreghegy. Összességében azonban kijelenthető, hogy a falu - a kialakult szerkezetet, beépítési módot és épületállományt tekintve - egységes településként jellemezhető. Mindemellett a KSH alapján megállapításra került, hogy a település nem rendelkezik a többitől markánsan eltérő, szegregált településrésszel.

MELLÉKLETEK

ELŐZETES VÉLEMÉNYEZÉSI ELJÁRÁSBAN RÉSZT VEVŐ ÁLLAMIGAZGATÁSI SZERVEK VÉLEMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA

VÉLEMÉNYEZŐK		TOVÁBBI ELJÁRÁSBAN RÉSZT KÍVÁN VENNI	TOVÁBBI ELJÁRÁSBAN NEM KÍVÁN RÉSZT VENNI	MEGJEGYZÉS
ÁLLAMIGAZGATÁSI SZERVEK				
1.	FEJÉR MEGYEI KORMÁNYHIVATAL ÉPÍTÉSÜGYI, HATÓSÁGI, OKTATÁSI ÉS TÖRVÉNYESSÉGI FELÜGYELETI FŐOSZTÁLY ÉPÍTÉSÜGYI OSZTÁLY	X		Felhívja a figyelmet a tervezés során figyelembe veendő jogszabályok - 1997. évi LXXVIII. törvény, 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet - tartalmi követelményeire. Felhívja a figyelmet továbbá, hogy a fejlesztés célja a lakosság életminőségének és a település versenyképességének javítása érdekében a fenntartható fejlődést szolgáló településszerkezet és a jó minőségű környezet kialakítása, a közérdek érvényesítése. Emellett cél a természeti, táji és építészeti értékek gyarapítása és védelme és az erőforrások környezetbarát elősegítése. Figyelmeztet hogy a vizsgálat során ki kell térni a demográfiai adatokra, szociális helyzetre, képzettségre, jövedelmi viszonyokra, életminőségre, a helyi lakosság és az újonnan beköltözők közötti viszonyra, konfliktushelyzetre. Fontosnak tartja, hogy a településhálózat szempontjából is vizsgálják Tordas helyzetét, a térségi szerepkör viszonylatában. Grafikus térképi ábrázolással kéri a területfelhasználás vizsgálatát, telekstruktúra vizsgálatát... stb. Kéri a megalapozó vizsgálat olyan szintű kidolgozottságát, hogy az a településszerkezeti terv későbbi felülvizsgálata során is (aktualizálva) felhasználható legyen.
2.	FEJÉR MEGYEI KORMÁNYHIVATAL KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI FŐOSZTÁLY	X		A környezetvédelmi és természetvédelmi hatáskörben eljáró Fejér megyei Kormányhivatal kéri figyelembe venni a környezet védelméről szóló 1995. évi LIII. tv., a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv., valamint az európai közösségi természetvédelmi rendeltetésű területekre vonatkozó (275/2004. (X. 8.) törvényeket, és kormányrendeleteket. Az elkészült településfejlesztési koncepció véleményezési szakaszában továbbra is részt kíván venni.
3.	FEJÉR MEGYEI KORMÁNYHIVATAL NÉPEGÉSZSÉGÜGYI FŐOSZTÁLY	X		A közegészségügy egyeztetési szakterületet érintően a koncepció kidolgozása az Európa 2020 stratégia célkitűzésével összhangban történjen meg, a 218/2009. (X.6.) kormányrendelet szerinti tartalommal. Kéri figyelembe venni a lakosok életminőségének javítását, infraskuturális háttér fejlesztését, környezeti elemek optimális állapotának elérését, a vízbeszerzés és elosztás, a keletkező szennyvizek során fellépő kockázatok kikerülését. Emellett a keletkező szilárd és folyékony hulladék elhelyezését, zöld környezet megteremtését allergizáló hatású pollen, vagy mérgező növényzet telepítésének kikerülésével. Hangsúlyozni kell a lakosság körében egészség és környezettudatosság fontosságát.

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

4.	DUNA-IPOLY NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG	X		Kéri a készülő dokumentumok megfelelő fejezetének kidolgozását az OTRT-ben, illetve a Fejér megyei TRT-ben lehatárolt országos ökológiai hálózat övezetének magterület és ökológiai folyosó övezete, és tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete alapján. A természetvédelmi kijelölés pontos határvonalait ábrázoló átnézeti térképet a tervezők számára megküldik. A településfejlesztési eszközök kidolgozásánál kéri a természet- és tájvédelmi célkitűzések és a hatályos jogszabályok figyelembe vételét.
5.	FEJÉR MEGYEI KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG VÍZVÉDELMI HATÓSÁG	X		Kéri a koncepció és ITS. eszközeinek elkészítése során figyelembe venni a felszíni vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21) Kormányrendeletet, valamint kéri az 147/2010. (IV.29) és a 123/1997. (VII.18) Kormányrendeletekben előírt védőtávolságokat betartani. Kéri az ivóvízkutak és az ivóvízellátást szolgáltató létesítményekről szóló Kormányrendeletek előírásainak figyelembe vételét. A szennyvíz ártalommentes elhelyezéséhez javasolja a szükséges védőtávolságok rendeletbe történő leírását a későbbi panaszok elkerülése végett. A felszíni és felszín alatti vizek védelme érdekében a 220/2004. (VII.21.) és 219/2004. (VII.21) kormányrendeletek betartását kéri.
6.	FEJÉR MEGYEI KATAASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG	X		Kéri a településrendezési eszközök módosításánál figyelembe venni a katasztrófavédelmi besorolásról szóló 62/2011. (XII.29) rendeletet módosításáról és a törvény végrehajtásáról szóló követelményeket. A település nem tartozik ár- és belvíz alapon veszélyeztetettség kategóriákba.
7.	KÖZÉP-DUNTÁNTÚLI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG FEJÉR MEGYEI SZAKASZMÉRNÖKSÉGE	X		Kéri a településfejlesztési koncepció és integrált településfejlesztési stratégia készítése során az ágazati jogszabályok előírásait figyelembe venni. A település a felszín alatti víz szempontjából érzékeny területen lévő települések közé tartozik ezért a vízbázisok, távlati vízbázisok és az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló kormányrendelet ingatlanhasználati korlátozásait figyelembe kell venni.
8.	NEMZETI KÖZLEKEDÉSI HATÓSÁG ÚTÜGYI, VASÚTI ÉS HAJÓZÁSI HIVATALA	X		Általánosságban kéri figyelembe venni az OTÉK, valamint a többször módosított, közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény vonatkozó rendelkezéseit. Tájékoztat, hogy a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ tájékoztatása szerint Tordas térségére középtávban és a nagytávú koncepciókban sem szerepel a települést és térségét érintő jelentősebb közúthálózat-fejlesztési elképzelés.
9.	NEMZETI KÖZLEKEDÉSI HATÓSÁG LÉGÜGYI HIVATAL		X	A módosításokhoz hozzájárul, a további eljárásban nem vesz részt.
10.	FEJÉR MEGYEI KORMÁNYHIVATAL MŰSZAKI ENGEDÉLYEZÉSI ÉS FOGYASZTÓVÉDELMI FŐOSZTÁLY ÚTÜGYI OSZTÁLY		X	A 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet 9. melléklete alapján nem rendelkezik hatáskörrel
11.	FORSTER GYULA NEMZETI ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉS			Nem nyilatkozott

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

	VAGYONGAZDALKODÁSI KÖZPONT			
12.	FEJÉR MEGYEI KORMÁNYHIVATAL SZÉKESFEHÉRVÁRI JÁRÁSI HIVATAL ÖRÖKSÉGVÉDELMI OSZTÁLY	X		A településfejlesztési koncepció készítésével kapcsolatosan felsorolja Tordas területén örökségvédelmi szempontból érintett nyilvántartott régészeti lelőhelyeket és védett műemléki értékeket. Megemlíti, hogy a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény alapján a köz- és magánérdekű fejlesztéseket a védelemmel összhangban kell végezni, és a 39/2015. (III. 11.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kr.) alapján a koncepció kidolgozása során örökségvédelmi hatástanulmány készítése szükséges. A hatástanulmányt a Kr. 68. § (2) bekezdésre figyelemmel a Kr. 12. melléklete alapján kell készíteni. A Kr. 33. § és 77. § ide vonatkozó bekezdéseit figyelembe kell venni.
13.	FEJÉR MEGYEI KORMÁNYHIVATAL FÖLDHIVATALI FŐOSZTÁLY	X		A földvédelem egyeztetési szakterületet érintően a településfejlesztési koncepció készítésével kapcsolatban figyelembe kell venni a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény ide vonatkozó bekezdéseit. Fontosnak tartja figyelembe venni a Tvt. 11. § (2) bekezdését az átlagosnál jobb minőségű termőföldekről. Megemlíti, hogy Tordason a 1997. évi LXXVIII. tv 7. § alapján mely szántókat, legelőket és réteket nem lehet beépítés céljára kijelölni.
14.	PEST MEGYEI KORMÁNYHIVATAL FÖLDMŰVELÉSÜGYI ÉS ERDŐGAZDALKODÁSI FŐOSZTÁLY			Nem nyilatkozott
15.	HONVÉDELMI MINISZTERIUM HATÓSÁGI HIVATAL		X	A dokumentáció a honvédelem érdekeit nem érinti.
16.	FEJÉR MEGYEI RENDŐR- FŐKAPITÁNYSÁG, RENDÉSZETI IGAZGATÓSÁG		X	Kéri az OTÉK ide vonatkozó rendeleteinek figyelembe vételét az új utak, új építmények, épületek építésénél, tervezésénél, járművek elhelyezésével kapcsolatban. Kéri a közutak, csomópontok forgalomszervezési kialakításánál a közúti közlekedésről szóló törvény előírásait betartani.
17.	VESZPRÉM MEGYEI KORMÁNYHIVATAL MŰSZAKI ENGEDÉLYEZÉSI ÉS FOGYASZTÓVÉDELMI FŐOSZTÁLY BÁNYÁSZATI OSZTÁLY		X	Nem érintett.
18.	NEMZETI MÉDIA - ÉS HÍRKÖZLÉSI HATÓSÁG HIVATALA	X		Kéri az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény és a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. törvény ide vonatkozó bekezdéseit figyelembe venni. Indokoltnak tartja az érintett hírközlési szolgáltatók részvételét a folyamatban. Felhívja a figyelmet, hogy a folyamatban lévő Digitális Nemzet Fejlesztési Program befolyásolhatja a településrendezési eszközök készítését, módosításait.
19.	FEJÉR MEGYEI KÖZGYŰLÉS ELNÖKE	X		Javasolja a koncepció készítése során figyelembe venni a többször módosított 314/2012.(XI.8.) Kormányrendelet előírásait. Tordas elhelyezkedése miatt (Fejér megye és Pest megye határán) javasolja az egyeztetési szándék kiterjesztését. Javasolja a Széchenyi 2020 programban szereplő kis- és közép vállalkozások támogatásáról szóló

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

				programok kapjanak teret a koncepció és integrált településfejlesztési stratégia megalkotása során. Javasolja a megyei stratégiai elemek összehangolását kiemelten a Velencei-tó - Vértes - Váli-völgy térség és a Völgy Vidék közösségi Leader Csoport elképzeléseivel. Felhívja a figyelmet, hogy a TOP és a Vidékfejlesztési Program adta lehetőségeken túl a legnagyobb forrás a kis- és középvállalkozásokon keresztül, a helyi gazdaság fellendítése érdekében érhető el. Egyeztetést javasol a Vízeret irányelvek cselekvési programjában rögzített mederrendezési, vízgazdálkodási, tározási, öntözési feladatok, valamint a mederrendezés során kialakított parton futó országos vagy térségi kerékpárutak vonatkozásában. Felhívja a figyelmet, hogy az országos hálózat fejlesztése jelentős kihatással lehet a község közép- és hosszú távú fejlesztési elképzeléseire. (M0 körgyűrű nyugati szakasza, Biatorbágy-Sóskút-Tárnok elkerülő út, V0 vasútvonal, Budapest-Etyek-Velencei-tó-Székesfehérvár-Balaton kerékpárút-hálózat és a csatlakozó hálózatok, martonvásári járási központhoz kapcsolódás illetve a martonvásári, akadémiai hátrú K+F technológiai parkhoz való kapcsolódás.)
20.	MARTONVÁSÁR VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	X		A véleményezési folyamatban részt kíván venni, különös tekintettel Martonvásárnak a Tordással határos, ipari gazdasági fejlesztésre szánt területeire.
21.	KAJÁSZÓ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA		X	
22.	VÁL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA			Nem nyilatkozott.
23.	GYÚRÓ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA			Nem nyilatkozott.
24.	TÁRNOK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA			Nem nyilatkozott.

FORGALOMVIZSGÁLAT ADATAI

MOF	Kapacitás	Kapacitás kihasznál	Összes forgalom	Összes motoros forgalom	Nehéz motoros forgalom	Pályasz. méter	Összes tehergépk	személyg épkocsi	Kisteherg épkocsi	Autóbusz	Tehergép kocsi	Motorker ékpár	Kerékpár	Lassú jármű								
(E/ó)	(E/ó)	%	(j/nap)	(E/nap)	(j/nap)	(E/nap)	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)	egyes	csuklós	közepes nehéz	nehéz	pótkocsis	nyerges	speciális	(j/nap)	(j/nap)	(j/nap)			
M7 autópálya 24+320 szelvénye (17+631 – 26+389) fekvése: K forgalom jellege: F1 forgalmi sávok száma: 2 adat forrása: mért (2014)																						
5964	6800	88	43207	53247	43207	53247	6012	15030	6508	6258	27019	9341	425	28	699	2361	463	2715	20	136	0	0
81108 bekötő út 4+000 szelvénye (2+395 – 9+942) fekvése: L forgalom jellege: A3 forgalmi sávok száma: 2 adat forrása: mért (2014)																						
228	1000	23	2184	2299	2164	2293	88	173	82	93	1697	294	40	0	45	27	7	14	0	19	20	21